

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félre 14 korona.
Hegyzetűre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyre szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM: 788.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

A Kossuth-mauzoleum előtt...

Budapest, november 23.

Tizenöt éve elmúlt, hogy a nemzet adakozása Kossuth Lajos szobrára és mauzoleumára egy milliónál nagyobb tőkét gyűjtött össze. A diszes és Kossuth Lajos emlékéhez méltó mauzoleum immár elkészült és a székesfőváros sietett a nagyszerű mauzoleumot átadni rendeltetésének, hogy ideiglenes sírhelyéből befogadja Kossuth Lajost és családját. E kegyeletes sietség arra mutat, hogy a székesfőváros vezetősége teljesen bürokratikusán intézte el a dolgot s a mauzoleum elkészültét épp úgy fogta fel, mint *egy becsületbeli tartozás lejáratát*. Pedig ha már másfél évtizedig várt a nemzet a mauzoleum elkészültére, talán várhatott volna még néhány hónapig az átadással is. Mert hisz csak néhány hónap választ már el Kossuth Lajos halálának tizenhatodik évfordulójától, amely nap a szent hamvak exhumálására és áthelyezésére talán megfelelőbb leendett volna, mint a teljesen színtelen november 25.

De nem akarunk ennél a kérdésnél tovább időzni. Annál kevésbé, mert november 25 csak addig volt színtelen nap, míg a véletlenség úgy nem döntött, hogy a Kossuth-család e napon költözzék végleges és méltó nyugvó helyére. Ettől a pillanattól kezdve történelmi nevezetességű lett ez a nap és mint ilyen, bármennyire felette áll is a köznapi politika kiesínységének, mégis olyan eleven tükörré lett, melyben egyesül a történelmi perspektíva és az aktuális politika. Nemzeti ünnepé lett e nap, mely pártkülönbség nélkül, ismét egyesíti az egész magyar nemzetet. És természetesen egyesíti a csak néhány nap előtt kettészakadt függetlenségi pártot is.

Valóban gyors a végzet drámai igazságszolgáltatása.

A függetlenségi pártnak ama része, mely száműzte Kossuth Ferenczet, akinek vezérsége alatt a függetlenségi párt többséggé lett, amely e száműzést épp oly mámoros halátlansággal hajtott végre, mint amikor a görögök száműzték Miltiadest, kinek száműzetésére még az Ephialtesek is gögösen adták le eszerépszavazataikat: most a függetlenségi párt ezen része kénytelen ugyanezen Kossuth Ferencz oldala mellett állani a Kossuth Lajos koporsója előtt és a nemzeti hála kegyeletével szentelni fel a mauzoleumot.

Ki az, aki föl meri tétélezni, hogy mindazok között, akik Kossuth Lajos koporsóját másodszer fogják kísélni, akadhat valaki, aki Kossuth Lajos tör-

ténelmi alakjához, magyar lelkéhez, államférfiúi bölcsességéhez és az élet és tapasztalás által leszűrődött intencióihoz közelebb állhasson, azokat jobban megérthette legyen, mint az ő fia, aki több mint negyven éven át szivta magába a nagy száműzött tanításait, reflexióit, legtibkosabb gondolatait, s aki itthon másfél évtized alatt többet tett ezen intenciók *megvalósítására*, mint előtte a gravaminális politika szószólói egy félszázad alatt?

Ki az, aki föl meri tétélezni, hogy mindazok közt, akik Kossuth Lajos bírói székéhez fogják fölemelni szemüket, akadhasson egy is, aki több joggal mondhatná el: „Itt állok atyám, más-képpen nem cselekedhettem!” — mint Kossuth Ferencz?

És csakis a történelmi igazság szempontjából emeljük ki azokat a külsőségeket, hogy midőn Kossuth Lajos 15 év előtt hazatérhetett, hogy negyvenöt évi távollét után magyar földben nyugodhasson, nemcsak ugyanaz a fejedelem ült a trónon, akinek Kossuth Lajossal ki nem egyenlített számlája volt, hanem ugyanaz a fejedelem ült Szent István trónján ma is, midőn Kossuth Lajos emléke megdicsőül a nemzet haláljában és kegyeletében és ebben a megdicsőülésben egyaránt résztvesznek a nem hivatalos tényezők mellett a hivatalos körök is. Kossuth Lajos fia pedig a király tanácsában foglal helyet.

A másik külsőség pedig az, hogy mikor Kossuth Lajost először temették, akkor is Wekerléről nevezték a kabinetet s ma is arról nevezik. És Wekerle 15 év előtt is olyan nagy dolgot hajtott végre, mely a függetlenségi pártnak is programja volt: és ma is olyan kibontakozásban fáradozik, melyről, ha sikerül, rövid időn belül ki fog derülni, hogy *a nemzet azokban is rá fog ismerni azokra a régi vágyódásokra, melyeket mint álomképeket szőttek, de hiába keresték hozzájuk a bölcsesség követét, hogy az álomképet köből építsék fel.*

— „Csak annyi földet adjatok, amennyit egy bivalybőrrel körülhatárolhatok!” — szölt Didó, midőn földet kért Carthago alapítására.

— „Csak ily keveset kérsz? Kérj legalább egy félmérföldnyi területet!” — kiáltottak Didóra társai, bömbölő haraggal és lehengerelő tekintettel.

— „Ha sokat kérek, semmit sem adnak.” Felelt Didó és megmaradt a bivalybőr mellett. S mikor a bivalybőrt megkapta és azt számtalan hajszálvékonyoságu szalagokra metélte fel, s ezekkel a szalagokkal óriási földterületet határolt körül (melyen Carthago fel-

is épült), akkor szégyelték el magukat Didó haragos társai, akkor látták be, hogy mily tyukeszűek Didóhoz képest.

Kossuth Ferencz nem szorul mentésekre, midőn megjelenik apja szelleme előtt és bekiséri apjának földi hamvait abba a mauzoleumba, melyben apja oldala mellett ő is nyugodni fog egykor. Méltó tanítványa volt ő mindig annak a nagy mesternek, aki azt tanította, hogy a „politika az exigenciák tudománya.” Kossuth Lajost is eléggő megrágalmazták e miatt, fiának is kijutott belőle. De hogy mennyire az események irányítása és a tények logikája szerint járt el mindenben Kossuth Ferencz, azt semmi sem bizonyíthatja meggyőzőbben, mint az a körülmény, hogy a viszonyokat ismerő s azokba betekinteni tudó politikai írók a mai alakulásokat évekkal ezelőtt előre látták s meg is írták.

Az „Egyetértés” 1905. szeptember 19-iki számában közölt egy esszét Kossuth Ferenczről, amely így kezdődik:

„A távlatok a politikában is épp oly csalfák, mint a természetben. Alulról szabad szemmel nézve a legmagasabb havasok csucsa is simáknak, könnyen elérhetőnek látszanak. Így hatnak a nagy nemzeti és politikai ideálok is mindazokra, akik a mindennapi élet völgyeiből folyvást azokra függesztik szemüket.” S ha akadnak uttörők, akik nekiindulnak, hogy a legmagasabb csúcsokra feljussanak, az utat oda megmutassák, diadalmamorrallal biztatják és küldik őket előre, mindig feljebb. De természetesen a biztatók és lelkesen lármázók továbbra is a biztos talajon, a völgyben maradnak. De miközben az uttörők mind magasabbra jutnak, — „jönnek az uttalan magaslatokon azok az akadályok, melyeket alulról, szabad szemmel nem lehet meglátni. Kezdődik tehát a megállás és a további haladást előkészítő munka. Ami azonban az alulról nézőknek szemében vesztéglésnek, vagy ami még ennél is rosszabb, erőtlenségnek, vagy bátortalanságnak látszik. Sokszor azt is látják lentről, hogy a vezér, akinek elől kell haladnia, visszafordul, nem fölfelé, hanem lefelé halad. Mert olyan akadályokra bukkan, melyeket nem lehet áthidalni, csak megkerülni. Az alulról nézők azonban mindezt másképpen magyarázzák. S a tömeg haragja gúnyban, szitokban, káromlásokban nyer kifejezést. S mindezekből csak akkor térnek magukhoz a lent lármázó tömegek, ha ezeknek tapsait vadászva, az uttörő vezérek torony-irányban kezdenek haladni és véres fejjel a mélységbe zuhannak. A katasztrófa kigyógyítja a lármás kritikásokat, s azok, akik a legjob-

ban lármáztak, azok lesznek a legkisebb hitűek s örökre lemondanak arról, hogy valaha elérhessék azt, amit a szemükkel látnak.

És csak a bölcsőbbek és nemesebbek azok, akik még ilyenkor sem mondanak le, hanem a katasztrófa okait vizsgálják. És nem a völgyben lakó lármás tömegeket itélik el, akik igazságtalanul vádaskodtak és a lehetetlent követelték, mert ezeknek sejtelmük sem volt, hogy mit cselekesznek: hanem elítélik azokat, akik a magasban járva, jól látták a nehézségeket, melyek lábaik előtt kerültek el és mégis azokra hallgattak és azoktól vettek irányt, akik mindezekből semmit sem láttak.

És ugyanez az essay megállapította már négy év előtt Kossuth Ferenczről, hogy: „Kossuth Ferencz vagy sodortatni fogja magát azon áramlat által, mely az élő és itthon élő Kossuthban a száműzetésben élt és ott meghalt Kossuthnak folytatását követeli, s ebben az esetben a függetlenségi párt biztos katasztrófába megy: — vagy ellent fog állani ennek az áramlatnak Kossuth Ferencz s ebben az esetben vagy szétrobban a függetlenségi párt, vagy átalakul, de egyik esetben sem marad a régi.”

Kossuth Ferencz, igaz hogy pártszakadás árán, megmentette a kikerülhetetlen katasztrófától nemcsak a függetlenségi pártot, hanem az országot is. Es épp oly tiszta lelkiismerettel, mint fölemelt fővel állhat meg apja szelleme előtt, aki *használó helyzetben épp így határozott és épp ennyire cselekedett.* Maga Kossuth Lajos állítja ki erről a bizonyítványt abban a beszédben, melyet 1848 márczius 31-ikén mondott s melyben ezek foglaltatnak:

„És ime, ilyenek a gondviselés csodás utai! Én egyszerű polgár néhány óráig abban a helyzetben voltam, hogy e kéz döntőleg határozott az ausztriai trón sorsa felett és most is, ha azt mondom „nem kell!” — polgár vér folya e szavam után. De mélyen érzem, mikéntha oly alávaló lehetne valaki, hogy keresve az alkalmat a polgárháboru szövetségét vetni a nemzetbe, oly roppant felelősséget venne magára, melyet a legszigorubb büntetés, a pokol minden kinja sem büntethetne kellőképpen; mert *nem képzeltetni átkosabb undok bünt, mint játszani a polgárok vérével, nyugalmával.* Midőn eképpen gondolkozom, midőn a nemzetet saját sorsa urának látom, midőn látom, hogy *ha egyik-másik kedvencz eszmémnek nincs is e perczen biztosítva, de van lehetőség azokat utóbb kivinni:* — vissza kell borzadnom a polgárvértől s forrón óhajtom, hogy akik itt vannak s akik nincsenek itt, egyenlőn érezzék ama szent kötelességet, hogy ily körülmények közt polgárvért ontani a legundokabb bűn lenne, amit nemzet elkövethet.”

„Vannak mindenféle egyének, akik még egy pár hét előtt az abszolútizmus hívei voltak, most pedig rajtam tulmennek; én, aki a szabadság elveit egy életen át küzdöttem, szenvedtem, — most mérsékeltebb vagyok náluk . . . De épp ennyire azért hiszem, hogy szavamnak lesz némi hatása, midőn azt kérem, azt remélem, hogy ha a nemzetben van elég erő valósággá érlelni, amit a papiroson bir, *tartsa meg az erőnek azon nemes mérsékletét,* melyben fekszik a szabadság diadala . . .”

Várni illik.

Budapest, november 23.

A király elnöklésével ma Bécsben ismét minisztertanács volt s a király körülbelül két óra hosszat tanácskozott a lemondott kormány tagjaival, de eredmény most sincsen. Még mindig nincsen. Ha a király rekordot akar teremteni, hogy mennyi ideig tud várni, már is veri a világ minden uralkodójának rekordjait. Egy összegubanezolt helyzet kibonyolításában ennyi várakozást és flegmát király talán még sohasem tanusított. A történelem fel fogja Ferencz Józsefet jegyezni, hogy úgy várni, mint ő, koronás ember még sohasem tudott.

Vár a nemzet is, de flegmája nem versenyezhet a királyéval. Vár a lemondott kormány is, de Kossuth Ferenczből, aki pedig eléggé diplomata, ma már kikivánczolt az a keserűen humoros kijelentés, hogy a miniszterek számára is biztosítani kellene annyi felmondási jogot, mint egy északnémet gubernánt számára. Vár mindenki, mert hiszen mit lehessen tenni, ha a király olyan kitünően tud várni. Királyi ebédekben járatos emberek tudják, hogy míg a király helyéről föl nem emelkedik, senki sem bonthat asztalt. A királynak pedig a válság keserűségeinek asztalától még nem tetszik fölkelni. Hát helyén kénytelen maradni mindenki és vár, vár, vár. Magyarország gyakorolhatja most magát a várakozásban.

Lesz-e valami jobb látatja ennek a várakozásnak? Pozitív adatok nem adnak választ erre a kérdésre. De vannak jelek, amikből mégis azt szabad következtetni, hogy a hosszú várakozásnak nem lesz rossz vége. Ilyen kedvezőbb jel elsősorban az, hogy a király elnöklésével tartott mai minisztertanács olyan feltünően sokáig tanácskozott. A minisztertanácsnak ez a hosszú tartama mindenesetre föltétlen czáfolata annak a kárörvendező híresztelésnek, melyet

Körforgás a kis szitasné körül.

Irta: Sz. Szigethy Vilmos.

(Utánnomás tílos.)

I.

Zóráthékról egy időben azt beszélték, hogy a visszatért mézesheteiket élik. Ez a házasságuk tizedik esztendejében történt, minekután néhányszor el akartak válni és többször tettek egymásnak olyan kijelentést, hogy nincsenek egymás számára teremtve. Ami viszont megint oktalanság, mert ugyan mit csinálna az emberiség, ha a sors főkönyvi lapszámai szerint lépne frigyre s így támadnának olyan elvi ellentétek, amelyenkről fentebb volt szó.

Elég az hozzá, hogy Zóráthék egyszerre megint szerelmesek lettek, karanfogyva sétáltak este félreeső utcákban és áldották a közvilágítási vállalkozó közismert slendriánságát, mert enélkül nem dughatták volna özszebb a fejüket.

Ősz felé járt már az idő s szelid hangulatok vándoroltak a levegőben, a szerelmesek leültek a nagy kávéház kertjébe. Vonzotta őket az éjszaka, ettől nem lehetett szabadulni.

— Sándor, — mondta az asszony, — én nem tudom, mi van velem, de el kell valamit mondanom.

Zóráth épp a felesége puha haját bámulta (naponként újabb és újabb szépségeket fedezett föl a menyecsken), mosolyogva kérdezte meg.

— Ugyan, mit mondhatnál te nekem!

Az asszony szentimentális hangulatban volt, az az érzés fogta most el, amely az apagyilkosságot is hajlandó nyilvánosságra

hozni s elárul mindent és mindenkit, multat és embereket, eseményeket. Az ura hangjában azonfelül annyi bizalom csengett, hogy a kedve még szentimentálisabb lett s valósággal bűnösnek érezte magát.

— Kovács Laczi, — kezdte, — Kovács Laczi . . .

— Miért nem folytatod?

— Eh, ostobaság, amiket össze-vissza-bezélék, de nem bír meg a lelkem semmi ballasztot. Annyi az egész, hogy nem kívánom ezt a Kovácsot látni. Nagyképű ember, azonfelül szemtelen.

Sándor csöndes hangon kérdezte meg.

— Talán megfélemedeztet magáról?

— Oh, dehogya! — sietett a válaszzsal az asszony. — Akkor rosszul ismered engem! Nekem mindössze a kézfogása nem tetszik. Perczekig tartja a kezemet a magáiban s olyan jelentőségteljesen akar a szemembe nézni, mintha ennek különös fontossága volna. Üreslelkű mőhódító szokása ez, akik el akarják hitetni, hogy szenvednek, mert a másik fél, amelyik nem kevésbé üres lelkű, készpénznek vesz mindent s csak az alkalmat várja, hogy elszédülhessen.

— Ez az egész? — kérdezte könnyebb lélegzettel Sándor.

— Ez.

Zóráth átnyúlt a keskeny asztalkán s megszorította a felesége kezét.

— Édes kis csaisi gyerek vagy, aki fölösleges aggodalmakkal gyötöröd magad. Ne vedd rossz néven, de az ilyesmit nem szokás a férjnek elmondani, mert nincs benne semmi. Minden az asszonytól függ, s aki nem akarja, hogy játszsza a kezével, annak a kezével nem is fognak játszani. Legtöbbször

az első diszkrét figyelmeztetés, jobban mondván a felkinált gyöngédség iránt való figyelmetlenség segít, ha pedig nem vezet célhoz, nem fog az ember kezét. Végtére ez is az asszonytól függ, nála kezdődik.

Zóráthné kislányos gyöngéd mosolygással tekintett az urára, fölesillanó szeme most csakugyan gyerekes volt.

— Hüvösödik a levegő, — mondta könnyedén megbörzongva.

Sándor már föl is emelkedett, maga gombolta be az asszony köpenyét, szó nélkül indultak hazafelé. Az utcák a szokottnál is néptelenebbek voltak, időközben az a pár lámpa is elaludt, amely ordítóva szokta kihívni interpelláló városatyák kritikáját, — Zóráth átkarolhatta a felesége derekát, mert ezáltal a rendetlen kövezeten biztosabbá válik a járás.

— Miért nincs ez mindig így! — sóhajtott az asszony.

Sándor válasz helyett megcsókolta a felesége haját.

... A kis fiu, aki háborusdit játszott egész délután és több rendbeli karmolás tanúsága szerint vitézi cselekedeteket vihetett véghez, már rég aludt otthon. És szelid, esendes álom szállt később az asszony szemére is. Gömbölyű karját a nyaka alá hajlította, az ajka megnyílt egy esőpött és mosolygott, mint aki kedves vidékeken kalandozik kedves ismerősök társaságában.

Zóráth hosszan megbámulta a méeses világa mellett, aztán szeretett volna elaludni. De egyre Kovács Laczit látta, aki talán nem is gondol semmit komolyan, csak az idejét akarja kellemes, apró izgalmak között eltölteni, de aki mindenesetre közönséges gézen-

a kormány ellenségei kürtöltek már jóelőre, hogy ugyanis a minisztertanács csak deklarativ jellegű lesz, amennyiben a király egyszerűen ki fogja jelenteni, hogy katonai téren nyelvi engedményeket nem tehet. No az ilyen katonai deklaráció nem tartott volna közel két óráig. De másrészt azt is joggal fel szabad tenni, hogy a tárgyalások megszaktatásához se kellett volna ilyen hosszú idő s ha a királynak ennyi megbeszélési valója volt az ő lemondott minisztereivel, akkor mégis a jövő programjának kellett tanácskoznia. A jövő programját pedig a király csak azokkal beszélheti meg, akikkel azt a jövődöt együtt kívánja munkálni. A közel két óras tanácskozás tehát, melynek még folytatása is lesz, inkább tekinthető kedvező jelnek, mint kedvezőtlennek.

Van azonban még egy negatív jel, mely a helyzet megítélésében kedvező irányt jelöl. Ez a negatív jel: a kormány kibontakozási tervével ellenséges táborok zajos sorakozása. Bécsben és Budapesten annyi szájjal beszél egyszerre Lukács László, mintha ez a csupaszáj-ember az összes Kossuth-ellenes organumokat egyszerre látta volna el mondanivalóval. Ugy kell lenni, hogy Lukács László nagyon forrónak érzi a levegőt s a döntő tanácskozások órájában minden trükkjével sürgősen akar kipakolni. Budapesten azt az alattomos mesét pakkolja ki, hogy a király idáig csak azért nem hallgatott meg a kooperáló pártokon kívül álló politikusokat, mert Kossuth és Andrássy kérték tőle ezt a gráciát, de most már vége a pardonnak s a király más politikusokat is meg fog hívni. Ennek az alattomos mesének kettős a célja: először lefelé meggyanusítani Kossuthékat, hogy a hatalom megtartása érdekében a maguk kizárólagos meghallgatását monopoliumként könyörögték ki maguknak és másodsor föl felé eszébe juttatni a koronának, hogy még

nincs késő, még lehet lejjebb licitálni és csak kegyeskedjék Lukácsékat is meghallgatni, az Olcsó Jánosokat. Bécsben pedig ugyanakkor a csupaszáj Lukács minden lapba belesugott valamit: hogy a nemzeti-ségek Justhtal vannak, aki viszont tőle nem idegenkedik, hogy továbbá a koalíció és a radikális csehek között valóságos szövetség van, mely az osztrák rend felforgatásán dolgozik, hogy Justh így erősödik, Kossuth úgy gyöngül, hogy a koronának nem Kossuthal és Andrássyval, hanem Justhtal, a nemzetségekkel és a régi kipróbált elemekkel kellene megállapodnia és így tovább. Csupa sürgős ajánlat, csupa ijesztésre szánt denuncziálás, csupa átlátszó rémmese: együttvéve arra való, hogy a késznek látszó kibontakozást az utolsó pillanatban megakassza, a korona figyelmét a politikai lesipuskásokra irányítsa s a nagynehezen talán kivivható eredményeket a koronával megbánassa.

Talán ez a jelenség a legkedvezőbb a mai napon. Ha minden lében Lukács egyszerre valamennyi száját megindítja s hízkelkedik, ijeszt és denuncziál: akkor nyilván úgy látja a helyzetet, hogy sietnie kell, mert már csak percei vannak s ha ezeket ki nem használja, akkor neki harangoztak. Ha a király elzárkóznék a koncessziók elől s ha a kormány ennek következtében kilátástalanak látná a helyzetet: akkor Lukács László nem fárasztaná vézna tagjait ennyi mozgolódással, hanem boldogan dörzsölgétné a kezeit és mosolyogna, már ahogyan minden lében Lukács mosolyogni tud. Az ő ideges nyugtalansága bizonyítja legjobban, hogy a helyzet nem az ő kedve szerint alakul. S ha nem az ő kedve szerint alakul, akkor már a nemzet kedve szerint kell alakulnia. Az alattomos ellenség ijedt arca mutatja legbiztosabban, hogy a nemzet ügye nem áll rosszul. S így, ha kemény próba is, de illik tovább várni. Egyebet ma úgy se tehetünk.

gúz. Még csak felelősségre sem lehet vonni, mert neveltségessé válik az ember, azonban nem árt tőle óvakodni, főleg ami az asszonyt illeti.

Addig hánytorgatta magában a dolgot, míg hajnal felé mégis csak elaludt.

II.

Zóráthék idillje eltartott még néhány hétig, aztán visszazökkent minden a régi kekvágásba. Visszatértek az aprólekos idegeskedések, amiket jó időkben észre sem vesz az ember, de amelyek külön-külön nagy eseményszámba mennek idegek bolond-táncza közeledtén. Ezek az okok voltaképpen nem is okok. Semmire se valók, lehetetlen őket elmesélni s csupán azáltal kapnak jelentőséget, hogy az emberi szervezetben jelentkezésük idején idegen ur parancsol, idegen hangulatok tobzódna csupa érzékenységgel. Nem jó ilyenkor az általános megszokott jó, nem jó semmi s kellemetlen az egész világ.

A férj is egész estéket töltött a kaszinóban, üres, lélektelen dolgokkal foglalkozva, az asszony visszatért a megunt, ezerszer megutált barátjához, este pedig a kis fiúval vacsorált. A harmadik teríték aztán vacsora után is ott maradt az asztalon, előre nem számított körülményeket véve tekintetbe.

Ugyanakkor Kovács Lacziról, aki igen alkalmas volt arra, hogy hozzáfűzzenek mindenféle pletykát, változatosság kedvéért azt beszélték, hogy a kis szitásnének udvarol, sőt némelyek tudtak ennél többet is, részletezve nagy és mély szerelmeket, amik ősi szokás szerint lobogni szoktak.

Szóval, divatba jött megint, holott ki

sem ment a divatból és fölötté diszkrétén viselkedett, önkéntelenül is — oh, a viláért sem volt benne szándék! — azt sejtette, hogy nagy bánata van, amit még a jól fegyelmezett férfiúi akaratot sem tud leplezni.

Részvett az asszonyi oszonnakon és a viláért sem nézett volna a kis szitásnéra, akit jogászyerekek mulattattak, s aki olyan jóízűeket tudott kacagni, hogy a gimnáziumi segédtanár szerint — pedig az kitűnő pszichológus hírében állt, sőt több cikket is írt — már csak ezért a kacagásért sem lehet rossz asszony.

Kovács Laczit a többi menyecske iparkodott szórakoztatni, de gyöngéknél bizonyultak, határozottan gyöngéknél. Ábrándos természetű lányok sokszor megsiratták őt, arra a halálmegvető mozdulatra emlékeztetve, amelylyel ajkaihoz vitte a teás eszét és maguk az asszonyok is sokért nem adták volna, ha egyszer, lehetőleg azonban többször is, megnyilatkozik.

Zóráthné idegeskedése már tünőfélben volt, mert komoly tudósok állítása szerint nincs is az idegességnek jobb orvossága, mint a szórakozás, keresése annak, amit társadalomnak neveznek s kutatása magának az embernek.

— Nézd, drágám, — sugta a szomszédnőjének, hogy kerülök egymás tekintetét!

Neveket említeni fölösleges volt, hiszen mindenki tudta, hogy kiről van szó.

— Kinyomoztam, — mondta egyszer, — hogy már négyéves a dolog.

— Ugyan, ne mondd!

— Négyéves. Biztos adataim vannak róla.

S a kis szitásné még mindig kacagott,

Két óras koronatanács.

Döntés nincs, a tárgyalásokat folytatják.

(Az ország biznysitalomságban.)

Budapest, november 23.

Ismét nevezetes napja volt ma a hosszú válságnak. A kormány tagjai Bécsben a király elnöklete alatt közel két óra hosszat tanácskoztak mindazokról a kérdésekről, amelyek a kibontakozásról folytatott tárgyalások során felszínre kerültek.

A koronatanács után beállott helyzetről igen kiválóan informált helyről ezt a jellemzést kapjuk a válságról:

— Néhány perc híján két óra hosszat tárgyalt a király a kormány tagjaival. A hosszú tanácskozás még nem vezetett a döntésig, de ez mára nem is volt várható. A tárgyalásokat folytatni fogják és Wekerle Sándor miniszterelnök már a legközelebbi napokban újból a király elé járul, hogy a tárgyalások folytatására nézve átvegye a király elhatározását. A helyzetet tehát úgy lehet felfogni, hogy a mai koronatanács programszerűen folyt le és nem hozott meglepetést. Hiszen már eleve úgy várták a mai koronatanács folytatását, hogy az a Kossuth-mauzóleum felavatása után fog megtörténni. Erre nézve várja a kormány most a király elhatározását. Minden esetre a magyar politika szempontjából rendkívül nagy fontossága van annak, hogy ezek a tárgyalások most már ne húzódnak el, mert a kormány helyzetét minden napi halasztás hatványozottan nehezíti. Az esztendőnek végére járunk és fenyegetően közeledik az ex-lex lehetőség. Alig egy hónap választ el bennünket az év végétől és a kormány immár nyolcz hónapja lévén a lemondás stádiumában, még csak elő sem terjeszthette a költségvetést, mert ehhez a parlamentárisan kinevezett

jöllehet a szítás nem volt gyerekember, legkevésbé kicsiny.

— Nem, — állapította meg végül a segédtanár ur, ez az asszony tiszta. Ha rosszat akarok keresni, előbb megtalálom a ravasz alamusziak között.

S hozzátette kedvenc szavát:

— Mint a makulátlan hó, olyan tiszta.

A társadalmi vallatást Zóráthné vállalta magára, ő foglalkozott legtöbbször Kovács Laczival, félrevonulva egy-egy sarokban. Ojjé, ők mindig félrevonultak.

— Ha Jolán nem szedi ki belőle a titkot, akkor a világon senki! — mondták egyhangulag az asszonyok. Mert, nagy betyár ez a Jolán, remekül tudja azzal az ártatlan szemével ugratni az embereket.

Igy történt aztán, hogy — diszkreczió mellett — mindig került terítékre valami apróság, már pedig apróságokból lesznek a nagy dolgok.

Mivel pedig, folytatólag, olykor csodák is történnek, hát hébe-hóba a Zóráthékhoz címzett házaspár is leereszkedett egymáshoz néhány szó erejéig.

Legjelentősebb párbeszédük a télen történt, mikor az asszony félkilenczkor érkezett haza, s műsoron kívül már otthon volt a ház feje is.

— Ugyan, hol járhattál eddig! — tört ki az indiszkrét kérdés, Sándorból.

— Hol? A szeretőmről voltam, Kovács Laczinál.

Zóráth akkor nagyot kacagott, mert olykor ehhez is értett.

— Tedd lóvá, kicsikém, a szolgálódat, ne engem. Majd adna neked a kis szitásné.

kormányának van joga. A *Wekerle*-kormány hónapok óta éppen azért sürgeti a válság megoldását, hogy elkerülje az ex-lexet, amelybe úgy látszik a bécsi obstrukció fogja hajtani, ha a meggyezés hamarosan létre nem jön. A mai koronatanácsban a résztvevő miniszterek kijelentései szerint a kibontakozásnál számításba jövő összes kérdések beható tárgyalás alá vétettek. A tárgyalások folytatásának kimondása úgy fogható fel, hogy megtalálták azt az utat, amelyen remény van, hogy eljutnak a békés kibontakozáshoz, de azért a nehézségek nincsenek elhárítva és különösen a katonai kérdések azok, amelyek még nincsenek tisztázva. Már pedig a magyar kormány az az álláspontja, hogy csak olyan esetben vállalja a kibontakozást, ha a katonai kérdéseket is olyan nemzeti irányban rendezí, hogy a kormány nyíltan mondhatja az ország előtt, hogy ilyen módon oldotta meg a katonai kérdéseket. A legnagyobb nehézségek a magyar századnyelv megvalósítása körül vannak. E tekintetben a helyzet az, hogy Bécsben nagyító üvegen keresztül nézik a magyar követeléseket és azokat, bár a minimumra redukáltattak már, még mindig oly nagyoknak látják, amelyek szerintük a magyaroknak az egész monarchiában biztosítják a hegemoniát. Ezért csinálnak nehézségeket olyan kérdésekben, amelyeket viszont nálunk kicsinyítő lenesével néznek és egyáltalán nem tekintenek vívmánynak. Mindenesetre tény, hogy a kormány tagjai nagyon begombolódzkodtak, ami azt jelenti, hogy a királylyal folytatott tárgyalások még folyamatosan vannak s így azokról a köteles diszkrezió megsértése nélkül nem nyilatkozhatnak. Ha a tárgyalások ma eredménytelenül végződtek volna, ennek publikálásával nem késlekednének. És bécsi barátaink is gondoskodnának arról, hogy ez ne maradjon titokban. A király és a kormány között tehát folytatódik a tárgyalás s amíg ez a tárgyalás folyik, természetesen, hogy más politikus nem szólhat bele és éppen olyan természetes, hogy a kormánynak nem kellett külön kérést intézni a királyhoz, hogy tudtuk nélkül ne hívjon meg más politikust. Ezt csak azok bírsznelik, akik ily módon akarják a figyelmet magukra terelni.

A mai nap eseményeiről a következő részletes jelentésekben számolunk be:

Az előzetes tanácskozások.

A Magyar Házban, ahol a *Wekerle* miniszterelnökkel Bécsbe érkezett magyar miniszterek megálltak, egész nap élénk élet folyt. A miniszterek a koronatanácsot megelőző órákat arra használták föl, hogy apró csoportokban, majd együtt valamennyien egybeüljenek és meghányják-vessék a mai nap teendőit és maguktartását. Már a kora délelőtti órákban *Wekerle* Sándor miniszterelnök *Márfy* Albinnal, a miniszterelnökség államtitkárával és *Vértesy* Gézával, az ő felsége személye körüli minisztérium államtitkárával dolgozott. *Wekerle* miniszterelnök fél tíz körül *Darwány* Géza kabinetirodai osztályfő látogatását fogadta, aki hosszabb időt töltött a miniszterelnöknél. Később a miniszterelnök lakosztályában tanácskozás volt, amelyen *Wekerle* miniszterelnökön kívül gróf *Andrássy* Gyula, gróf *Apponyi* Albert, *Darányi* Ignác és *Jekelfalussy* Lajos miniszterek vettek részt. E tanácskozás után az átutazóban Bécsben időző bukaresti osztrák-magyar követ, *Schönbürg* hercege tett látogatást *Wekerle* miniszterelnöknél és a magyar kormány tagjainál. Ezután gróf *Andrássy* Gyula lakásán volt tanácskozás. Tíz óra után a magyar kormány

tagjai *Kossuth* Ferencz kereskedelemügyi minisztert keresték fel s hosszabb megbeszélést folytattak.

Gyülekezés a koronatanácsra.

A magyar kormány valamennyi tagja háromnegyed tizenegy órakor a Hofburgban ment, ahol tizenegy órakor koronatanács volt. A kormány tagjai a szárnyesegéd szobájában gyülekeztek: Elsőnek *Darányi* Ignác földművelésügyi miniszter érkezett, azután *Wekerle* miniszterelnök és a kabinet többi tagja, valamint *Márfy* Albin államtitkár, aki a jegyzőkönyvet írja. Valamennyi miniszter frakkot viselt, csak *Jekelfalussy* honvédelmi miniszteren volt tábornoki egyenruha. Amikor valamennyien együtt voltak, átvonultak a tanács-terembe, ugyanabba, amelyben az október 21-iki tanácskozást tartották. A terem tónusa piros, piros a tapéta, piros a karosszék huzata. A nagy asztalt zöld posztó borítja. Nincs is más butor a teremben. A szárnyesegéd ekkor jelentést tett a királynak, hogy a miniszterek együtt vannak. A király csakhamar megjelent és pontban tizenegy órakor megkezdődött a tanácskozás. Az asztalfőn ő felsége foglalt helyet, jobbján *Wekerle* Sándor miniszterelnök ült s az asztal hosszában kétoldalt a többi miniszter. Az asztal másik végén ült *Márfy* államtitkár, a jegyzőkönyv vezetője.

A koronatanács.

Meglehetősen sokáig tartott a koronatanács. Egy és háromnegyed óra hosszat maradtak a miniszterek a királynál és egy órára járt már az idő, amikor elhagyták a Burgot. *Kossuth* Ferencz és gróf *Apponyi* Albert érkezett elsőnek vissza a Magyar Házba. A miniszterek át sem ültöztek, hanem azonnal fogadták a budapesti, bécsi és külföldi sajtónak seregestül megjelent képviselőit. *Kossuth* Ferencz a következőket mondta az újságíróknak:

— Ő felségénél ma az összes politikai kérdéseket részletesen megvitattuk. *Végleges megállapodásra azonban nem jutottunk* és ennek következtében teljes lehetetlenség, hogy a részletekből valamit mondhatnánk.

Egy újságíró azt kérdezte a minisztertől, hogy tovább tárgyalnak-e?

Kossuth erre a kérdésre ezt felelte:

— Erre nézve nincs rendelkezés még.

Majd tréfásan a következőket tette hozzá:

— Ugy látszik, hogy információim zsákja hamar kimerült. A legszebb leány sem adhat többet, mint a mennyije van.

Gróf *Apponyi* Albert miniszter közbeszólt:

— Ugy van, Ennél többet nem mondhatunk.

— Mikor utazik a kormány vissza? — kérdezték az újságírók.

— Még ma elutazunk Bécsből — felelte *Kossuth*.

Nemsokára megérkeztek a Burgból gróf *Andrássy* Gyula és a többi miniszterek is. Gróf *Andrássy* egy újságírónak arra a kérdésre, vajjon a tárgyalást folytatják-e, ezt felelte:

— Még nincs vége.

— Mikor folytatják a tanácskozást?

— Igazán nem tudom megmondani, — volt *Andrássy* válasza — különben *Wekerle* most a királynál van és ő talán többet fog tudni, mint én.

Wekerle külön kihallgatása.

A miniszteri tanács után dr. *Wekerle* Sándor miniszterelnök a Burgban maradt és a király negyed órát tartó külön kihallgatásán fogadta.

Wekerle miniszterelnök azután gróf *Aehrenthal* külügyminiszternél tett látogatást. Politikai körökben azt mondják, hogy ezen a kihallgatásán tudatta a király a miniszterelnökkel a mai koronatanácsban szerzett impresszióit, valamint további rendelkezéseit. *Wekerle* kihallgatása után visszatérve a Magyar Házba, magához kérte a többi magyar minisztert, akikkel azután közölte külön kihallgatása eredményét.

Ezután *Wekerle* egy újságírónak kijelentette, hogy a tárgyalást folytatni fogják, de

egyelőre még nem tudja, hogy mikor. Arra nézve, hogy ő maga mikor jön ismét Bécsbe, szintén nem tudott a miniszterelnök ma még fölvilágosítást adni.

A miniszterelnök külön kihallgatásáról félhivatalosan ezt a kommunikét adták ki:

Ő felsége a mai koronatanács után

Wekerle Sándor miniszterelnököt rövid kihallgatásán fogadta. Amikor a koronatanács után a magyar kormány tagjai eltávoztak a Hofburgból, *Wekerle* miniszterelnök ő felsége kívánságára egyideig még a tanácskozóteremben maradt s ott folyt le a kihallgatás. *Wekerle* Sándor miniszterelnöknek alkalmasint már a legközelebb ismét alkalma lesz, hogy ő felsége előtt kihallgatásán jelenjék meg.

A „*Pol. Ért.*” jelenti: Ertesülésiünk szerint a király a válságos helyzetből való kibontakozásra vonatkozó további audienciákra nézve főtartotta magának a rendelkezést. Ezen a héten valószínűleg nem lesz újabb audiencia, az csak a jövő hétre várható, amikor előreláthatólag *Wekerle* miniszterelnök ismét meg fog jelenni a király előtt audiencián.

Hivatalos jelentés a koronatanácsról.

A király elnöklésével egybeült magyar minisztertanács tizenegy órától háromnegyed egyig tartott. A minisztertanács után a kabinet tagjai visszatértek a Magyar Házba. A tanácskozás eredményéről illetékes helyről a következőket közlik:

A minisztertanácsban a kabinet valamennyi tagjának alkalma volt a kibontakozás komplexumára vonatkozólag nézetét kifejteni. Részletesen megvitatták az egész kibontakozási komplexumot, anélkül azonban, hogy ez idő szerint végleges elhatározás jöhetett volna létre. Ebből kifolyólag a részletekre vonatkozólag egyebet közölni nem lehet. A mai koronatanács tehát semminemű döntést nem hozott, ami azonban nem jelenti a tárgyalások megszakadását. A további tárgyalásokra nézve megállapodás nincsen. Erre vonatkozólag a kabinet bevárja a király intézkedéseit.

Wekerle Sándor miniszterelnököt a király még külön negyedórás magánkihallgatásán fogadta, majd a miniszterelnök meglátogatta gróf *Aehrenthal* külügyminisztert.

Wekerle és Andrássy Aehrenthalnál.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma délután meglátogatta gróf *Aehrenthal* közös külügyminisztert a külügyi hivatalban. A két államférfi hosszabban tanácskozott egymással. Gróf *Andrássy* Gyula belügyminiszter is tanácskozott elutazása előtt a közös külügyminiszterrel.

A tárgyalások folytatása.

A kibontakozás előkészítésére vonatkozó tárgyalások folytatásáról ezt a félhivatalos jelentést adták ki:

Azok a tanácskozások, amelyek a király és a magyar kormány között a válságból való kibontakozás tekintetében megkezdődtek, a mai nappal ideiglenesen véget értek. Valószínű, hogy a tárgyalásokat már a legközelebbi időben folytatni fogják, erre nézve azonban ma nem történt semminemű intézkedés. A magyar kormány be fogja várni ő felségének ez irányban való rendelkezését.

A hazatérés.

Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf *Andrássy* Gyula, *Kossuth* Ferencz, gróf *Apponyi* Albert, *Darányi* Ignác, gróf *Zichy* Aladár, *Jekelfalussy* Lajos és *Josipovich* Géza miniszterek ma délután 4 óra 50 perczkor a Staatebahnhofról visszautaztak Budapestre; ugyanezzel a vonattal utaztak *Márfy* Albin államtitkár, *Kubinyi* százados, a honvédelmi miniszter segédtitkárja, dr. *Bározy* István, *Tormay* Géza dr. és *Kócs* Jenő dr. titkárok is.

Utközben a kormány tagjai *minisztertanácsot* tartottak, amelyen megbeszéltek a politikai helyzetet.

Kossuth Ferenc nyilatkozata.

Az utközben tartott minisztertanács után *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter fogadta szalonkocsijában az újságírókat és a következőket mondta nekik:

Csak külsőségekről beszélhetek, mert a tárgyalások még nem értek véget. A király a kormánytanácsban vadonatúj marschalluni-formisban jelent meg s nem megszokott tábornoki ruhájában. Én nem fűzök ehhez semmit — folytatta mosolyogva — az urak ugyanis eleget fognak ebből kombinálni.

A miniszternek ez a kijelentése a kérdéseknek egész raját szabadította fel. *Kossuth* azonban általánosságban így felelt:

— Ami az impressziókat illeti, hát az egyik miniszternek lehet jobb a véleménye, a másiké lehet rosszabb. Az én impresszióm, fájdalom, nem kedvező.

Osztrák vélemény.

A *Neue Freie Presse* mai estilapja a koronatanácsról a következőket jelenti:

A koronatanács egy negyedóra híján két óra hosszat tartott, azonban ez a hosszú tanácskozás sem hozott végleges döntést, amint hogy azt nem is várták. Minden egyes részletkérdést megvitattak a koronatanács, melyek az új kormány programjával összefüggnek és megbeszélte a politikai helyzetet, amely egy új kabinet alakulása esetén beállhat. Szóval sokkal tágabb volt a mai koronatanács anyaga, semmint az utolsó tanácskozás és már ez egymagában is magyarázatát adja a mai koronatanács feltűnő hosszú tartamának. Végleges megállapodások nem is jöhettek létre, még pedig egyrészt azért, mert egyes kérdésekben a korona álláspontja nem fedi a magyar kormány álláspontját és másrészt, mivel több olyan kérdés van, amelyekben Magyarországon is a politikai pártokkal meg kell egyeznie a kormánynak, de másfelől az osztrák és a magyar kormány között újabb tárgyalások szükségesek.

Majdnem kétségtelen bizonyossággal állítható, hogy a tárgyalások lefolyása nem volt kedvezőtlen, ami nem jelenti egyúttal azt is, hogy már nem volna nagy nehézségek. Alaposan beavatott körökben úgy tudják, hogy felmerülhetnek olyan körülmények, melyek lehetőséggé teszik a tárgyalások meghiusulását és végleges megszakítását.

A legközelebbi napokban folytatni fogják a tárgyalásokat, de hogy mikor és milyen mederben, afelől a mai koronatanács nem határozott. A magyar miniszterek e tekintetben bevárják az uralkodó döntését. Nagyon valószínű, hogy már a közelnapokban újabb tárgyalások indulnak meg egyrészt a koronával, másrészt a közös és az osztrák miniszterekkel, sőt esetleg a szakreferensek tárgyalása is előtérbe lép. Ezekre a tárgyalásokra okvetlenül szükség van a helyzet tisztázása céljából, ami előfeltétele a kibontakozásnak. Általános az a meggyőződés, hogy a minisztertanács és a közös és osztrák miniszterekkel való további tárgyalások végre is megegyezésre fognak vezetni és a válságot befejezhetik. Lehet, hogy az új kormányt már a jövő hét folyamán kinevezhetik. Az idő sürget, mert a költségvetést még az év vége előtt el kell intézni. Ebben rejlik egyike a legnagyobb nehézségeknek és az új kormány el lehet rá készülni, hogy már születésekor obstrukcióval fogják üdvözölni. A többségnek ugyan kezében van a szigorított házszabályok fegyvere, mely ennek az országgyűlésnek a tartamára érvényes és aztán megszűnik, de még meg kell találni azt a házszabályt, mely egy 130 főből álló kisebbséggel szemben hatásosnak bizonyulna. De még a delegációkat sem választották meg, melyeknek az új év kezdete előtt még okvetlenül rövid ülészakot kell tartania. Az új magyar kormány erős fájdalommal közt születik meg és bizonyára gonderhes élete lesz.

A Kossuth-pártból.

A 48-as függetlenségi Kossuth-párt körhelyiségében természetesen igen nagy volt ma este az élénkség. A párt tagjai csaknem teljes számban gyültek össze és a Bécsből érkező jelentések nyomán csakhamar élénk vita indult meg a politikai helyzetről. A koronatanács eredményét az esti lapok jelentéseiből és a bécsi telefonikus információkból nem látták elég tisztán, azonban azt a körülményt, hogy a tárgyalások nem szakadtak félbe, úgy fogták fel, hogy a megegyezés a király és a kormány közt még mindig lehetséges és így a békés kibontakozás reménye nem tűnt el. A párt tagjai, kik között megjelent *Gál* Sándor, a képviselőház elnöke és *Tóth* János államtitkár is. *Pallay* Sándor titkárt kérték meg arra, hogy a vasutnál fogadva a 9 órakor érkező minisztereket, kérje meg gróf *Apponyit*, hogy jöjjön körükbe és informálja őket az eredményekről. A képviselők fél 10-ig maradtak együtt, azonban gróf *Apponyi* kimentette magát, mert családjához sietett.

Az alkotmánypártkörből.

Az alkotmánypárt körhelyiségei igen látogatottak voltak ma este is s a körben megjelentek hosszasan és behatóan vitatták meg a mai nap politikai eseményeit. Főnn voltak a körben *Székely* Kálmán pártelnök, *Seterényi* József államtitkár, *Nagy* Ferenc, a párt másodelnöke és igen sok képviselő és főispán. A párt tagjai élénk beszélgetés tárgyává tették a mai eseményeket, főképp a koronatanács lefolyását. A párt tagjainak körében az a nézet jutott kifejezésre, hogy ezek a tanácskozások jelentékenyen közelebb viszik a válságot a megoldáshoz. A pártkörben általában kedvezően ítélték meg azt a mozzanatot, hogy a mai tárgyalásokat csak ideiglenesen szakították félbe s azok már a legközelebbi napokban folytatódhatnak.

Gál Sándor a néppárti körben.

Gál Sándor, a képviselőház elnöke, ma este hat órakor ellátogatott az országgyűlési néppárti körhelyiségébe. A képviselőház elnökét *Molnár* János, a néppárt egyik alelnöke fogadta s a házelnök a nagy számban megjelent párttagok körében szíves társalgással töltött el egy órát.

A Justh-pártból.

A *Justh*-párt a bécsi jelentésekből csak azt látta, amit különben mindenki előre tudott, hogy a király ma még nem döntött. Ezért figyelmen kívül hagyva azokat a jelentéseket, hogy a tárgyalásokat folytatják és hogy azok újabb bevezetéseken *Wekerle* Sándor miniszterelnök a legközelebbi napokban ismét a király elé járul, — ma este a pártkörben leplezetlenül kitört a káröröm. Híveinek élén *Justh* Gyula adott kifejezést ennek az érzelmenek, amikor ilyeneket mondott:

— Nem értem, hogy még mindig nem unták meg ezt a folytonos kunyorálást. Tudják ők azt nagyon jól, hogy a király semmiféle engedelményt sem ad és ők még mindig Bécsbe járnak. Nekünk csak kedvező, ha az ország látja, hogy mint engednek folytonosan Bécsnek. Nem is értem az eljárásukat, mert hiszen minden nap csak nehezíti a helyzetüket, mert közelebb hozza őket az exlexhez.

Ezután *Justh* vezérkarával visszavonulva, szótosztotta a pártot 12 részre, hogy vasárnap 12 népgyűlésen vegyenek részt. A legnagyobb gyűlést *Ujvidékre* tervezik, ahol a kerület képviselőjének beszámolóján *Justh* Gyulával az élükön a bankos vezérek mind megjelennek.

A kolozsvári „Ehhez” írja, hogy báró *Wes-selényi* Ferenc, Kolozsvár II. kerületének orsz. képviselője e hét folyamán feutazik Budapestre s bejelenti csatlakozását *Justh* táborához.

Báró *Kemény* Árpád alsófehérmegyei főispán fölmentése a legközelebbi napokban megtörténik, mert báró *Kemény* *Justh*ékhoz csatlakozott.

Kubinyi és a klubszolga.

Ha nem is vág a nagy politikába, mégis igen jellemző az a kis incidens, amely ma este, 9 óra körül játszódott le a Pannónia-fogadó első emeleti folyosóján, a Kossuth-párt ideiglenes klubhelyisége előtt. A véletlen úgy hozta magával, hogy a Kossuth-párt klubhelyisége mellett lakik *Kubinyi* Géza, a volt komárommegyei darabont főispán, akinek neve a legutóbbi napokban a *Justh* és *Lukács* *László*ék között való közvetítés kapcsán került forgalomba. A darabont főispán, akinek ez az új ezomszédság nem volt inyére, igen finom izléssel a Kossuth-párt klubszolgája előtt adott kifejezést politikai érzelmeinek. Valahányszor ugyanis végig ment a folyosón, sohasem mulasztotta el, hogy *Simon* Lajos klubszolga előtt ilyen kifejezésekkel ne éljen:

— Itt vannak még a gyászmagyarok?

— Meddig tart még a népbolondítás?

— Pusztuljanak el már innen!

A pártszolga egy pár napig csak eltűrte ezt az uri modort, ma este azonban kifogyott a béketűrésből. 9 óra felé, amikor a képviselők mind bementek az étterembe, *Kubinyi* újra megjelent s újra megismételte kiszólásait. *Simon* Lajos, a pártszolga, aki 13 esztendő óta szolgálja hűséggel *Kossuth* Lajos fiát, megsokallva a megismétlődő inzultust, ilyen formán válaszolt *Kubinyinak*:

— Hallja a méltóságos ur, fogja be a száját, maga hazaáruló darabont, mert ha még egy szót szól, megnyomogatom a hátával a földet!

Es már hozzá is készült, hogy beváltsa ígéretét, de *Kubinyi* jónak látta hirtelen bezárkózni szobájába.

Bánffy a helyzetről.

Szegedről táviratozzák, hogy báró *Bánffy* Dezső intézkedésére az újpárt vezetőségét csütörtök estére értekezletre hívták össze. Hír szerint báró *Bánffy* december első napjaiban Szegedre érkezik és elmondja pártbíveinek véleményét a politika új alakulásáról.

Csatlakozások a Kossuth-párthoz.

A mai nap folyamán is nagy számban érkeztek mindenfelől az üdvözlő táviratok a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt élénkségéhez, amelyekben az ország függetlenségi polgársága csatlakozását jelentette be a párthoz és ragaszkodását fejezte ki a súlyos politikai helyzetben.

A *margittai* függetlenségi párt nagygyűlésen foglalkozott *Szatmári* Mórnak, a kerület országgyűlési képviselőjének a választókhoz intézett nyílt levelével. A gyűlésen határozatot hoztak, mely szerint a párt meglepéssel látja, hogy a parlamentben erős ellenzék alakult, amely a függetlenségi törekvéseket haladék és fentartás nélkül ohajtja érvényesíteni, de másfelől sajnálatát fejezi ki, hogy az országgyűlési többsége, a függetlenségi párt a válság döntő perczében kettészakadt, amikor leginkább lett volna szükség összetartásra és ezáltal a kibontakozás lehetőségét megnéhezítette. Teljes mértékben meg van győződve, hogy a jelen helyzetben veszedelmes kísérlet volna az adott lehetlenséggel szembeállani, mert elsőszóban a nemzet érdekeit kell szem előtt tartani és komoly cselekvés munkával a jövő fejlődés alapjait lerakni. Ennek tudatában helyesli a párt képviselője elhatározását, hogy a Kossuth vezérlete alatti árnyalathoz csatlakozott, mely békés munkára törekedve, rázkódtatás nélküli, biztos előnyomulással igyekszik a nemzet törekvéseit megvalósítani.

Sopronban ma alakították meg a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-pártot a függetlenségi polgárság lelkes részvételével. Elnöknek *Ullain* József kir. tanácsost választották. Az alakuló gyűlésről *Kossuth* Ferenc minisztert táviratban üdvözölték. *Kossuth* Ferenc miniszter az üdvözlésre a következő táviratban válaszolt:

Köszönöm bizalmukat, melyből erőt merítek a hazánk javáért folytatott küzdelemben. Válságokkal, erőszakkal előhaladást elérhetni kevés a remény, de körültekintő, lankadatlan erályyel előre lehet vinni nemzetünk ügyét. *Kossuth*.

Földalékból, *Nagy* Sándor kerületéből a következő sürgöny érkezett:

Nagy Sándor Kossuth-párti képviselő beszámolója alkalmából, mint függetlenségi választó polgárok nagy többsége, tiltakozunk a *Justh*-párt iránt kifejezésre hozott állítólagos bizalom ellen. Nagyméltóságodat, mint elveink egyedüli vezérét lelkesen és magyaros őszinteséggel üdvözöljük.

Zombolyán a függetlenségi és 48-as párt népgyűlést tartott, amelyen Hódy Gyula orsz. képvisel. beszámolt mondott. Hódy beszédében a Kossuth-párt hívének vallotta magát. A népgyűlés Hódynak bizalmat szavazott, amiről Kossuth és Apponyi minisztereket táviratilag értesítették és egyben a minisztereket üdvözltek.

Justhék és a Vaterland.

A Vaterland mai reggeli száma „Justh és a nemzetiségek” címen különös oldalról nyert értesülés alapján a következő cikket közli:

„A magyar politikai viszonyok további kialakulására nézve a nemzetiségek magatartása alighanem a legnagyobb fontosságú lesz. Az összes magyarosítás mesterkedések sem voltak képesek kiküszöbölni azt a ténnyt, hogy a magyarországi lakosságnak több mint fele semmit sem akar tudni a mindenkori magyar kormány-többségről. A magyarországi nemzetiségeket nagyon kínosan érintette, hogy az ő felségéhez való különféle meghívások alkalmával a nemzetiségeket egyáltalán nem vették tekintetbe. A jövő koalíció Andrássy-Kossuth-kormányzatot fog képviselni, de a Kossuth-czég, amelynek a tömegekre kellene hatnia, minden számítás szerint aligha lesz abban a helyzetben, hogy a Justh-csoport támadásaival szemben helyt állhasson. Már most nagyban mozogódnak Justh és barátai és minden előkészület megtesznek az új választásokra, amelyek most aligha várhatóak magukra hosszabb ideig. És itt arra a különös tényre bukkanunk, hogy a nemzetiségek igen valószínűleg Justhtal karöltve fognak eljárni. A mint egy román, mint tót körökből értesülünk, a nemzetiségek részéről egyenesen Justhtal való választási szövetség tervét vitatják. Justh először is híve az általános választási jognak és másodsorú szakítani akar a jelenlegi brutális módszerrel és a magyarok és a nemzetiségek közti békének akarja egyengetni az útját. Jöhetnek körülmények, amelyek között Justh igen veszedelmessé válhatik a monarchiára, mert Justh ki akarja békíteni a nemzetiségeket, hogy ezáltal megakadályozza azt, hogy ezek később ismét hátra támadják a magyarokat, ha az utóbbiak Ausztriával újabb nyílt harcra keverednek. A napokban Justh egy nyilatkozatát kolportálták a nemzetiségi klubban, amely szó szerint így szólt:

— „Tűrhetővé kell tennünk a nemzetiségek életét Magyarországon és így meg kell akadályoznunk, hogy Bukarest vagy Bécs felé irányítsák reménykedésüket. Egész nyugodtan biztosíthatunk a nemzetiségeknek bizonyos autonómiát nemzeti irányban, de ennek fejében meg kell őket győznünk arról, hogy nekik is érdekükben áll, hogy Ausztriával szemben kiméletlenül megóvják Magyarországot önállóságát. Bécs részéről különben is csak demagóg ígéretések jönnek. Ha pedig a magyarok fel fognak hagyni minden igazságtalansággal a nemzetiségekkel szemben, akkor előre halva született kísérlet lesz az, hogy a nemzetiségeket ellenünk kijátszák.”

A Vaterland cikket így fejezi be: A császárság (Kaiserstaat) összes becsületes barátainak kötelessége, hogy ezeket a jelenségeket igen élénk figyelemmel kísérje, mert tényleg ezeknek a legveszélyesebb következményei lehetnek a császárság jövőjére.

A tót nemzetiségek vasárnap délután népes értekezletet tartottak Ruttkán. Jelen voltak az összes nemzetiségi vezetők, köztük számos tót képviselő. Szibicsák, Bella és Hodza képviselők felszólalásai után elhatározták, hogy a kormány nemzetiségellenes politikája miatt az ellenzék támogatják, a pluralitást megobstruálják és hogy a népet a pluralitás helytelenségéről tájékoztassák, a felvidék nagyobb városaiban népgyűléseket fognak rendezni.

A bécsi keresztényszocialista párt lapjainak eme kommentárjaival szemben megállapítják, hogy a nemzetiségi képviselők az elnökválasztás dolgában a Justh-csoporttal vagy annak bármely tagjával semmiféle előzetes tanácskozást nem (?) folytattak. A szavazásra nézve tehát nem történt semmiféle megállapodás. A Justh-csoporttal való együttműködés teljesen incidenciózálisan történt. A nemzetiségek mint ellenzék, a parlamenti szokásokhoz híven, a többi ellenzéki párttal szavazott azon kormány ellen, mely iránt bizalmatlansággal viseltetik. Ezen kooperálás a jövőben is akárhányszor ismétlődhetik, anélkül, hogy ebből a nemzetiségek politikai magatartására nézve különös következményeket lehetne levonni. Hogy a nemzetiségek rokonszenvvel viseltetnek Justh Gyula iránt, abból sohase csinátlak tilbot.

Czafolatok.

Bécsből jelentik a Magyar Tudósítónak: Az olthatatlan gyűlöletéről hírhedt Reichspost mai számában folytatja Kossuth és a függetlenségi párt ellen támadásait és azt állítja, hogy a magyar koalíció a cseh radikálisokkal közös akciókat folytat a Bienerth-kormány megbuktatására és azért, hogy az osztrák parlament munkaképességét lehetetlenné tegye; állítván, hogy Kiofac és társainak akcióját Magyarországról észlelik. Ezzel szemben a Magyar Tudósító a legilletékesebb helyről annak a kijelentésére hatalmazták fel, hogy a Reichspost-nak ezen ismételt visszaterő közlése az első szótól az utolsóig a legteljesebb és a legrosszsziszeműbb valótlanosság.

Egy lap azt írja, hogy november huszonötödikén a két kormány képviselői konferenciát tartanak. Illetékes helyen felhatalmazták a Magyar Tudósítót annak a kijelentésére, hogy erre vonatkozólag semmiféle intézkedés nem történt. A további tárgyalásokra nézve a kabinet megvárja a király további intézkedését.

A Magyarországot állítólag megbízható helyről „A megegyezés tartalma” címen hat, illetőleg nyolcz pontban foglalja össze azokat a követeléseket és kötelezettségeket, amelyek alapján a felség és a jelenlegi kormány között megállapodás fog létrejönni. Ezekkel a jólinformált látzatával bíró, de teljesen apokrif közlésekkel szemben a Magyar Tudósítót a legilletékesebb helyről annak a kijelentésére hatalmazták fel, hogy az egész elejétől végig merő koholmány.

Az angol alkotmányválság.

Budapest, november 23.

Az a harc, melyet most az angol felsőház a Lloyd-Georges-féle adójavaslat ellen folytat, súlyos alkotmányválsággal fenyegeti Angliát. Minthogy pedig Angliát a parlamentarizmus anyjának szoktuk nevezni, az a harc, melyet az angol felsőház nemcsak az adójavaslatok, hanem egyúttal az angol képviselőház ellen is folytat, joggal hívja fel az egész világnak érdeklődését, ahol parlamentáris kormányforma van.

Az angol adójavaslatok sok igen fontos reformot tartalmaznak. Nemesak, hogy egy esomó új adót statuálnak s a már meglévőket egy részét is emelik, hanem az adókiadás módját is megváltoztatják, azonkívül a földadót és az italmérsi jogot is reformálják. A lordokat főleg a földadó és az italmérsi adó reformja keseríti el. A lordok háza tehát ellenállásra készült, s nevében lord Lansdowne, volt tory-párti külügyminiszter határozati javaslatot terjesztett a lordok háza elé, mely szerint „a lordok addig nem érzik magukat feljogosítottaknak arra, hogy az adóbillt megszavazzák, mielőtt arról a polgárság nem mondta meg a véleményét.” A javaslat ebben a burkolt formában követeli a kormánytól, hogy oszlattassa föl a képviselőházat s rendeljen el új választásokat. Az új angol adójavaslatokról meg kell jegyezni, hogy azok a budgettörvénybe vannak befolgalva, hogy tehát a lordok az adóreform kedvéért az egész költségvetést meg akarják bukztatni. Az angol közvéleményt azért izgatja a kérdés, mert eddig nem ugyan írott jog szerint, de hosszú idők tradíciója alapján, amelynek pedig Angliában törvényereje szokott lenni, a lordoknak nem volt meg a joguk, hogy az angol alsóház által már megszavazott költségvetést módosítsák. Akkor tehát, mikor a most betérjesztett, s az alsóház által már elfogadott költségvetési javaslatot a felsőház el akarja vetni, az angolok a felsőház forradalmáról beszélnek az alsóház ellen. Még maga a konzervatív tory-párti Times is „criminal nonsens”-nek nevezi a lordok szándékát.

A kérdés azonban nem egészen így áll, s a lordok tulajdonképpen nagyon kényes helyzetben vannak. Az adóreformot az igaz, hogy el akarják vetni, de a költségvetést szeretnék elfogadni. Minthogy azonban az adóreform a budgetjavaslatba van befolgalva, kétszázötvenéves tradíció szerint pedig minden financztörvényt a lordoknak vagy módosítás nélkül kell elfogadni, vagy egészen elvetniük, a lordok most az előtt az alternatíva

előtt állanak, hogy vagy elfogadják a budgetet kedvéért az adóreformot is, vagy pedig az adóreform kedvéért elvetik a budgetet is. De nemesak ez a kétszázötvenéves tradíció az, amelyet most a kormány nekiszegve a felsőháznak, hanem hivatkozik egy 1860-diki esetre is, mint precedensre. 1860-ban ugyanis Gladstone, mint pénzügyminiszter a budgetjavaslatába a papíradó eltörlését is belevette, de helyette bevette a bélyegilleték fel-emelését és a vagyonadót. Ez a két új adó nem már megnyerte a király előzetes jóváhagyását, mikor a papíradó eltörléséről szóló budgetjavaslat a lordok elé került. A lordok elvetették a papíradó megszüntetését, de a másik két adót elfogadták. Ekkor az alsóház a következő határozatot hozta. Csakis az alsóházat illeti meg az a jog, hogy az állam szükségleteire szolgáló pénzeket megszvazza; s ha a felsőház némelykor él is azzal a jogával, hogy egy pénzügyi törvényt elvetethet, az alsóház mindig rossz néven veszi, ha ezt teszi, mert ez belevág az alsóháznak abba a kizárólagos jogába, hogy csak ő szavazhat meg adókat és az ő joga az, hogy az állam által szükségelt pénzeket előteremtse. A gyakorlat tehát Angliában az volt, hogy a felsőház nem módosíthat adó- és budgettörvényeket, s hogy a budgetet egészen vissza nem utasíthatja.

A felsőház most ez ellen az eddigi gyakorlat ellen akar állást foglalni, s a felsőház az egész budgetjavaslatot el akarja vetni.

A felsőház magatartása s főleg az, hogy a kormányt a képviselőház feloszlatására akarja kényszeríteni, arra vezetőddé vissza, hogy nyáron át a védvamos irányzat, melynek az angol tory-párt a képviselője, igen sok pártbívet szerzett. A lordok ugyanis most azzal akarnak bosszút állani, hogy az éllelmiszerekre vámost akarnak vettetni, csak hogy a polgárság megélhetését megnehezítsék, viszonozásul azért, mert a mostani adóreformban az alsóház a lordok italmérsi jogát s földbirtokát súlyosabb adó alá vonta.

A harc tehát elkezdődött folyik a felsőház és az alsóház közt s ha, ami előre látható, a felsőház az egész adóreformot visszaveti, ennek igen súlyos következményei lesznek. Nemesak közjogilag, hanem pénzügyileg is. Az „Economist” a legtekintélyesebb angol közgazdasági lap két eshetőségre számít. Ha a kormány egyelőre nem szedi be az új adókat, akkor a budgetév végéig 800 millió korona vesztesége lesz ebből az államkincstárnak. De ez még nem minden. A másik eshetőség még súlyosabb. Arról van ugyanis szó, hogy a kormány bizva abban, hogy a lordok nem fogják az új adótörvényeket visszavetni, új jövedelemadót és teavám címén óriási összegeket szedett már be s most ezeket is vissza kell fizetni. Ha az alsóház a visszafizetést rendeli el, akkor ez 1231 millió korona veszteséget jelent csak egy évre az angol kincstárnak. Attól is kell félni, hogy ennek a rengeteg összegnek egy tekintélyes része az állampénztár számára végleg elvész, mert az új budget megszavazása még hosszú időt vehet igénybe, mely idő alatt oly sok tea vitének be Angliába, mely a szükségletet évekre fedezné s a jövedelemadó is erre az évre jórészt elveszne. Az „Economist” számítását lord Welby volt pénzügyi államtitkár utána számította s szerinte az angol állampénztár vesztesége 1200 millió koronát tesz ki.

Az angol alsóház és felsőház harcra azonban a világot nemcsak politikai okokból érdekli, hanem azért is, mert a védvamos irány előnyomulása az egész európai kereskedelmet érinti. Mert ha a kormány az angol alsóházat feloszlatja s új választásokat rendel ez s azon a konzervatív párt győz, akkor a védvamosok behozatala elkerülhetetlen. Ez pedig minden államot, mely Angliába áru-cikkeket visz, tehát minket is, akik oda mezőgazdasági terményeinket exportáljuk, nagyon sújtana. A védvamos irány már eddig is annyira előre haladt Angliában, hogy az angol kereskedők máris számolnak azzal a

körülményekkel, hogy a védvamosok lesznek többségben az alsóházban. Ennek folytán addig, míg még a szabadkereskedelem fennáll, nagy mennyiségű árut fognak importálni Angliába. Erre rengeteg angol pénz fog kiözölni s ez az angol pénzügyre is így az egész világ pénzügyére is befolyással lesz. Az ettől való félelem máris megnyilatkozik abban, hogy az angol bank, dacára a pénzügy javulásának, még mindig nem szállította le a horribilis kamatlábát.

A MÁV. új dijszabásai.

Budapest, november 23.

Hónapok óta egyébről sem beszélnek a gazdasági körökben, mint az államvasutak és magánvasutársaságok új dijszabásairól, amelyek majdnem kivétel nélkül már 1910. január 1-én lépnek életbe. A tarifaemelések természetesen egyaránt érdekelnék bennünket, mert hiszen a nagyipar és a nagykereskedelem évszázadok óta nem ismer országhatárokat. Igaz ugyan, hogy a régmúlt időkben mások voltak a közlekedési viszonyok, mások a távolsági méretek, de alapjában véve nem változott a helyzet és az országok érdekelt gazdasági tényezői körében csak fokozódott a vágy, hogy idegen piacokat hódítsanak és a mezőgazdasági és ipari termékek fölöslegét idegenben értékesítsék.

A gazdasági fejlődésben Magyarország nem tudott lépést tartani minden tekintetben a nyugoti államokkal. Történelmi fejlődésünk elhagyta magyarázza ezt, hiszen a múlt század közepéig jóformán csak véres harcok kötötték le a nemzet energiáját, miközben Ausztriával szemben teljes gazdasági függésbe kerültünk. Ezért külkereskedelmünk sem tudott megerősödni.

A mezőgazdasági és ipari termékek kivitelét kedvező tarifális viszonyok, kiviteli kedvezmények és jó kereskedelmi szerződések segíthetik elő. A magyar kivitel szempontjából ma már számolnunk kell a tengerentúli forgalommal is. Mindazonáltal nálunk — hajózási viszonylataink kedvezőtlenessége miatt — a döntő szerep a vasutaknak jut. S a magyar vasutak közül elsősorban is a magyar királyi államvasutaknak. Nem czélunk itt a magyar vasutak fejlődését ismertetni. De nem is tartozik ez ide, csak éppen azért kellett egy kis introdukcióról gondoskodnunk, hogy a magyar királyi államvasutaknak 1910. január 1-én életbelépő új dijszabását, amely az árudíjtételek fölemelésével jár, indokoljuk.

Az utóbbi években a MÁV. jövedelmezősége hanyatlott. Ezt a hanyatlást különböző külső okok idézték elő. Az üzem nem működött tökéletesen. Gyakoriak voltak a forgalmi zavarok, emelték a vasuti alkalmazottak dotációját. Emelkedett a forgalom s ezzel arányosan nem fejlesztették az üzemi berendezéseket. Így azután bekövetkezett a válságos idő, amikor halaszthatatlanul gondoskodni kellett a forgalom könnyebb és zavartalan lebonyolítására szolgáló beruházásokról. Részen ezek a tervbe vett nagy befektetések indították a Magyar Királyi Államvasutak igazgatóságát arra, hogy az osztrák államvasutak, a Déli Vasut és még egy sereg egyéb vasutársaság példáját követve gondoskodjék az üzem jövedelmezőségének fokozásáról. Mivel emelhetett, illetőleg emelheti a MÁV. a jövedelmeit? A személy- és árudíjszabások reformjával, mondjuk ki nyíltan, díjtételemelemeléssel. A személydijszabások emelésére a Déli Vasut a múlt esztendőben szolgáltatott példát s ez csakugyan körülbelül egy millió koronával emelte a vasutársaság bevételeit. Ezt a példát ezuttal nem követhette a MÁV. Először is, mivel ez nem mutatkozott ez idő szerint célravezetőnek, másodsorban a MÁV. forgalmában főképpen az áruszállítás bír nagyobb jelentőséggel. Tehát csakis a gyors- és mérsékelt gyorsaruk és a teheraruk különböző osztá-

lyainak az emelésével lehetett szó nagyobb jövedelmek eléréséről.

A MÁV. tarifaemelését hosszas tanulmányok, bizottsági tanácskozások, hozzászólások s az érdekelt gazdasági tényezők óhajainak meghallgatásával oldották meg. A nagyszabású munka most hagyta el a sajtót s két kötetben tartalmazza az egész új dijszabást, amely 1910. január 1-én lép életbe. Az új dijszabás tizenegy fejezetre oszlik s magában foglalja az összes díjszámítási határozmányokat. Az új kilométermutatót az első kötet tartalmazza. Aránytalanul magasak különösen azok a díjtételek, amelyek az Ausztriából Magyarországra bevitelre kerülő darabárakra vonatkoznak. Ezek a díjtételek idő előtt váltak köztudomásúvá s ennek lehet tulajdonítani, hogy az osztrák államvasutak hasonló módon jártak el a Magyarországból Ausztriába és Ausztrián keresztül a külföldre szállítandó magyar áruk kezelésére vonatkozó díjtételek megállapításánál. Hogy ezek az osztrák díjtételek milyen hangulatot váltottak ki az összes magyar érdekeltségű körökben, általánosan ismeretes.

A dijszabás első fejezete az áruosztályozás kiegészítését tartalmazza. A második fejezet a mellékletékekre vonatkozik. A harmadik fejezetben találjuk meg a díjszámítási határozmányokat. Azután következnek a dijszabások alkalmazására vonatkozó rendelkezések. A díjszámítási táblázat tíz kilométeres távolsági fokozatokban egészen 1400 kilométerig adja a díjtételeket 100 kilogrammonként fillérekben. Az alapidíjtétel közönséges gyorsaruknál 50, mérsékelt és különösen mérsékelt áruknál 36 fillér. Minden további 10 kilométer az előbbinél 27, az utóbbinál 14—15 fillérrel emelkedik, 300 kilométeren túl esökkenő arányban, úgy hogy 400 kilométeren felül az emelkedés 10 kilométerenként már csak 20, illetve 12 fillér. *Teheraruknál* az alapidíjtétel 10 kilométerenként és 100 kg.-ként: az I. rendes osztályba tartozó teheraruknál 36, a II-ban 32, terjedelmes áruknál 44, az A) és B) kocsiakomániai osztályba 20, illetve 13, a C) kocsiakomániai és különdíjszabási osztályba tartozóknál 12, az első külön díjszabási osztályba tartozóknál 16, a 3. külön díjszabási osztályba és I. kivételes díjszabásba tartozóknál 10, a II. kivételes díjszabásba tartozóknál 10, a III. (gyűjtőáru) kivételes díjszabásba tartozóknál a) 28, b) 26, a IV-be tartozóknál 19 fillér. Élőállatoknál kivételes díjszabásban: raketerületi négyzetméterenként a VI. osztályban 50, a VII-ben 37, a VIII-ban 34 fillér. Barnaszén, kőszén, koks 10 fillér, 10 kilométerenként 2—3 fillér emelkedéssel.

Nagy vonásokban ebből áll a Magyar Királyi Államvasutak tarifaemelése. Hogy egyes számításoknál miképpen alakulnak a díjtételek, hogy az új dijszabás mennyiben káros és mily mértékben fogja csökkenteni a magyar termékek versenyképességét, erre a kérdésre külön kell majd kiterjeszkedni.

EGYHÁZAK.

(A tiszántúli református egyházkerület közgyűlése Debreczenben.) A tiszántúli református egyházkerület ma délelőtt kezdette meg Debreczenben őszi közgyűlését, a református kollegium dísztermében, gróf *Degenfeld* József főgondnok világi és dr. *Eröss* Lajos püspök egyházi elnökelete alatt. A gyűlésen jelen voltak *György* Endre, *Mezőssy* Béla, *Domahidy* Elemér egyházmegyei gondnokok és az egyházkerület valamennyi kitűnősége. Gróf *Degenfeld* József megnyitván a közgyűlést, megnyitó beszédében fájdalommal emlékezett meg a kerület két halottjáról, *Thaly* Kálmánról s a nemrégien elhunyt *Szikszay* Zoltán esperesről. Majd rátért az esztendő fontosabb eseményeire és egyházpolitikai vonatkozásaira, amelyek még mindig kedvezőtlenek a református s általában a protestáns egyházra. A helyzet még nem könnyebbült s az ellentétek, az egyházat érő támadások nem csil-

lapultak. Nagyobb örömmel emlékezett meg a főgondnok *Kalvin* János négyszázadik évfordulójának idei, világszerte való megünnepléséről, a genfi nagy jubileumról, amelyen a magyarországi református egyház képviselőiben járt el, s a hazai ünnepelekről, azok bensőséges és szép lefolyásáról. Az elnök mély gondolatokkal telt beszédét zajosan megéltjezte a közgyűlés. A megalakulás után *Sass* Béla főelnöke dr. *Eröss* Lajos püspök évi jelentését, amely beszámolt az esztendő egyháztársadalmi és egyházpolitikai alakulásairól. Foglalkozott a magyar protestantizmus aggasztó helyzetével, az egyház autonómiáját folytonosan veszélyeztető áramlatokkal s a klerikalizmus újabb és újabb térfoglalásaival. A protestantizmus megerősödését nem az anyagiakban, hanem a lelkiekben látja. Az állami költségvetésszerű támogatás bizonytalansága helyett a törvényben való biztosítást tartja szükségesnek. De viszont meg kell tanítani a híveket arra is, hogy magukra utalás esetén mindenkor erős támasztékaik legyenek az egyháznak. Végül igen szép szavakkal emlékezett meg a főpásztor a genfi jubileum egyes, még nem ismert részleteiről. Az egyházkerület a püspök beszédét külön is könyvetnek adta és minden egyházban szétosztani rendelte. A gyűlés ezankivül elismerését és hálás köszönetét fejezte ki az elnökségnek azért a kiválóan értékes működésért, melyet Genben a magyar kalvinisták dicsőségére kifejtett. *Kun* Béla a pénzügyi bizottság jelentését terjesztette elő. A költségvetés fedezeti rovata 525,775 koronát, a szükségleti rovata pedig 418,765 koronát tesz ki. A jelentést *György* Endre, *Domahidy* Elemér, *Mezőssy* Béla, gróf *Degenfeld* József s többek hozzászólása után összes javaslatával együtt elfogadta. Az orsz. ref. tanáregyesület könyvkiadvány támogatásaképpen 500 koronát kapott. A Debreczenben felállítandó *Kalvin*-emlékműre 3000 koronát adott a kerület. *Dicsőfi* József főjegyző a lelkészképzés vizsgáiról s a debreczeni főgimnázium építési ügyéről jelentett. Konventi rendes tagok lettek egyházi részről: *Sass* Béla, *Szöll* Kálmán, *Dávidházy* János, *Sütő* Kálmán; világi részről: *György* Endre, *Dóczy* Imre, dr. *Baksa* Lajos és *Ujfalussy* Béla. *Sass* Béla a közalapi és a rendkívüli államsegélyekre vonatkozólag tett előterjesztéseket, melyeket a gyűlés 7900 korona, illetve 2834 korona összeggel a konventhez terjeszteti határozott. *Szöll* György a missziói bizottság részéről jelentett. Dr. *Baksa* Lajos az ügyészi jelentés után a közalapi tökékmamat-segély ügyében adott elő. A konventnek azt az egyházközségekre néve kedvezményes intézkedését, hogy az egyházak tökékmamat-segélyét a Magyar Földhitelintézetnél konvertálja olyképen, hogy azok ezental oleszében jutnak a segélyekhez, a közgyűlés a kezességet illetőleg is elfogadta. Több kisebb tárgy után gróf *Degenfeld* József beszédet adott a Royal nagytermében, ahol kivüle dr. *Eröss* Lajos püspök, *Mezőssy* Béla, *Kovács* polgármester, dr. *Balta* ár Dezső, *Vass* Mihály s többen mondtak pohárköszöntőt. Délután bizottsági ülések voltak.

(A zenggi püspökség.) A felhivatalos zágrábi lapok a következő kommunikét közlik: Azok a hírek, amelyek Fiume város és kerületnek a zenggi püspökségtől való különválasztásáról szólnak és különböző hírlapokban jelentek meg, alapvetőnek és már csak azért sem felelősek meg a valóságnak, mert ehhez a horvát, szerb, dalmát tartományi kormány jóváhagyása volna szükséges. Illetékes helyről szerzett értesülésünk szerint a jóváhagyás mindmáig nem történt és semmi körülmények között sem történik meg.

Az „EGYETÉRTÉS”

szerkesztősége és kiadóhivatala

VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja 706.

KÜLFÖLD.

Az angol pártok harca.

Budapest, november 23.

Az angol felsőház tegnap tárgyalta a második felolvasásban a költségvetést, melynek folyamán Lansdowne lord, a konzervatív ellenzék vezére ismét sikra szállt, amellyel, hogy a felsőháznak joga van az ellenőrzést gyakorolni olyan kérdésben, mely nyomasztó terheket akar róni a nép vállára. Kijelenti, hogy a peerek házában alkotmányos jogai ellen intézett fenyegetések nem riasztják vissza őt kötelességeinek teljesítésétől, annál is inkább, mert ezeket a fenyegetéseket még a költségvetés beterjesztése előtt intézték a felsőház ellen. Lansdowne támadásaira lord Loreburn a lord-nagykancellár válaszolt és figyelmeztette a konzervatívokat, hogy az az ut, melyen haladnak, megdönt minden parlamenti tradíciót. A költségvetés visszautasításával a felsőház átlépné hatáskörét és beavatkozást jelentene a korona és az alsóház jogaiba. Lord Lansdowne javaslata az alkotmányos forradalom felé vezetne. Kormányválságot előidézni csakis a nép által választott parlamentnek van joga.

Az ülés lefolyásáról Londonból a következő tudósítást kaptuk:

A felsőház tegnap a pénzügyi reformjavaslatot tárgyalta. Amióta a Home-rule billt elvetették, az ülés terem nem volt úgy zsúfolva, mint tegnap. Egy oldalpályában Manuel portugál király foglalt helyet. A napirend felolvasása után Earl of Creve pécsetör jelenté, hogy a ház második olvasás alá veszi a pénzügyi reformjavaslatot. Magyarán, indoklás vagy védelem nincs beszédében.

Az ellenzék tapsei közt Lansdowne lord emelkedik szólásra, hogy a már jelzett határozati javaslatát indokolja.

A pécsetör hallgatása — mondta többen közt Lansdowne — az bizonyítja, hogy a kormány nézete szerint a peereknek semmi közük sincs a pénzügyi reform fontos kérdéséhez. Az ellenzék helyzete egyszerű. Olyan súlyos törvényjavaslatról van szó, aminő terhest eddig még sohasem terjesztettek az angol nép elé. Szükséges a felsőház hozzájárulása, és pedig nem vállalhatja a felelősséget, mielőtt tudná, hogy a nép akarja azt, hogy a törvényjavaslat törvénygyé váljon. Beszéde további folyamán Lansdowne lord gunyosan kérdezi, vajjon mi lesz a „szegény ember költségvetéséből”, ha majd kiüzi a tőkét az országból. Ismertette aztán a tarifareform-mozgalmat és kérdezte, nem érkezett-e el az ideje annak, hogy az angol pénzügyi rendszer alapjait újra megvizsgálják és vajjon lehet-e tovább is nevetni oly pénzügyi rendszeren, amelynek más országok hatalmas fölvirágzásukat köszönhetik. Az ellenzék úgy érzi, hogy helytelenül cselekszik, ha a népet a billet együtt járó új öriási terhekkel sújtja, mielőtt nem győződött meg, hogy a nép valóban hajlandó erre az utra lépni. Az ellenzék számított a bill elvetéséből származható következményekre és kész ezekkel szembeállni. (Helyeslés.) A politikai helyzet megtekintése nem kell, hogy sokáig tartson. Hiszen a kormány mindig kijelentette, hogy a kérdést döntés alá bocsátja. A költségvetés oly roszkadozó, hogy hat hétig sem tarthatná magát. (Derültség.) Ha a kormány nem akarná, úgy a pénzügyi kaosz bekövetkezésére nem volna meg az alkalom. Szólv megígérte az ellenzék támogatását az esetleg előállható összes nehézségek leküzdésére. Az ideiglenes zavart ajánlatosabbnak tartja az állandó kaosznál, amely a bill elfogadásából származnék. A peerek alkotmányos jogai ellen intézett fenyegetések nem félemlítik meg. E fenyegetések már akkor elhangzottak, amidőn még nem is álmódott senki a mostani költségvetésről. Ennek a harcra el kellett következnie. Óva inti a peereket, hogy ne térjenek ki felelősségük elől. A legrosszabb, amit a peerek tehetnének, az volna, ha magatartásukkal csalódásba ejtenék azokat, akik bennük látják védelmezőjüket legnagyobb alkotmányjoguknak, annak, hogy megkérdézzék őket, ha a kormány fundamentális változást akar létrehozni. Loreburn lord kancellár válaszában kijelentette, hogy az ellenzék által javaslatba hozott lépés minden parlamenti hagyományt feldönt. Ha a lépés megengedhető és törvényes is, alkotmányos szempontból mindig visszá. A költségvetés elvetése az évi szükséglet elutasítását jelenti, de Lansdowne lord úgy látja, azt hiszi, hogy egy kis zavar nem okoz bajt. A budget elvetése egyenes beavatkozás volna a korona prerogatívába és

az alsóház privilégiumaiba. Azt kívánják, hogy alkotmányunk, amely minden nemzet irigylésnek tárgya, felboruljon. Azt követelik, hogy a felsőház oly hatalmi jogkörre nyerjen, hogy az alsóház és a kormány a lordok kezére legyen utalva. Egyetlen böles belátású ember sem kívánja ezt és egyetlen fölvilágosodott ember sem veheti magát ennek alá. Amit Lansdowne lord javasol, az egy lépés az alkotmányos forradalom felé. A lordkancellár ezután rámutatott a parlament hatéves tartamára és azt mondja, hogy a hat év lejártáig még két év van hátra, akkor majd a nép, ha az új adókat helyteleníti, az alkotmány minden megsértése nélkül az általános választás folyamán szavazatával eltörölheti vagy megváltoztathatja azokat. Az ország közvéleménye azonban kétségtelesen a költségvetés elfogadása mellett van. Az általános választások során a nép sokkal fontosabb kérdésekről fog dönteni, mint arról, vajjon a költségvetést elfogadják-e vagy nem.

Több szónok felszólalása után a vitát bekezesztették.

Sűrűn megtelt padosok előtt a felsőházban ma folytatták a pénzügyi törvényjavaslat tárgyalását.

Cromer lord kifejti, hogy tartózkodik a szavazástól. Nem foglalhat állást Lansdowne határozati javaslata mellett, másrésztől ha elleno szavazna, ezzel oly látszatot keltené, mintha a javaslatot helyeselné, holott azt elveti. Anglia szerencsére ezidőszent teljes békében él, mégis nem mondható, hogy Európa általános helyzete olyan, hogy semmitől sem kell tartani. Ha Angliában viszályok törnek ki, ez megszügyeniténé az országot veszélyek esetére. A javaslat elvetése kétségtelesenül évekig tartó heves harcokat idézne elő, mert a mérsékelt liberálisokat is arra kényszerítené, hogy mindaddig ne nyugodjanak meg, amíg nemcsak a felsőház alakulata, hanem jogköre is meg nem változtatik.

A kormány mellett Pentland lord szólalt fel, aki kijelentette, hogy pártja a költségvetési javaslat mellett foglal állást. Tagadja, hogy a kormány volt a támadó fél. A Lansdowne által javasolt eljárás páratlan a maga nemében és bár utalt arra, hogy a kormány és az ellenzék együttes munkája elháríthatja a khaoszt, Lansdowne lord igen jól tudja, hogy a kormány nem vehet részt oly lépésben, mely azt a látszatot keltené, hogy az alsóház szabadságait akarja megnyirbálni. A javaslat elvetése megbénítaná a végrehajtó hatalmat és az ügyvezetést s ez esetben nem volna más mód a kibontakozásra, mint az alkotmánynak forradalmi módon való megváltoztatása. Nem hiheti, hogy a nép túlni fogja, hogy 600 peer gyakorolja a felügyeletet az adó azon mértéke felett, amelyet a népeknek kell viselnie. Mérlegelendő, vajjon meg kell-e tenni a lordoknak a kívánt lépést, mert ha azt egyszer megtették, úgy azt az állapotot már nem lehet visszaállítani, amely egykor fennállott. (Helyeslés a kormánypártnál.)

Oszták válság. Holnap ismét ülése lesz az osztrák képviselőháznak, amelyen még nem várható az osztrák válságnak a megoldása. A mai nap folyamán és holnap délelőtt csaknem az összes pártklubokban beható tanácskozásokat tartottak. Holnap délelőtt a képviselőház ülése előtt a pártelnökök is érkeznek, de mindezen tanácskozásoktól alig várható a helyzet tisztázása. Ez a tisztázódás csak a költségvetési provizórium első olvasása utánra várható, amit az ellenzék lehetővé tesz és amit, megbízható forrásokból származó értesülés szerint, a lengyelek oly értelmű kijelentése fognak felhasználni, hogy a kormányban való változást elengedhetetlennek tekintik. Ennek következtében azt hiszik, hogy a kormány számára nem marad más hátra, mint az, hogy visszalépjen, vagy pedig elveszti mai többségét a parlamentben, amely amugy is már csak névleges.

Bécsből jelentí tudósítók: Előszlott az utolsó remény is, hogy a holnap összeülő parlament ismét munkaképes lehet. A szláv unióban az a tábor kerelkedett felül, amely az obstrukciót sürgeti, uoha egyes párttörödékek már hajlandóknak mutatkoztak, hogy nem akadályozzák meg a költségvetési provizórium letárgyalását. A cseh radikálisok elhatározták, hogy újabb sürgős indítványokat fognak benyújtani, az obstrukció tehát már holnap megkezdődik és néhány ülésen kizárólag csak a sürgős indítványok kerülhetnek sorra. Ilyen körülmények között a kormány kénytelen lesz a képviselőházat elnapolni. A holnapi ülésen a kormány benyújtja a hat havi költségvetési provizóriumot és az új kölcsönre vonatkozó javaslatokat.

A monarchia ellen. Rómában dr. Paletti egyetemi tanár egyik előadásán irredentista bujtogató beszédet tartott Ausztria-Magyarország ellen és felszólította az ifjúságot, hogy a legnagyobb esőndben készüljön az osztrák-magyar monarchia ellen megindítandó háborúra, mint ahogy annak idején a japánok tették Oroszország ellen. Paletti így végezte beszédét: A mai generáció ifjainak kötelessége, hogy visszahódítsa azokat az országokat, amelyeket Ausztria-Magyarország elrabolt az óriási anyaországtól.

Ujtörök-ellenes párt. A török kormány és a komiték köreiben élénk figyelemmel kísérik annak az új-törökellenes bizottságnak a működését, amely Párisban Serif tábornok volt stókholmi követ vezetésével alakult és amely Mesrutijet címzen egy francia lapot, Szerbeszti és Jenijot címmel pedig két görög lapot ad ki, melyektől a török hatóságok megvonták a postai szállítást. Minthogy Serif tábornok, aki a rangok revíziója alkalmával ezredesi rangot kapott és még a hádsereghez tartozik, nem kapott szabadságot arra, hogy Párisban tartózkodjék, föl fogja szőlítani a hadügyminiszterium, hogy térjen vissza, mert ellenkező esetben a hadseregből kirekesztik. A bizottság többi tagjai ellen is intézkedéseket terveznek.

Milovanovics utja. A tegnapi és a mai nap folyamán Milovanovics szerb külügyminiszter a szerb királynak és a minisztertanácsnak részletes jelentést tett bécsi, berlini, londoni, párisi és római összejöveteléről, valamint informatív jellegű utazásának eredményéről. Milovanovics a mai diszpozíciók szerint valószínűleg december végén utazik Pétervárra.

Fegyveres konfliktus az Egyesült-Államok és Nikaragua között. Nikaragua elnökének parancsára husz amerikai kereskedőt forradalmi felkelés miatt fogságra vetettek. A börtönökben szával vannak amerikai alattvalók, akiket a kormány azal gyanúsít, hogy részt vettek a forradalom szervezésében. Egy amerikai ágyunaszád és egy cirkáló hadihajó Nikaragua elé érkezett. Ha Zeleya elnök sürgősen nem ad olégtételt, akkor fegyveres konfliktus fog támadni Nikaragua és az Egyesült-Államok között.

A finn szabadság végnapjai. A csár jóvá hagyta az orosz minisztertanács határozatát, mely szerint külföldi kongresszusokon, értekezleteken, kiállításokon s nemzetközi ünnepeken, amennyiben ezek politikai jelentőségük, a finnországi kormányresszort képviselői nem léphetnek föl önállóan. Ha azonban ilyen kongresszusoknak, vagy hasonló gyülekezeteknek nincs politikai jelentőségük, finnországiak csak magánzemélyenként vagy magánegyesületek megbízottaként szerepelhetnek. Ha szükségesnek mutatkozik, hogy Finnország nevében hivatalos képviselők küldsenek ki nemzetközi tárgyalásokra, ilyen megbízottak csak orosz küldöttségek tagjaiként szerepelhetnek. Ha ilyenek nincsenek ott képviselő, akkor finnországi küldöttek sem jelenhetnek meg.

Az orosz-finn bizottság orosz tagjai Finnország leendő közjogi helyzetére vonatkozólagi tervezet dolgoztak ki, amelynek értelmében a következő ügyek tartoznak a birodalmi törvényhozás illetékességi körébe, illetve kivételnek a finn országgyűlés illetékessége alól: Finnország részvétele az állami kiadásokban és adókban, honvédelmi és hafi kiadásokban, finnországi orosz alattvalók jogai, az államnyelv meghatározása, orosz bírósági ítéletek végrehajtása, alkotmányos alapelvek, büntető törvényhozás, a perrendtartás-alap, valamint az iskolaügy alapelvei, az egyesületi jog, a sajtótörvényhozás, a vámügy, a szabadsalom védelme, a szellemi tulajdon védelme, az érem- és pénzforgalom, a posta-, távirat- és léghajóközlekedés, a vasutak, amennyiben a honvédelem és a külföldi forgalom tekintetbe jön, a gőzhajós forgalom és a külföldiek jogai Finnországban.

Loubet állásfoglalása. Francia politikai körökben nagy feltűnést kelt, hogy Loubet Emil, a köztársaság volt elnöke, aki eddig távol tartotta magát a politikai élettől, újabb néhány politikai kérdésben megint állást foglalt. Nemrég egy banket alkalmával a mostani választási rendszer ellen kelt ki, valamint azt is sejtetni engedte, hogy nem nagy barátja a fennálló jövedelmi adórendszer megváltoztatásának, ami tudvalevőleg leginkább a járadékutaladnosokat sújtaná igen érzékenyen. Legújabbban pedig a „Matin” egyik mun-

kattarsa előtt előbbi kijelentéseit bővebben megmagyarázza és indokolja. Loubet először is konstatálja, hogy a köztársaság elnöke az alkotmány szerint épenséggel *nincs passzív szerepre kötelezve*. Ő maga is élt azzal a joggal, hogy a külpolitikára befolyást gyakoroljon és *Waldeck-Rousseau*, valamint Combes is szívesen engedtek neki a tekintetben szabad kezét. Loubet azután a proporzionális választásról és a jövedelmi adóról beszél. Végül pedig bökolt *Briandnak*, aki szerinte felismerte, hogy mire van szüksége az országnak, t. i. nyugalomra. Mindez ugy hangozik, mintha Loubet ismét aspirálna az elnökségre és ismét rejtogatni kezdenék arról, hogy Fallières elnök belefáradt az elnökösködésbe. Az erről szóló hírek valószínűtlenné ugyan, de Loubet hirtelen támadt politikai mozgékonyasága mindenesetre figyelmet érdemel.

A szerajevói mohamedán kongresszus. A muzulmán kultusz-kongresszus *Arnautovic* serifet vakuf-igazgatóvá választotta. *Arnautovic* vezető tisztviselője a kongresszusnak és virilis szavazata van a kongresszusi választmányban. A kongresszus ő felségéhez üdvözlő táviratot intézett, amelyben hódolattal köszönetet mond az autonómia megadásáért és kifejezi azt az óhaját, hogy isten ő felségét még számos éven át tartsa életben és védje meg népei javára.

A Kossuth-mauzoleum.

Budapest, november 23.

Oroszlán figyel a mauzoleum tetején. A lánczát szétszaggatta, hatalmas talpával rálépett egyik darabjára és fenségesen, büszkén-szabadon néz a messzeségbe. A szabadság géniusza vezeti, fáklyát lobogtató nőalak. A fáklyát pedig lefelé fordíthatja egy másik géniusz, — az életét. Az oroszlán nagy halottat őriz. A mauzoleumban Kossuth Lajosnak a teste porlad.

Ott kint, a kerepesi-uti temetőben, sok ezer halott között olyan a Kossuth nyugvóhelye, mintha maga volna a Walhalla. Meszszire kiemelkedik a sírok közül, az oroszlánját és géniuszának kinyuló alakját már a bejáratától meg lehet látni. Az egész mauzoleum impozáns, hatalmas, méltó a halotthoz, amelyet övez és a nemzethez, amely emelte.

A pompás épületet hét esztendővel ezelőtt kezdték építeni. Az építési munkákat *Gerster Kálmán* műépítész vezette, aki pályázaton nyerte el a megbízást tervének kiviteléhez. Hét évig tartott, amíg elkészültek a munkáival, amely több, mint félmillió koronába került.

A mauzoleum gyönyörű alkotás, amelyre büszkék lehetnek mindazok, akik a megalkotásban résztvettek. Az egész rendkívül tömör, fölfelé irányuló, magasba emelkedő architektúrájával imponáló benyomást kelt. De azért a hatás, amelyet a szemlélőre tesz, nem komor. Azt lehetne mondani: nem az elmúlás gondolatának a megtestesítése. Az összeomlás tragédiájának sötétsége nem ömlik el rajta, nem megborzosgató, nem megvárzó. A fenségében inkább a fölemelő dominál. Mintha csak a tervező művész a halálban a halhatatlanságot akarta volna kiemelni. A mauzoleum nem a halott Kossuth tetemének a foglalata, hanem templom a halhatatlan Kossuth emlékének. A napta örök lángja bent ég a szentélyben, de a halhatatlanság a külső kiképzésben nyilatkozik meg. A Kossuth-mauzoleum csak félig síremlék. Félig Kossuth nagy alakjának a halhatatlanná emelése, az eszmében diadalt ülő, halhatatlan Kossuth szentélye. Szerencsésebb megoldást alig találhatott volna a tervező művész: nem is lehet elképzelni Kossuthnak a sírját úgy, hogy az csak az elmúlás gondolatát keltse. De az, ami ugyszólván a sírszerű eleme a mauzoleumnak, szintén rendkívül sikerült munka. Az alépitmény rendkívül tömör, hatalmas, — függőleges tájolásában mindig karesubbá lesz és gyönyörűen koronázódik meg az oroszlános géniusz szobrában. Szabaddlépesű vezet a mauzoleum bejáratához, ez a lépcső azután az ajtónál szétválik és két részben megy fölfelé. Baldachinszerű a felső rész, amelynek a belső

tengelyében a busuló Hungáriának az alakja látható. A baldachint hat dóri oszlop emeli, komoran, fenségesen, mintha az égbe akarná emelni a halottat. A szabaddlépesűt levágott, masszív kőkoczkák szegélyezik, egyszerűen, mintha csak a művészet is tisztává, egyszerűvé emelkednék, amikor a halál áll előtte. És egyszerű az ornamentika is, a felső építményen elfutó kombinált skamandrosz-szalag, a baldachin apró ékítményei és az alépitmény négy sarkán emelkedő bronztripszok is.

A bejárat (Canovára emlékeztető, misztikus ajtónyílás) pompás interieurbe vezet. A mauzoleum belsejében sincs semmi kriptaszerűség, — olyan az egész, mint valami káprázatos pompával berendezett templom. A stílusa ókeresztény — bizanci, de nem tisztán. Csak az alapstílus az, a hangulatot keltő. Nem is a stílus volt a főszempontja a tényezőknél, hanem a pompa. És ez káprázatos. A szentély főhajójában van a koporsó, — braziliai onyx, amelyen aranybronz dísz van. Körül négy gyönyörűen megtervezett aranytartóban ég az örök láng. Maga a szarkofág olyan, mint valami ékszertartó — hatalmas, impozáns, pompázó. Körül a falakon márvány- és üvegmozaik van, amelyet a festményekkel együtt *Kölber Dezső* festőművész tervezett. A kápolna két oldala a Kossuth-család sírhelye lesz. Az egész belső rész esodálatos pompával és rendkívül sok artiztikummal van megcsinálva.

A mauzoleum figurális munkái, továbbá az épületet koronázó szobort *Strobl* mester kezét dicsérik.

A Kossuth-mauzoleum esütörtöki felavatásnapjára a kerepesi-uti temetőben nagy előkészületek folynak. A temető III. számú kapujától a mauzoleumhoz vezető út mind a két oldalán hatalmas árboczrudakat állították fel, éppen úgy, mint a régi Kossuth-sírtól a mauzoleumig terjedő útvonalon. Az árboczokra gyászfátyolos zászlókat fognak felhuzni. A mauzoleum előtti térségen két oldalt két hatalmas sátor épül. A téren oszlopokon az Attila-kínészek után mintázott urnákban az ünnep alkalmával nafta-áldozati lángok fognak égni. A két sátor előtt pedig hatalmas máglyarakásokat gyújtanak föl, amelyeknek a tüzenél a vendégek időközönként megmelegedhetnek. A nafta-lángokat és a máglyarakásokat különben városi tűzoltók fogják gondozni. A mauzoleum bal tetrazsán szónoki emelvényt készítenek. E mögött állanak majd Kossuth Ferenc és Lajos Tivadar, valamint a Kossuth-család tagjai, jobbra pedig *Wekerle* Sándor miniszterelnökkel az élükön a kormány tagjai foglalnak helyet.

A régi Kossuth-sír fölbontásán most dolgoznak, hogy *Kossuth* Lajosné, *Meszlényi* Terézia és *Vilma* leányának koporsóit holnap reggel akadálytalanul átszállíthassák a mauzoleumba. A fővárosi fő- és középiskolai ifjuság nagy csoportokban, intézetenként külön zászló alatt vonul ki a temetőbe. *Erődi* Béla udv. tanácsos. tankerületi főigazgató a tanulók részvételét már bejelentette a rendezőségnek. A tanítás a nemzeti ünnepre való tekintettel esütörtökön, a felavatás napján az összes fővárosi iskolákban alkalmasint szünetelni fog.

Az országos függetlenségi és 48-as párt esütörtökön délelőtt *Justh* Gyula elnök vezetése alatt vonul ki a kerepesi temetőbe a Kossuth-mauzoleum felavatására. A párttagok délelőtt 11 órákor gyülekeznek a párt Erzsébet-köri helyiségében. A függetlenségi párt koszorúját beszéd kíséretében *Mérey* Lajos alelnök teszi le Kossuth Lajos sírjára.

Az országgyűlési balpárt *Szappanos* István vezetése mellett testületileg vesz részt a Kossuth-mauzoleum felavatás ünnepségén. A párt nevében *Nagy* György beszéd kíséretében koszorút helyez Kossuth sírjára. A koszoru szalagján ez a felirat olvasható: „Kossuth Lajosnak, a mi vezérünknek, — az országgyűlési függetlenségi és 48-as balpárt.” A balpárt a függetlenségi és 48-as párttal együtt jelenik meg a felavatás ünnepségén.

A magyar királyi postatakarékpénztár a Kossuth-mauzoleum leleplezésén küldöttségileg vesz részt. A küldöttséget dr. *Halász* Sándor miniszteri

tanácsos, igazgató fogja vezetni, tagjait pedig bel-lusi *Baross* Géza osztálytanácsos, igazgató, dr. *Csury* Jenő miniszteri osztálytanácsos és *Kardos* Nándor királyi tanácsos, központi főfelügyelő.

Dr. *Bárczy* István polgármester tudvalevően meghívta *Turin* város képviselőtét *Kossuth* Lajos hamvai átszállításának ünnepségéhez. *Turin* városa nevében most *Rossi* Teofil szenátor, polgármester, a következő táviratot intézte dr. *Bárczy* István polgármesterhez:

Nagy hálával és benső lelkesedéssel vettem a szíves meghívást, hogy *Turin* városát képviseljem *Kossuth* Lajos, a boldog emlékü nagy hazafi hamvainak átszállítása alkalmával, akit *Turin* szeretett fiának tekintett. Hétfőn este utazom lovag *Tacconny* tanácsnok, lovag *Mantovani* és lovag *Rovetti* kabinetfőnök, községi tanácsosok kíséretében. Budapestre érkezünk szerdán, e hó 24-én délelőtt tíz órákor. Tiszteletteljes üdvözléssel *Rossi* Teofil szenátor, *Turin* város polgármestere.

Megmérgezett katonatisztek.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, november 23.

Bármilyen erőfeszítéssel dolgoznak is a nyomozó hatóságok a vezérkari tisztek ellen elkövetett mérgezési merénylet ügyében, nyomra még mindig nem tudtak akadni. Az egész nyomozás még most is csak tapogatódzások sorozata. Ma a rendőrség két újabb vallomást alapján próbálkozott meg a tettes kézrekerítésével, de utólag bebizonyult, hogy az egyik vallomás, amelyet egy postakezelő tett, nem helyes, a második pedig, amely ugyancsak postahivatalnoktól eredt, nem eredményre vezető.

Mai híreink a titokzatos ügy jelenlegi állásáról a következő:

A tegnapi nap folyamán több följelentés érkezett a rendőrséghez. Ezek közül a legfontosabb egy városi tisztviselőnek közlése, hogy október 29-én megjelent nála egy előkelően öltözött ur, aki megkérdezte, hogy mily módon lehetne nagyobb mennyiségű mérgezésre engedélyt kapni. Az illető azt mondotta, hogy fényképész és ezért van szüksége a mérgegre, de azután nem jelentkezett többé. Ennek a dolognak azért van fontossága, mert az október 29-ike előtt való napon jelent meg a hadsereg rendeleti lapja, amely *Madernek* és társainak előléptetését közölte. A leírás szerint az illető harmincz éves, középnyagyságú, szőke férfi volt, kis bajuszsal és egyenes tartással.

A bécsi rendőrség ma délelőtt új nyomokat kutatott. Jelentkezett ugyanis *Posselt* Antónia postakezelő, aki a *Mittelgasse*-ben levő postahivatalnál van alkalmazva és elmondta, hogy az estilapokból értesült a vezedelmek küldeményekről. Ő e hónap 14-én reggel hat órákor vette át a postahivatalban az ajánlott levelek és értékek kiképzését. Nyolcz órákor megjelent egy elegánsan öltözött fiatal ember és nyolcz levelet adott át neki. Mindjárt mondta, hogy csak ajánlott leveleket vesz fel, az egyszerű leveleket be kell dobni a levélszekrénybe. A fiatal ember azt válaszolta, hogy az ő levelei nem férnek a levélszekrénybe, mire figyelmeztette, hogy akkor tegye le a levélrendező asztalára. Az ismeretlen ur be is ment és a jelzett helyre letette a nyolcz levelet. A postaszolgá aztán beosztotta a kérdéses leveleket. Elbeszélte a postakezelő, hogy neki nyomban feltűnt a nyolcz levél, mert látta, hogy valamennyi a vezérkarnak szól. *Posselt* Antónia határozottan felismerte azokat a levélborítékokat, amelyeket a rendőrségen megmutattak neki. Az illető fiatal ember a postakezelő leírása szerint nyulánk, középmetű, szőke, felkunkorított bajuszt viselt, a szeme kék, sárgásszürke bokavédőt látott rajta, amely térdéig ért.

Hamis a vallomás.

Posselt Antónia vallomása azonban nem bizonyult igaznak. A rendőrség mindjárt ké-

KÜLFÖLD.

Az angol pártok harca.

Budapest, november 23.

Az angol felsőház tegnap tárgyalta a második felolvasásban a költségvetést, melynek folyamán Lansdowne lord, a konzervatív ellenzék vezére ismét sikra szállt, amellett, hogy a felsőháznak joga van az ellenőrzést gyakorolni olyan kérdésben, mely nyomozható terheket akar róni a nép vállára. Kijelenti, hogy a peerok házában alkotmányos jogai ellen intézett fenyegetések nem riasztják vissza őt kötelességeinek teljesítésétől, annál is inkább, mert ezeket a fenyegetéseket még a költségvetés beterjesztése előtt intézték a felsőház ellen. Lansdowne támadásaira lord Loreburn a lord-nagykancellár válaszolt és figyelmeztette a konzervatívokat, hogy az az út, melyen haladnak, megdönt minden parlamenti tradíciót. A költségvetés visszautasításával a felsőház átlépne hatáskörét és beavatkozást jelentene a korona és az alsóház jogaira. Lord Lansdowne javaslata az alkotmányos forradalom felé vezetne. Kormányválságot előidézni csakis a nép által választott parlamentnek van joga.

Az ülés lefolyásáról Londonból a következő tudósítást kaptuk:

A felsőház tegnap a pénzügyi reformjavaslatot tárgyalta. Amióta a Home Rule billt elvetették, az ülésterem nem volt úgy zsúfolva, mint tegnap. Egy oldalpályában Manuel portugál király foglalt helyet. A napirend felolvasása után Earl of Creve pécsetör jelenté, hogy a ház második olvasás alá veszi a pénzügyi reformjavaslatot. Magyarán, indoklás vagy védelem nincs beszédében.

Az ellenzék tapsai közt Lansdowne lord emelkedik szólásra, hogy a már jelzett határozati javaslatát indokolja.

A pécsetör hallgatása — mondta többek közt Lansdowne — az bizonyítja, hogy a kormány nézete szerint a peeroknak semmi közük sincs a pénzügyi reform fontos kérdéséhez. Az ellenzék helyzete egyszerű. Olyan súlyos törvényjavaslatról van szó, aminő terhest eddig még sohasem terjesztettek az angol nép elé. Szükséges a felsőház hozzájárulása, ez pedig nem vállalhatja a felelőséget, mielőtt tudná, hogy a nép akarja azt, hogy a törvényjavaslat törvényvé váljon. Beszéde további folyamán Lansdowne lord gunyosan kérdezi, vajjon mi lesz a „szegény ember költségvetéséből”, ha majd kiüzi a tőkét az országból. Ismertette aztán a tarifareform-mozgalmat és kérdezte, nem érkezett-e el az ideje annak, hogy az angol pénzügyi rendszer alapjait újra megvizsgálják és vajjon lehet-e tovább is nevetni oly pénzügyi rendszeren, amelynek más országok hatalmas fölvirágzásukat köszönhetik. Az ellenzék úgy érzi, hogy helytelenül cselekszik, ha a népet a billlel együtt járó új óriási terhekkal sújtja, mielőtt nem győződött meg, hogy a nép valóban hajlandó erre az útra lépni. Az ellenzék számított a bill elvetéséből származható következményekre és kész ezekkel szembeállni. (Helyeslés.) A politikai helyzet megkezdése nem kell, hogy sokáig tartson. Hiszen a kormány mindig kijelentette, hogy a kérdést döntés alá bocsátja. A költségvetés oly roskadozó, hogy hat hétig sem tarthatná magát. (Derültség.) Ha a kormány nem akarná, úgy a pénzügyi kaosz bekövetkezésére nem volna meg az alkalom. Szólv megígérte az ellenzék támogatását az esetleg előállható összes nehézségek leküzdésére. Az ideiglenes zavart ajánlatosabbnak tartja az állandó kaotznál, amely a bill elfogadásából származna. A peerok alkotmányos jogai ellen intézett fenyegetések nem félemlítik meg. E fenyegetések már akkor elhangzottak, amidőn még nem is álmódott senki a mostani költségvetésről. Ennek a harcnak el kellett következnie. Őra inti a peerokat, hogy ne térjenek ki felelőségük elől. A legrosszabb, amit a peerok tehetnének, az volna, ha magatartásukkal csalódásba ejtenék azokat, akik bennük látják védelmezőjüket legnagyobb alkotmányjoguknak, annak, hogy megkérdézzék őket, ha a kormány fundamentális változást akar létrehozni.

Loreburn lord kancellár válaszában kijelentette, hogy az ellenzék által javaslatba hozott lépés minden parlamenti hagyományt feldönt. Ha a lépés megengedhető és törvényes is, alkotmányos szempontból mindig visszá. A költségvetés elvetése az évi szükséglet elutasítását jelenti, de Lansdowne lord úgy látszik, azt hiszi, hogy egy kis zavar nem okoz bajt. A budget elvetése egyenes beavatkozás volna a korona prerogatívájába és

az alsóház privilégiumaiba. Azt kívánják, hogy alkotmányunk, amely minden nemzet irigylésének tárgya, felboruljon. Azt követelik, hogy a felsőház oly hatalmi jogkörre nyerjen, hogy az alsóház és a kormány a lordok kezére legyen utalva. Egyetlen böcs belátású ember sem kívánja ezt és egyetlen fölvilágosodott ember sem vetheti magát ennek alá. Amit Lansdowne lord javasol, az egy lépés az alkotmányos forradalom felé. A lordkancellár ezután rámutatott a parlament hatéves tartamára és azt mondja, hogy a hat év lejártáig még két év van hátra, akkor majd a nép, ha az új adókat helyteleníti, az alkotmány minden megsértése nélkül az általános választás folyamán szavazatával eltörölheti vagy megváltoztathatja azokat. Az ország közvéleménye azonban kétségtelenül a költségvetés elfogadása mellett van. Az általános választások során a nép sokkal fontosabb kérdésekről fog dönteni, mint arról, vajjon a költségvetést elfogadják-e vagy nem.

Több szónok felszólalása után a vitát befejeztették.

Sűrűn megtelt padok előtt a felsőházban ma folytatták a pénzügyi törvényjavaslat tárgyalását.

Cromer lord kifejti, hogy tartózkodik a szavazástól. Nem foglalhat állást Lansdowne határozati javaslata mellett, másrésztől ha ellene szavazna, ezzel oly látszatot keltené, mintha a javaslatot helyeselné, holott azt elveti. Anglia szerencsére ezidőszent teljes békében él, mégis nem mondható, hogy Európa általános helyzete olyan, hogy semmitől sem kell tartani. Ha Angliában viszályok törnek ki, ez megszegyenesíti az országot veszedélyek esetére. A javaslat elvetése kétségtelenül évekig tartó heves harcokat idézne elő, mert a mérsékelt liberálisokat is arra kényszerítené, hogy mindaddig ne nyugodjanak meg, amíg nemcsak a felsőház alakulata, hanem jogköre is meg nem változtatik.

A kormány mellett Pentland lord szólalt fel, aki kijelentette, hogy pártja a költségvetési javaslat mellett foglal állást. Tagadja, hogy a kormány volt a támadó fél. A Lansdowne által javasolt eljárás pártatlan a maga nemében és bár utalt arra, hogy a kormány és az ellenzék együttes munkája elháríthatja a khaoszt, Lansdowne lord igen jól tudja, hogy a kormány nem vehet részt oly lépésben, mely azt a látszatot keltené, hogy az alsóház szabadságait akarja megnyirbálni. A javaslat elvetése megbénítaná a végrehajtó hatalmat és az ügyvezetést s ez esetben nem volna más mód a kibontakozásra, mint az alkotmánynak forradalmi módon való megváltoztatása. Nem hiheti, hogy a nép tűrni fogja, hogy 600 peer gyakorolja a felügyeletet az adó azon mértéke felett, amelyet a népek kell viselnie. Mérlegelendő, vajjon meg kell-e tenni a lordoknak a kívánt lépést, mert ha azt egyszer megtették, úgy azt az állapotot már nem lehet visszaállítani, amely egykor fennállott. (Helyeslés a kormány pártjánál.)

Oszták válság. Holnap ismét ülése lesz az osztrák képviselőháznak, amelyen még nem várható az osztrák válságnak a megoldása. A mai nap folyamán és holnap délelőtt csaknem az összes pártklubokban beható tanácskozásokat tartottak. Holnap délelőtt a képviselőház ülése előtt a pártelnökök is értekeznek, de mindezen tanácskozásoktól alig várható a helyzet tisztázása. Ez a tisztázódás csak a költségvetési provizórium első olvasása utánra várható, amit az ellenzék lehetővé tesz és amit, megbízható forrásból származó értesülés szerint, a lengyelek oly értelmű kijelentésre fognak felhasználni, hogy a kormányban való változást elengedhetetlennek tekintik. Ennek következtében azt hiszik, hogy a kormány számára nem marad más hátra, mint az, hogy visszalépjen, vagy pedig elveszítse mai többségét a parlamentben, amely amugy is már csak névleges.

Bécsből jelenté tudósítónk: Előszlott az utolsó remény is, hogy a holnap összeülő parlament ismét munkaképes lehet. A szláv unióban az a tábr kekedett felül, amely az obstrukciót sürgeti, zoha egyes párttörédek már hajlandóknak mutatkoztak, hogy nem akadályozzák meg a költségvetési provizórium letárgyalását. A cseh radikálisok elhatározták, hogy újabb sürgős indítványokat fognak benyújtani, az obstrukció tehát már holnap megkezdődik és néhány ülésen kizárólag csak a sürgős indítványok kerülhetnek sorra. Ilyen körülmények között a kormány kénytelen lesz a képviselőházat elnapolni. A holnapi ülésen a kormány benyújtja a hat havi költségvetési provizóriumot és az új kölcsönre vonatkozó javaslatokat.

A monarchia ellen. Rómában dr. Paletti egyetemi tanár egyik előadásán irredentista bujtogató beszédet tartott Ausztria-Magyarország ellen és felszólította az ifjúságot, hogy a legnagyobb esődben készüljön az osztrák-magyar monarchia ellen megindítandó háborúra, mint ahogy annak idején a japánok tették Oroszország ellen. Paletti így végezte beszédét: A mai generáció ifjainak kötelessége, hogy visszahódítsa azokat az országokat, amelyeket Ausztria-Magyarország elrabolt az ólasz anyaországtól.

Ujtörök-ellenes párt. A török kormány és a komiték köreiben élénk figyelemmel kísérik annak az új-törökellenes bizottságnak a működését, amely Párisban Serif tábornok volt stocholmi követ vezetésével alakult és amely Mesrutijet címűen egy francia lapot, Szerbeszti és Jenijot címmel pedig két görög lapot ad ki, melyektől a török hatóságok megvonták a postai szállítást. Minthogy Serif tábornok, aki a rangok révén a alkalmával ezredesi rangot kapott és még a hadsereghez tartozik, nem kapott szabadságot arra, hogy Párisban tartózkodjék, föl fogja szólítani a hadügyminiszterium, hogy térjen vissza, mert ellenkező esetben a hadseregből kirekesztik. A bizottság többi tagjai ellen is intézkedéseket terveznek.

Milovanovic utja. A tegnapi és a mai nap folyamán Milovanovic szerb külügyminiszter a szerb királynak és a minisztertanácsnak részletes jelentést tett bécsi, berlini, londoni, párisi és római összejöveteléről, valamint informatív jellegű utazásának eredményéről. Milovanovic a mai díszpöcciók szerint valószínűleg deczembert végéig utazik Pétervárra.

Fegyveres konfliktus az Egyesült-Államok és Nikaragua között. Nikaragua elnökének parancsára husz amerikai kereskedőt forradalmi tizelmek miatt fogságra vetettek. A börtönökben százával vannak amerikai alattvalók, akiket a kormány azal gyanúsít, hogy részt vettek a forradalom szervezésében. Egy amerikai égyunaszád és egy cizrkáló hadihajó Nikaragua elé érkezett. Ha Zeleya elnök sürgősen nem ad elégtételt, akkor fegyveres konfliktus fog támadni Nikaragua és az Egyesült-Államok között.

A finn szabadság végnapjai. A czár jövő-hagyta az orosz minisztertanács határozatát, mely szerint külföldi kongresszusokon, értekezleteken, kiállításokon s nemzetközi ünnepeken, amennyiben ezek politikai jelentőségűek, a finnországi kormányresszort képviselői nem léphetnek föl önállóan. Ha azonban ilyen kongresszusoknak, vagy hasonló gyülekezeteknek nincs politikai jelentőségük, finnországi csak magánzemélyenként vagy magánegyesületek megbízottaként szerepelhetnek. Ha szükségesnek mutatkozik, hogy Finnország nevében hivatalos képviselők küldésének ki nemzetközi tárgyalásokra, ilyen megbízottak csak orosz küldöttségek tagjaként szerepelhetnek. Ha ilyenek nincsenek ott képviselve, akkor finnországi küldöttek sem jelenhetnek meg.

Az orosz-finn bizottság orosz tagjai Finnország leendő közjogi helyzetére vonatkozólag tervezet dolgoztak ki, amelynek értelmében a következő ügyek tartoznak a birodalmi törvényhozás illetékességi körébe, illetve kivételnek a finn országgyűlés illetékessége alól: Finnország részvétele az állami kiadásokban és adókban, honvédelmi és hadi kiadásokban, finnországi orosz alattvalók jogai, az államnyelv meghatározása, orosz bírósági ítéletek végrehajtása, alkotmányos alapelvek, büntető törvényhozás, a perrendtartás-alap, valamint az iskolaügy alapelvei, az egyesületi jog, a sajtótörvényhozás, a vámügy, a szabadság védelme, az szellemi tulajdon védelme, az érem- és pénzforgalom, a posta-, távirat- és léghajóközlekedés, a vasutak, amennyiben a honvédelem és a külföldi forgalom tekintetbe jön, a gőzhajós forgalom és a külföldi jogai Finnországban.

Loubet állásfoglalása. Francia politikai körökben nagy feltűnést kelt, hogy Loubet Emil, a köztársaság volt elnöke, aki eddig távol tartotta magát a politikai élettől, újabban néhány politikai kérdésben megint állást foglalt. Nemrég egy banket alkalmával a mostani választási rendszer ellen kelt ki, valamint azt is sejteti, engedte, hogy nem nagy barátja a fennálló jövedelmi adórendszer megváltoztatásának, ami tudvalevőleg leginkább a járadék tulajdonosokat sújtaná igen érzékenyen. Legújabbán pedig a „Matin“ egyik mun-

katársra előtt előbbi kijelentéseit bővebben megmagyarázza és indokolja. Loubet először is konstataálja, hogy a köztársaság elnöke az alkotmány szerint éppenséggel *nincs passzív szerepre kötelezve*. Ő maga is élt azzal a jogával, hogy a külpolitikára befolyást gyakoroljon és *Waldock-Boussieu*, valamint Combes is szívesen engedtek neki a tekintetben szabad kezét. Loubet azután a proporzionális választásról és a jövedelmi adóról beszél. Végül pedig bókolt *Briandnak*, aki szerinte felismerte, hogy mire van szüksége az országnak, t. i. nyugalomra. Mindez úgy hangzik, mintha Loubet ismét aspirálna az elnökségre és ismét rekesgetni kezdenék arról, hogy Fallières elnök belefáradt az elnökösködésbe. Az erről szóló hírek valószínűtlenek ugyan, de Loubet hirtelen támadt politikai mozgékonyasága mindenesetre figyelmet érdemel.

A szerajevói mohamedán kongresszus. A muzulmán kultusz-kongresszus *Arnautovics* serifet vakuf-igazgatóvá választotta. *Arnautovics* vezető tisztviselője a kongresszusnak és virilis szavazata van a kongresszusi választmányban. A kongresszus ő felségéhez üdvözlő táviratot intézett, amelyben hódolattal köszönetet mond az autonómia megadásáért és kifejezi azt az óháját, hogy isten ő felségét még számos éven át tartsa életben és védje meg népei javára.

A Kossuth-mauzóleum.

Budapest, november 23.

Oroszlán figyel a mauzóleum tetején. A lánczát szétszaggatta, hatalmas talpával rálépett egyik darabjára és fenségesen, büszkén-szabadon néz a messzeségbe. A szabadság génusza vezeti, fáklyát lobogtató nőalak. A fáklyát pedig lefelé fordíthatja egy másik génusz, — az életé. Az oroszlán nagy halottat őriz. A mauzóleumban Kossuth Lajosnak a teste porlad.

Ott kint, a kerepesi-uti temetőben, sok ezer halott között olyan a Kossuth nyugvóhelye, mintha maga volna a Walhalla. Mészszire kiemelkedik a sirok közül, az oroszlánját és génuszának kinyuló alakját már a bejáratnál meg lehet látni. Az egész mauzóleum impozáns, hatalmas, méltó a halotthoz, amelyet övez és a nemzethez, amely emelte.

A pompás épületet hét esztendővel ezelőtt kezdték építeni. Az építési munkákat *Gerster Kálmán* műépítész vezette, aki pályázatán nyerte el a megbízást tervének kiviteléhez. Hét évig tartott, amíg elkészültek a munkával, amely több, mint félmillió koronába került.

A mauzóleum gyönyörű alkotás, amelyre büszkék lehetnek mindazok, akik a megalkotásban résztvettek. Az egész rendkívül tömör, fölfelé irányuló, magasba emelkedő architektúrájával imponáló benyomást kelt. De azért a hatás, amelyet a szemlélőre tesz, nem komor. Azt lehetne mondani: nem az elmúlás gondolatának a megtestesítése. Az összeomlás tragédiájának sötétsége nem ömlik el rajta, nem meghorvongató, nem megérző. A fenségében inkább a fölemelő dominál. Mintha csak a tervező művész a halálban a halhatatlanságot akarta volna kiemelni. A mauzóleum nem a halott Kossuth tetemének a foglalatja, hanem templom a halhatatlan Kossuth emlékének. A naptha örök lángja bent ég a szentélyben, de a halhatatlanság a külső kiképzésben nyilatkozik meg. A Kossuth-mauzóleum csak félig síremlék. Félig Kossuth nagy alakjának a halhatatlanná emelése, az eszmében diadalt ülő, halhatatlan Kossuth szentélye. Szerencsésebb megoldást alig találhatott volna a tervező művész: nem is lehet elképzelni Kossuthnak a sírját úgy, hogy az csak az elmúlás gondolatát keltse. De az, ami ugyszólván a sír szerző eleme a mauzóleumnak, szintén rendkívül sikerült munka. Az alépitmény rendkívül tömör, hatalmas, — függőleges tagozódásában mindig karosabbá lesz és gyönyörűen koronázódik meg az oroszlános génusz szobrában. Szabaddlépcső vezet a mauzóleum bejáratához, ez a lépcső azután az ajtónál szétválik és két részben megy fölfelé. Baldachinszerű a felső rész, amelynek a belső

tengelyében a busuló Hungáriának az alakja látható. A baldachint hat dóri oszlop emeli, komoran, fenségesen, mintha az égbe akarná emelni a halottat. A szabaddlépcsőt levágott, masszív kőkoczkák szegélyezik, egyszerűen, mintha csak a művészet is tisztává, egyszerűvé emelkednék, amikor a halál áll előtte. És egyszerű az ornamentika is, a felső építményen elfutó kombinált skamandros-szalag, a baldachin apró ékítményei és az alépitmény négy sarkán emelkedő bronztripszok is.

A bejárat (Canovára emlékeztető, misztikus ajtónyílás) pompás interieurbe vezet. A mauzóleum belsejében sincs semmi kriptaszerűség, — olyan az egész, mint valami káprázatos pompával berendezett templom. A stílusa ó-keresztény — bizancci, de nem tisztán. Csak az alapstílus az, a hangulatot keltő. Nem is a stílus volt a főszempontja a tényezőknél, hanem a pompa. És ez káprázatos. A szentély főhajójában van a koporsó, — braziliai onyx, amelyen aranybronz dísz van. Körül négy gyönyörűen megtervezett aranytartóban ég az örök láng. Maga a szarkofág olyan, mint valami ékszerartó — hatalmas, impozáns, pompázó. Körül a falakon márvány- és üvegmozaik van, amelyet a festményekkel együtt Kölbler Dezső festőművész tervezett. A kápolna két oldala a Kossuth-család sírhelye lesz. Az egész belső rész csodálatos pompával és rendkívül sok artiztikummal van megcsinálva.

A mauzóleum figurális munkái, továbbá az épületet koronázó szobort *Strobl* mester kezét dicsérik.

A Kossuth-mauzóleum esütörtöki felavatás-ünnepére a kerepesi-uti temetőben nagy előkészületek folynak. A temető III. számú kapujától a mauzóleumhoz vezető út mind a két oldalán hatalmas árboezrudakat állították fel, éppen úgy, mint a régi Kossuth-sírtól a mauzóleumig terjedő útvonalon. Az árboezrudakra gyászfényes zászlókat fognak felküzni. A mauzóleum előtti térségen két oldalán két hatalmas sátor épül. A téren oszlopok az Attila-kincsek után mintázott urnákban az ünnep alkalmával nafta-áldozati lángok fognak égni. A két sátor előtt pedig hatalmas máglyarakásokat gyújtanak föl, amelyeknek a tüze a vendégek időközönként megmelegedhetnek. A nafta-lángokat és a máglyarakásokat különben valószínűleg tüzoltók fogják gondozni. A mauzóleum bal terraszán szónoki emelvényt készítenek. E mögött állanak majd Kossuth Ferenc és Lajos Tivadar, valamint a Kossuth-család tagjai, jobbra pedig *Welserle* Sándor miniszterelnökkel az élükön a kormány tagjai foglalnak helyet.

A régi Kossuth-sír fölbontásán most dolgoznak, hogy Kossuth Lajosné, *Meszlényi Terézia* és *Vilma* leányának koporsóit holnap reggel akadálytalanul átszállíthassák a mauzóleumba. A fővárosi fő- és középiskolai ifjúság nagy csoportokban, intézetenként külön zászló alatt vonul ki a temetőbe. *Erdősi Béla* udy. tanácsos, tankerületi főigazgató a tanulók részvételét már bejelentette a rendezőségnek. A tanítás a nemzeti ünnepre való tekintettel esütörtökön, a felavatás napján az összes fővárosi iskolákban alkalmasint szünetelni fog.

Az országgyűlési és 48-as párt esütörtökön délelőtt *Justh Gyula* elnök vezetésével alatt vonul ki a kerepesi temetőbe a Kossuth-mauzóleum felavatására. A párttagok délelőtt 11 órakor gyülekeznek a párt Erzsébet-köruti helyiségében. A függetlenségi párt koszorúját beszéd kíséretében *Márey Lajos* alelnök teszi le Kossuth Lajos sírjára.

Az országgyűlési balpárt *Szappanos István* vezetésével mellett testületileg vesz részt a Kossuth-mauzóleum felavatás-ünnepségén. A párt nevében *Nagy György* beszéd kíséretében koszorút helyez Kossuth sírjára. A koszorú szalagján ez a felirat olvasható: „Kossuth Lajosnak, a mi vezérünknek, — az országgyűlési függetlenségi és 48-as balpárt.” A balpárt a függetlenségi és 48-as párttal együtt jelenik meg a felavatás-ünnepségen.

A magyar királyi postatakarékpénztár a Kossuth-mauzóleum leleplezésén küldöttségileg vesz részt. A küldöttséget dr. *Halász Sándor* miniszteri

tanácsos, igazgató fogja vezetni, tagjait pedig bel-lusi *Baross Géza* osztálytanácsos, igazgató, dr. *Csury Jenő* miniszteri osztálytanácsos és *Kardos Nándor* királyi tanácsos, központi főfelügyelő.

Dr. *Bárczy István* polgármester tudvalevően meghívta *Turin* város képviselőtét *Kossuth Lajos* hamvai átszállításának ünnepségehez. *Turin* városa nevében most *Rossi Teofil* szenátor, polgármester, a következő táviratot intézte dr. *Bárczy István* polgármesterhez:

Nagy hálával és benső lelkesedéssel vettem a szíves meghívást, hogy *Turin* városát képviseljem *Kossuth Lajos*, a boldog emlékü nagy hazafi hamvainak átszállítása alkalmával, akit *Turin* szeretett fiának tekintett. Hétfőn este utazom lovag *Taccoriny* tanácsnok, lovag *Mantovani* és lovag *Rovetti* kabinetfőnök, községi tanácsosok kíséretében. Budapestre érkezünk szerdán, e hó 24-én délelőtt tíz órakor. Tiszteletteljes üdvözléssel *Rossi Teofil* szenátor, *Turin* város polgármestere.

Megmérgezett katonatisztek.

— Saját tudósítónktól. —

Bécs, november 23.

Bármilyen erőfeszítéssel dolgoznak is a nyomozó hatóságok a vezérkari tiszték ellen elkövetett mérgezési merénylet ügyében, nyomra még mindig nem tudtak akadni. Az egész nyomozás még most is csak tapogatódzások sorozata. Ma a rendőrség két újabb vallomása alapján próbálkozott meg a tettes kézrekerítésével, de utólag bebizonyult, hogy az egyik vallomás, amelyet egy postakezelő tett, nem helyes, a második pedig, amely ugyancsak postahivatalnoktól eredt, nem eredményre vezet.

Mai hireink a titokzatos ügy jelenlegi állásáról a következő:

A tegnapi nap folyamán több főjelentés érkezett a rendőrséghez. Ezek közül a legfontosabb egy városi tisztviselőnek közlése, hogy október 29-én megjelent nála egy előkelően öltözött ur, aki megkérdezte, hogy mily módon lehetne nagyobb mennyiségű mérge szerzésére engedélyt kapni. Az illető azt mondotta, hogy fényképész és ezért van szüksége a mérgegre, de azután nem jelentkezett többé. Ennek a dolognak azért van fontossága, mert az október 29-ike előtt való napon jelent meg a hadsereg rendeleti lapja, amely Madernek és társainak előléptetését közölte. A leírás szerint az illető harmincz éves, középnagyságú, szőke férfiú volt, kis bajuszsal és egyenes tartással.

A bécsi rendőrség ma délelőtt új nyomokat kutatott. Jelentkezett ugyanis *Posselt Antónia* postakezelő, aki a *Mittelgasse*-ben levő postahivatalnál van alkalmazva és elmondta, hogy az estilapokból értesült a veszedelmes küldeményekről. Ő e hónap 14-én reggel hat órakor vette át a postahivatalban az ajánlott leveleket és értékezik őket. Nyolcz órakor megjelent egy elegánsan öltözött fiatalember és nyolcz levelet adott át neki. Mindjárt mondta, hogy csak ajánlott leveleket vesz fel, az egyszerű leveleket be kell dobnia a levélszekrénybe. A fiatal ember azt válaszolta, hogy az ő levelei nem férnek a levélszekrénybe, mire figyelmeztette, hogy akkor tegye le a levélrendező altiszt asztalára. Az ismeretlen ur be is ment és a jelzett helyre letette a nyolcz levelet. A postaszolgá aztán beosztotta a kérdéses leveleket. Elbeszélte a postakezelő, hogy neki nyomban feltűnt a nyolcz levél, mert látta, hogy valamennyi a vezérkarnak szól. *Posselt Antónia* határozottan felismerte azokat a levélborítékokat, amelyeket a rendőrség megmutatott neki. Az illető fiatalember a postakezelő leírása szerint nyulánk, középtermetű, szőke, felkunkorított bajuszt viselt, a szeme kék, sárgásszürke bokavédőt látott rajta, amely térdéig ért.

Hamis a vallomás.

Posselt Antónia vallomása azonban nem bizonyult igaznak. A rendőrség mindjárt ké-

telkedett benne és különösen találta, hogy a postatisztviselőnek kilencznapra jutott eszébe a dolog s mivel Posselt Antónia hivatkozott Bera postaszolgára, aki szerinte szintén látta az elegáns fiatalembert, aki a Mittelgasseban levő postahivatalba behozta a vezérkarhoz címzett nyolcz levelet, kihallgatták a postaszolgát is, de ő nem emlékszik semmire, sőt ellenkezőleg, határozottan azt állítja, hogy a kezelő bizonyosan álmódott. De nem is valószínű, hogy bevitte volna valaki a leveleket a postahivatalba, holott azok a levélszekrénybe is befértek. A rendőrség vegyileg megvizsgálta a veszedelmes pilulákat az országos gyógyszerészegyesület laboratóriumában és konstatálták, hogy a pilulák adagolása kétféle, de mind a kettő egyforma mennyiségű cziánkálit tartalmaz, csak az ostayatató burkolása különbözik egymástól és kétségtelen, hogy nem olyan készülékkel zárták le az ostayaburkokat, mint aminővel a gyógyszerészek és a vegyészeti gyárak dolgoznak.

Ujabb vallomás.

Ma délután jelentkezett a rendőrségen egy Fischer nevű postaexpeditor és fontos vallomást tett. Elmondta, hogy tegnap a Fleischmarktton levő főpostahivatalban teljesített szolgálatot és a kézbesíthetetlen levélküldemények között egy olyant talált, amelyre az volt írva, Minta érték nélkül, de a feladó neve nem volt feltüntetve. Ő azt hitte, hogy talán belül megtalálja a feladó címét, meglazította tehát a vékony madzagot s fölemelte az ovális alakú lemezlapot, amelyre a hiányos cím irva volt s így látta, hogy belül krouis-írású levél van és az aláírás: Charles Francis, mellette a szavak Bécs—Prága. Mindjárt gyanut fogott és jelentést tett feljebbvalójának, aki utasította, hogy menjen a rendőrségre. Ez az ötödik eset, hogy a merénylet vidékre küldött mérges pilulákat. A postaigazgatóság utasította az illetékes közegeket, hogy szigoruan vizsgálják meg az ilyen gyanus leveleket.

Charles Francis, akinek a nevében a pilulákat küldték, egy lononi orvosgyáros, aki nemrég foglalkoztatta az osztrák egészségügyi tanácsot. Ugyanis engedélyt kért egy orvoszernek Ausztriában való árusítására, de miután a szert kipróbálták és a megnevezett betegség ellen nem használt, az árusítást nem engedték meg.

Egy tiszt véleménye.

Egy magasrangú tiszt, aki résztvesz a vizsgálatban, így nyilatkozott a merényletről: — A nyomozás eddigi adatai alapján az a meggyőződés, hogy a merénylet tisztől ered, vagy mondjuk óvatosan, egy a katonasághoz közelálló személytől. De az is meggyőződés, hogy pathológikus esetről van szó. Az objektív okokon kívül, melyek engem erre a véleményre bírnak, tárgyi momentumok is, mint boszu, becsvágy, féltékenység is közrejátszhatnak. Mindenesetre mégis feltűnő, hogy fiatal tisztnek egészen kis csoportja kapja meg az ominózus küldeményt és hogy más katonai körben nem tettek kísérletet a merényletre sem felfelé, sem lefelé; kapitányok és főhadnagyok, akik egy évfolyamba valók, kapták a mérges csomagot.

Positív támpontot azonban ez a tény sem nyújt. De egyelőre ugy a katonai, mint a rendőrség nyomozása szem előtt tartja. Az eddigi adatok alapján azonban meg kell maradnom ama véleményem mellett, hogy az ördögi ismeretlen egyenruhát hord, vagy hordott. A levelek, azoknak kiállítására, a boríték, a körülmények ismerete, hogy a kapitányok czime korrektül volt feltüntetve: „kapitány a vezérkarban” mind arra mutatnak, hogy a merénylet tiszt, vagy volt tiszt.

Bécsben egyébről sem beszélnek az emberek és mindenki találgatja, hogy ki lehet a tettes. A rendőrséget elhalmozzák följelentésekkel. Akadt olyan is, aki koholt adatokat küldött a rendőrségnek, hogy a merényletet szerelemféltésből követték el és a tettes olyan valaki, aki szerelmes Mirtlev Anie amerikai énekesnőbe, Mader elhunyt vezérkari százados menyasszonyába. Ez a föltevés teljesen alapatlannak bizonyult. Az is körülbelül bizonyos,

hogy nem az előléptetésnél mellőzött tiszt küldte a mérgepilulákat a vezérkarhoz beosztott tiszteknek, mert ki van derítve, hogy egy olyan tiszt is kapott cziánkáli pilulákat, aki már régebben végezte a hadiskolát. Ilyen körülmények között a rendőrség még mindig a sötétben tapogatózik.

Budapesten ma olyan öngyilkosság történt, melynek halottját a rendőrség kapcsolatba hozza a bécsi merénylettel. Ezek az összekötő szálak még éppenséggel nincsenek felderítve s csak az eset különösége adja a gyanut az összefüggés kombinációjára. Ma délután ugyan is lovag Pfefferkorn János brünni születésű 28 éves magánzó, aki tegnap érkezett meg Budapestre, a Bajza-utca 31. szám házmeztől Károlyi Armin gyógyszerész lakása felől érdeklődött. A házmezt azt mondta, hogy a háznak ilyen nevű lakója nincsen. Pfefferkorn mégis fölment az első emeletre s ott háromszor a szájába lött. Életveszélyes sebesüléssel a Rókus-kórházba szállították, ahol este hét órakor meghalt. Lehet, hogy öngyilkossága semmi összefüggésben nincs a bécsi drámával, a rendőrség mégis ebben az irányban is nyomoz a rejtélyes halott felől.

Gelléri Szabó János végrendelete.

Budapest, november 23.

A múlt év novemberében országos szenzációt keltett az a hír, hogy a dugaszdag Gelléri Szabó János végrendeletét meghamisították. Akkoriban ugyanis a budapesti VI. kerületi járásbírósnál Battik Sándor és neje Filepp Gizella egy végrendeletet mutatott be, mely szerint az elhunyt Gelléri Szabó János végrendeletileg rájuk hagyta négy millió koronát érő vagyonát.

Az általános megütközést az magyarázza meg, hogy az öreg ur köztudomás szerint egész vagyonát kulturális és jótékony intézményeknek szánta. Barátainak meg is mutatta a végrendeletét, amelyet halála előtt néhány évvel készített és amelyben Battik Sándorról és ennek feleségéről csak annyiban volt szó, hogy a hagyatékából semmi sem illeti őket, mert nem szolgáltak rá a jóindulatára.

Gelléri Szabó János a múlt év november 26-án 90 éves korában mint agylegény halt meg Budapesten. Ezelőtt tizenöt évvel gazdasszonyának fogadta fel Filepp Gizellát, egy uricsalád leányát, aki csakhamar zsarnoka lett az öreg urnak. Évenként 10.000 koronát kapott s ezenkívül sokat megtakarított magának és szüleit is bőségesen ellátta. Mégis durván bánt jötevéjével s gyakran megverte a második gyermekkorát élő agyastyánt. Filepp Gizella 1907-ben férjhez ment Battik Sándorhoz, egy viharos multu emberhez, aki akkor tért vissza, hajótörötten Amerikából, rengeteg adósságot és elintézetlen becsületbeli ügyet hagyva hátra. Gelléri Szabó János kerek 100.000 korona hozományt adott volt gazdasszonyának. A pénzen Battik a nógrádmegyei Galábocon birtokot vásárolt s uri könnyelműségének megfelelő módon gazdálkodott. A birtok lassanként úgy megtelt adóssággal, hogy a végrehajtó a Battik-család mindennapos vendége lett.

Szorult helyzetükben az a gondolatuk támadt, hogy végrendeletet hamisítanak jötevéjük, Gelléri Szabó János nevére. Erre első sorban hamis tanukra volt szükségük. Battik Sándor rávette Krudy Ferencz losonczy közjegyzői irnokot, Krudy Gyula és Jenő rendőrségi irnokokat és Landau Samu közjegyzői irnokot, hogy legyenek tanui a vakmerő vállalkozásban. Mindegyiknek külön 50.000 koronát és a galabocsi birtokot ígérték oda, ha a vállalkozásuk beüt.

Gelléri Szabó János tavaly szeptember 26-án Battikék meghívására Galáboconra utazott. Erre a napra rendelte oda Battik a tanukat is, akik Krudy Jenő kivételével pontosan megjelentek. Battik Sándor bemutatatta a vendégeket az öreg urnak, azután visszavonult velük a szomszédos szobába, ahol megszerkesztették a hamis végrendeletet, melynél fogva Gelléri Szabó János az összes ingó és ingatlan vagyonát, pénzt, értékpapirjait és követeléseit Battik Sándorra és feleségére mint általános és kizárólagos örökösire hagyja. A hamis végrendeletet a tanuk aláírták és egyikük Gelléri Szabó János aláírását ráhamisította a végrendeletre.

Az öreg ur mult évi november 26-án Budapesten meghalt. Battik Sándor és felesége a hamis végrendeletet a hagyatéki bíróságnak bemutatatták, amely azt ki is hirdette. A törvényes örökösök azonnal tisztában voltak azzal, hogy hamisítás történt s megtették feljelentésüket, mire az egész bándát letartóztatták. Battik és neje rendületlenül ta-

gadták, hogy a végrendelet hamis volna. A tanuk azonban türelmes vallomást tettek, de a tárgyalás folyamán adták az ártatlant s mindent visszavontak, amit addig beismertek. A budapesti büntetőtörvényszék nyolcz napi tárgyalás után a végrendeletet hamisnak és érvénytelennek monodta ki és megállapította az okirathamisítást is. Ennek alapján a bíróság Battik Sándort és feleségét egyenkint három és fél évi fogházra, Krudy Ferenczet kétszázötvenévi fogházra, Krudy Jenőt, Krudy Gyulát és Landau Samut pedig egyenkint másfél évi börtönre ítélte. A bíróság a szabaddalábó levő vádlottakat, nevezetesen Filepp Gizellát és a Krudy testvéreket, továbbá Landau Samut nyomban letartóztatta. Battik Sándor már előbb is letartóztatásban volt.

A vádlottak felebebezése folytán ma tárgyalta a kir. tábla második büntető tanácsa ezt a bűnügyet Ráth Zsigmond elnöklésével. Az előadói tisztet Ringhoffer Sándor bírő látta el. A vádhatóságot Magyar István főügyész-helyettes képviselte. Battik Sándornét, akit az első tárgyaláson dr. Polónyi Dezső védett, ezúttal dr. Kisfalvi Á. Rezső védi. A Krudy-testvéreket dr. Török Sándor védi. Az egész délelőtt az elsőfoku ítélet felolvasásával telt el.

A bizonyítása eljárás befejezése után Kisfalvy Á. Rezső, Filepp Gizella védője terjesztette elő védelmét. Dr. Tóthfalussy, Gelléri Szabó János házi orvosának vallomásával bizonyítottnak tartja, hogy védené és az elhunyt öreg ur között oly viszony állott fenn, amilyen egy degenerált idegzetű ember és egy fiatal lány között fennállani szokott. Ennek hatása alatt gorbombáskodott többször védené Gelléri Szabó Jánossal, akinek ez ellen nemcsak kifogása nem volt, hanem ellenkezőleg, perverz hajlamainál fogva, jól is esett neki. Az elhunyt öreg ur ennek mindig bizonyítékát is adta, mert minden ilyen alkalom után gazdagon megjutalmazta a vádlottat. Mind a hat végrendeletében egyro fokozottabb mértékben gondoskodott Battiknéről, úgy, hogy a néki hagyományozott összeg 15.000 koronáról 100.000 koronára gyarapodott. Ezek szerint a hálátlanság vádjja is elcsik és minthogy védené férjének befolyása és hatalma alatt állott, kérte a bíróságot, hogy Battikné Filepp Gizellával szemben az enyhítő szakszt alkalmazza.

A többi vádlottak védői a bűnösség kérdéséhez szözlottak. Magyar István főügyész-helyettes az elsőfoku ítélet helybenhagyását kérte. A perbeszédök befejeztével a bíróság kihirdette, hogy az ítéletet holnap, szerdán délben fogja meghozni.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Győr város köztörvényhatósági bizottsága ma Lippay Géza főispán elnöklésével közgyűlést tartott. A napirend előtt Lippay Géza főispán méltatta Kautz Gusztáv jogakadémiai igazgató érdemeit és ennek kapcsán az elhunyt jogakadémiai igazgató arczképét elhelyezték a közgyűlés termében. Elhatározták végül, hogy az új vámdíjakat december 1-án életbeléptetik.

Gyula város mai közgyűlése egy régi földvéteiből folyólag a városra háramól folytonos veszteségek okának kikutatására és a felelősség megállapítása miatt hét tagu bizottságot küldött ki. Ugyanis a földvéteknél eljáró bizottság nagyfoku felületessége látszik fennfőrogni; e bizottság tagjai maguk is vettek a szóbanforgó birtokból s azok vételára nem áll arányban annak tényleges értékével.

Rákospalota fejlődése. Rákospalotának egyetlen hatalmas tere van, a Szabadság-tér, amelyen a római katolikus egyháznak monumentális temploma emelkedik. A község képviselőtestülete most a többi fedezeteknek, a református, luteránus és izraelita hitközségeknek is rendelkezésre bocsátott a téren egyenkint 800 négyszögölet, négyszögölenként 50 koronáért, avval a kötelezettséggel, hogy az illető területen a hitközségek tartoznak tíz év alatt templomukat felépíteni. A hitközségek elvállalták a kötelezettséget és tíz év múlva négy templom fogja ékesíteni a Szabadság-teret.

Kérjük azokat a tisztelt vőkei előfizetőket, kiknek előfizetése e hó 15-én lejárt, hogy előfizetésüket az illető postahivatalnál sziveskedjenek minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldésében feunakadás ne legyen

TÁVIRATOK.

A francia kamara.

Páris, november 23. (Kamara.) A Marokkóra vonatkozó interpellációk tárgyalása alkalmával Pichon külügyminiszter kifejtette, hogy Spanyolország mindenkor hangsúlyozta, miszerint megelégszik azzal, hogy a lázadókat leveri. A Marokkópolitika alapja a Spanyolországgal való entente. Franciaország kijelentette Muley Hafid követi előtt, hogy Sauja vidékét és Udsidát csak akkor hagyja el, ha a maghzen oly szervezet létesít, hogy a rendet biztosítja. Egyben tudtakra adta, hogy felesleges volna tárgyalásokat folytatni, ha Franciaország különböző kívánalmait nem elégtétlennek ki. Franciaország a katonai intervenciót el akarja kerülni, de úgy zálogát sem adná fel, mielőtt teljes elégtételt nem nyer. A kamara ezután 433 szavazattal 67 ellenében napirendet fogad el, amely helyesli a kormány nyilatkozatát és azon reménynek ad kifejezést, hogy az Franciaország marokkói érdekeinek tiszteletét szerez, valamint azoknak a szerződéseknél s egyezményeknek, melyek a francia és spanyol kormányok viszonyait szabályozzák, teljes érvényt szerez. Pichon külügyminiszter a kamarában nyomatékosan hangsúlyozta a német kormány lojalitását a Franciaországgal kötött egyezmény végrehajtása körül. Németország magatartása — ugymond — nemcsak a két kormány, hanem egész Európa általános helyzete érdekében olyan közös lépésre vezetett, melyet mindannyian tetszéssel üdvözlünk. (Tetszés és helyeslés.) Ezután 460 szavazattal 79 ellenében elfogadták a törvényjavaslat egyedüli cikkelyét, amely a marokkói operációk céljára 13 milliónyi utólagos hitelt szavaz meg. Az ülést erre berekesztették.

Albánok a duna—adriai vasút ellen.

Konstantinápoly, november 23. Drenicai távirat szerint az arabutak megakadályozták francia mérnököket abban, hogy az Adria-vasút nyomjelzésének tanulmányozását folytassák. A mérnököknek vissza kellett térniük Pristinába.

Közgazdasági táviratok.

Aranyszállítás.

London, november 23. (Saját tudósítónktól.) Egyiptomból 350.000 dollár souverain arany ment Indiába.

Newyork, november 23. (Saját tudósítónktól.) Az előre jelzett argentinai aranykivitel 250.000 dollár.

London, november 23. (Saját tudósítónktól.) A Wallstreeten 500.000 font sterlingre teszik a Dél-Afrika felé ujjában küldött arany mennyiségét.

A magyar-osztrák-román kereskedelmi szerződés.

Bukarest, november 23. (Saját tudósítónktól.) Az „Universul” jelenti: Ferencz József király levelet írt Károly királynak, amelyben azt a reményét fejezi ki, hogy lehető rövid idő alatt létre fog jönni az osztrák-magyar-román kereskedelmi szerződés és előreláthatólag a parlamentek is hamarosan meg fogják ezt szavazni.

Amerikai tőzsdék zárata.

	nov. 23.	nov. 22.	nov. 21.
Newyork.			
Buza helyben	126½	125½	125½
decemberre	116¾	117¾	116
májusra	113	113½	113½
Tengeri decemberre	71¾	71	71
májusra	69¾	69¾	69¾
Chicago.			
Buza decemberre	108¾	109¼	108¾
májusra	106	106½	105½
Tengeri decemberre	60	60	59¾

Newyork, november 23. Gyapot Newyorkban, (14.85). Gyapot decemberre (14.52). Gyapot február (14.82). Gyapot New-Orleansban, helyben (14.12). Petroleum Stand white Newyorkban 8.05 (8.05). Petroleum Stand white Philadelphianban 8.05 (8.05). Petroleum Refined in Cases 10.45 (10.45). Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.48 (1.48). Zsir Western steam 13.70 (13.70). Zsir Rohe és Brothers 14.00 (14.10).

Chicago, november 23. Zsir novemberre 13.20 (13.17). Zsir január (11.95) (11.92). Szalonna short clear 11.68 (11.68). Sertéshus január (20.90) (20.50).

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: szerda, november 24. — Róm. kath.: Kereszt J. hv. — Prot.: Timur. — Görög-orosz: nov. 11. Vinane. — Zsidó: Kisz. 11. — A nap kel reggel 7 óra 19 perczkor, nyugszik este 4 óra 14 perczkor. — A hold kel délután 2 óra 58 perczkor, nyugszik éjjel 3 óra 3 perczkor.

A horvát miniszter fogad d. n. 4 órakor.
A közoktatási államtitkár fogad délb. 12 órakor.
A Petőfi Ház (Érekllymuzeum) Bajza-utca 21. szám. Nyitva naponta, vasár- és ünnepnapokon is, 10—2-ig. Belépődíj 1 korona, keddi napokon ingyenes. — A „Magyarok bejövetele” Feszty Árpád körképe a Városligetben. Nyitva egész nap. Belépődíj 1 korona. — A Könyves Kálmán Nagymező-utca 1. számú művészeti szalonja rendezés miatt zárva. — A Mücsarnok téli turlata. Nyitva 9—3-ig. Belépődíj 1 korona. — A Kéve kiállítása a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—4-ig. — Belépődíj 1 korona. — Gulácsy-Fáy kiállítás az Uránia Kigyó-téri szalonjában. Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: A Nemzeti Múzeum ásványtára 9—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum 10—2-ig. — A Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Az Aquinumi Múzeum egész nap. — Az Erzsébet Múzeum 9-től fél 1-ig és 3—4-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: A Nemzeti Múzeum könyvtára 9—4-ig. — Az Akadémia könyvtára 3—7-ig. — Az Egyetemi Könyvtár 9—12-ig és 3—5-ig. — A Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára 9—2-ig. — A pedagógiai könyvtár és tanszerkiállítás 3—6-ig.

— **Kossuth Lajos Tódor Budapesten.** Kossuth Lajos Tódor holnap délelőtt tíz óra 15 perczkor érkezik meg a déli vaspálya társaság pályaudvarán Milánóból, hogy részt vegyen a Kossuthmauzoleum felavatásán.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Forbáky* István nyugalmazott főbányatanácsosnak, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület ügyvivő alelnökének, a hazai bányaközpont és a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, a miniszteri tanácsosi címet adományozta. Ugyancsak a hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a király *Zsedényi* Gyula műszaki főtanácsosnak, a nyugalmos vonulás alkalmából, buzgó és hű szolgálata elismerésül a III. osztályú vaskoronarendet adományozta.

— **Szell Kálmán utazása.** Szell Kálmán, az alkotmánypárt elnöke, szerdán délután öt órakor induló tiroli gyorsvonaton utazik el a Déli-vasút pályaudvaráról, és másnap délb. 12 órakor érkezik meg Dél-Tirolba, Brixenbe, ahol mint már jelentettük, néhány hetet fog tölteni üdülés céljából.

— **Uj királyi tanácsosok.** A király Breuer Mórnak, a szabadalmazott Déli Vaspálya Társaság helyettes igazgatójának, kiváló és buzgó szolgálata elismerésül és *Obersohn* Lajosnak, a Fekereskedelmi Részvénytársaság magyarországi igazgatójának, ipari terén szerzett érdemei elismerésül, a királyi tanácsosi címet adományozta. A kitüntéseket a hivatalos lap mai száma közli.

— **Taussig lovag kormányzó egészségi állapota.** Bécsből jelentik: Taussig lovag az osztrák földhitelezet kormányzója ma délb. 12 órakor a déli vasút külön vonatával Meranból Bécsbe érkezett. Az orvosok véleménye szerint a súlyosan beteg kormányzó az utazást aránylag jól tűrtte.

— **Kinevezések és áthelyezések.** Strompf József és dr. Osváth Gedeon okleveles tanárokat az aszódai ág. ev. algimnáziumhoz, a fennálló szerződésből kifolyólag, rendes tanárokká, továbbá Sebő Antal okleveles tanítót a felvinczi, László Irma okleveles tanítónőt az illyefalvi, Rostás Sándor oklev. tanítót a szász-kanisai állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónővé; végül Ember Matild okleveles kisdudonót a lajtajfalui és Zimányi Matild okleveles kisdudonót a jászóvárosi állami kisdudonóvához kisdudonókká nevezte ki. — A m. kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszter Orosz Oravszky Etel miskolci állami polgári leányiskolai r. tanítónőt eddigi minőségében az újpesti állami polgári leányiskolához, Csulyán János felsőfalui állami elemi iskolai tanítót a csanápalotai, Dobray Elemér mezőkaszonyi állami elemi iskolai tanítót a hordói, Kovács Gábor avas-felsőfalui állami elemi iskolai tanítót a mezőkaszonyi, Kovács Ambrus és Kovács Ambrusné barkaszi állami elemi iskolai tanítónőt az avas-felsőfalui, Mátyás Jenő felvinczi és Mátyás Jenőné Rácz Aranka illyefalvi állami elemi iskolai tanítót, illetve tanítónőt a barkaszi, Sipos Zsigmond szász-kanisai állami elemi iskolai tanítót a mezőúti, végül Kéner Szerecsa felsőgerébényi állami elemi iskolai tanítónőt a felsővercekei állami elemi iskolához helyezte át.

— **Gyászmise a Beniczky-párért.** A Kelet-Ázsiában tragikus halált halt Beniczky Istvánért és nejeért, Waldeck Valéria grófnőért gyász-mise volt ma délelőtt a budavári Mátyás-templomban. A gyászpompával bevont templomban ott voltak a Beniczky- és a Waldeck-családok tagjai, valamint az Esterházy, Odessalchi, Wenckheim, Andrassy, Széchenyi, Mailáth, Pallavicini, Zichy, Jejcsevich, Blaskovich, Almásy, Csekonics és Batthyány-családok is sokan.

— **A detronizált perzsa sah.** Szentpétervárról írják, hogy a detronizált sah Odesszában már egészen otthonosan érzi magát. Kávéházba, czipruszba, színházba jár és nem győzi eléggé kifejezni örömét azok felett, amiket ott lát. Azonban a szórakozások mellett a szellemieket sem hanyagolja el, mert ideje nagy részét az aczellöntés és az odesszai gyárak tanulmányozásával, továbbá az orosz és francia nyelv tanulásával tölti. Az orosz egyébként némsokáig marad már Odesszában, mert a Krimben vett birtokot és ott fog letelepedni.

— **A katonaság köréből.** A jövő tavasszal végbemenő helyőrségváltoztatások után a két déli hadtest csapatai kikülönített zászlóaljából fognak állani. A 2., 4., 6. és 12. hadtest egyenként hat, az 1., 8. és 9. hadtest egyenként öt, a 7. és 10. hadtest négy-négy, az 5., 11. és 13. hadtest pedig három-három zászlóaljjal egészíti ki a 15. és 16. hadtest állományát. A két déli hadtest így mintegy ötvenhat zászlóaljból fog állani s csupán a 3. és a 14. délnyugati hadtest nem ad hozzá kiegészítő zászlóaljakat. Igen figyelemreméltó intézkedések fognak történni a tábori vadászcsapatok elhelyezésénél is. Nemrégiben még a temesvári hadtest kivételével valamennyi hadtest körzetében volt tábori vadászzászlóalj, e hónapokban azonban már nemcsak Bécsben, Prágában és Bruckban fognak vadászok állomásozni. A többi 24 zászlóaljat a határon láló hadtestekhez osztják be, még pedig tizenegyet a gráci, nyolcat az innsbrucki hadtesthez, kettőt Galiczia keleti részébe, háromat pedig a szerb határra. A budapesti helyőrséget két zászlóaljjal, a banjalukai, a nagyszombati, a prágai, a kaposvári és a szerajevói helyőrséget pedig egy-egy zászlóaljjal erősítik, a zimonyi és krakói helyőrséget pedig két, a lengyeli és trienti helyőrséget egy zászlóaljjal emelik, Mitroviczán pedig egy zászlóaljjal új helyőrséget alakítanak.

— **A tanítás reformja.** Az Országos Középiskolai Tanáregyesület küldöttsége a napokban tisztelegget gróf Apponyi Albert miniszternél, hogy átnyujtsa az egyesület matematikai bizottságának a mennyiségtani tanítás reformjára vonatkozó és könyvalakban is megjelent nagyobb szabású munkáját. A küldöttség dr. *Negyessy* László, egyesületi elnök és dr. *Beke* Manó egyetemi tanár, a matematikai bizottság elnöke vezették és kívülük még *Mikola* Sándor előadó és *Rados* Ignác bírtag jelentek meg. *Negyessy* László általános bejelentése után dr. *Beke* Manó ismertette meg a munkálattal a miniszterrel, előadva, hogy a reformmunkálattal főképp két szempont irányította: egyrészt a matematikai tanításnak gyakorlatiasabbá, az élethez és a középiskolai tárgyakhoz jobban kapcsolódóvá tétele, másrészt a középiskolai ifjúság matematikai műveltségének fokozása. Gróf Apponyi Albert szívesen és barátságosan fogadta a küldöttséget. Nagy érdeklődéssel hallgatta a matematikai tanítás reformálására vonatkozó előterjesztést, örömet fejezte ki, hogy a tanáregyesület az előreláthatólag fontos következtetésű reformmunkálattal elkészítette és ígerte, hogy a reform iránt behatóan érdeklődni fog és a javaslatot illető kérelemre gondja lesz. A küldöttség ezután *Molnár* Viktor államtitkárnál és báró *Barkóczy* Sándor és dr. *Szász* Károly ügyosztályfőnöknel tisztelegget; dr. *Beke* Manó bizottsági elnök a munkálattal elveit mind az államtitkár, mind az ügyosztályfők figyelmébe ajánlotta, kik épp úgy, mint a miniszter legteljesebb figyelemmel és elismeréssel fogadták a tanáregyesület munkálattal.

— **Gyulai Pál az Akadémiának.** Gyulai Pál a Magyar Tudományos Akadémiának végrendeletileg 2000 koronát hagyományozott.

— **Paquin asszony nem megy férjhez.** Nemrég az a hír járta be a lapokat, hogy *Paquin* asszony, a világhírű párisi női divatáru-cég tulajdonosnője nőül megy *Brieux*hoz, a híres drámaíróhoz. Ezt a hírt most maga *Paquin* asszony is megerősítette egy berlini laphoz intézett levélben. Érdekes, hogy *Paquin* asszony levele szerint csakis azért ezífojja meg a hírt, nehogy azt higgye a közönség, hogy ő vissza akar vonulni az üzletől.

— **Markovics kolostorfőnök.** Ilyen címmel az „Egyetértés” 210-ik számában ujdonság jelent meg, amely, mint meggyőződünk, téves információ alapján alapult és így a közleményben foglaltak elejétől végig elesenek. Ennyit szívesen közlünk helyreigazításul.

— **Iskolaavató a Wekerle-telepen.** A kispesti Wekerle-telepen fölépített s egyelőre ideiglenes épületben elhelyezett állami iskolát pénteken, Erzsébet királyné napján nyitották meg. Eddig hetven gyermeket irattak be, akikhez a templomból visszajövet Bartha Pál igazgató intézett buzdító beszédet. Majd elénekelték a Himnuszt, végül a leányiskola tanítónője tartott előadást Erzsébet királyné életéről, szenvedéséről és megrendítő haláláról. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter a Wekerle-telepi állami iskolát külön gondnokság alá helyezi s fölhiyta a pestmegyei tanfelügyelőt, hogy a gondnokság összeállítására vonatkozóan tegyen javaslatot.

— **Pápai rendjel magyar iparosnak.** A hivatalos lap minapi száma adta hírül, hogy a felső megengedte Kurbel József budapesti festő és mázolómesternek, hogy a pápai „Szent-Sir rend” lovagkeresztjét elfogadja és viselhesse. A magyar iparpártolás korszakában is jól esik megállapítanunk, hogy a római szentszék figyelme sem kerül el az érdemes magyar munkát. Kurbel József a liegei (1905.) és milánói (1906.) nemzetközi kiállításokon arany érmelet kapott s most a pápai rendjel a magyar templomfestészet körül szerzett érdemeit méltányolja.

— **Björnson nagybeteg.** A vezető skandináv lapok bő cikkekben foglalkoznak Björnson betegségével, és a költő életalkotáival. A kedélyeket elfogta a bizonyosság, hogy Björnson csak rövid ideig élhet már. Az ultrakonzervatív svéd lapok is, amelyek körében Björnsonnak még az unió ideje óta ellenségei voltak, a legmelegebben emlékeznek meg róla. A legszélsebb bal organuma is hosszú cikket ír a haldokló irórról, dicséri erejét és a fiatalos tüzet, amelyet a költő késő aggságáig megőrizett. Dán lapok megírják, hogy Björnson nemcsak a „koronázatlan királya”, hanem szellemi uralkodója is volt Norvégiának.

— **A Haverda-ügy tárgyalása.** Ma érkezett meg a szabadkai törvényszékhez a szegedi kir. tábla határozata, amelyben *rendkívüli esküdtzéki ciklust engedélyez a Haverda-ügy tárgyalására.* A törvényszék ennél fogva az új főtárgyalás határnapját *december 13-ára* tűzte ki. Szegedről jelentik: Haverda Mariska és Vojtha Antal a szegedi táblához feleltek további vizsgálati fogásban tartásuk miatt. A felfolyamodást ma tárgyalta Buday János elnöklésével az ötös vádtanács és azt több órási tárgyalás után elutasította és az iratokat azonnal visszaküldte Szabadkára, hogy a pört a rendkívüli esküdtzéki ciklusban letárgyalhassák.

— **Astort keresik.** Az eltűnt amerikai milliárdosnak, Astornak hollétéről — mint Newyorkból jelentik — még mindig nincsenek határozott adatok. Az „Annetta” gözös kapitánya például azt mondotta Astor magántitkárának, hogy a „Nurmahal”-t, Astor yachtját a Bahama-szigetek előtt látta horgonyozni, míg ezzel szemben egy havannai távirat azt jelenti, hogy a Nueviták mellett látták a „Nurmahal”-t. A yacht különben november 11-én hagyta el az Egyesült-Államok partját, míg Astor ekkor *Santiago de Cuba*-ba utazott, hogy az *Oceán*-on át Európába hajózzék.

— **A Wright-társaság.** Newyorkból jelentik: Az itteni cégjegyzékbe fölvettek a *Wright-társaságot*, amely egy millió dollár alaptőkét képvisel. Tagjai közt vannak *Vanderbilt Kornél*, *Belmont Ágost* és más tőkepénzesek. A társaság elnökségét *Wilbour* és *Orville Wright* fogja magára vállalni. A társaság Wright-féle repülőgépek készítésén kívül meg fogja védelmezni szabadalmi jogait az *Egyesült-Államok* és *Kanada* területén.

— **Cook bizonyít.** Cook északsarki utjának a leírását — mint Newyorkból jelentik — már befejezte és a kéziratot négy lapjának adta át azzal az utasítással, hogy vigyék azt Kopenhágába és adják át ott az egyetemnek.

— **A nagy forradalom emlékei.** Párisban örökös árvérés lesz a napokban. Dobra kerülnek történelmi nevezetességű emlékek az 1793-iki forradalom napjaiból, képek, szobrok, butorok, *Mária Antonietto* egy remek órája és egy guillettine is, amely annak idején sok vért látott. A guillettine negyedfél méter magas és fájába a forradalmi időkben sok felírást véstek.

— **A megmenekült bányászok.** Megírtuk tegnap, hogy *Cherry*ben hetvennyolc munkást mentettek ki a beomlott tárnából; amikor rájuk akadtak, a halottaknak hitt bányászok örömeiben ujongtak, tomboltak, kiabáltak, mint az örültek. A mentők gyapjutarokba burkolták őket s úgy vitték a felvonógéphez. Néhányan fuldokoltak, mikor a friss levegő megcsapta orrukat. Az egyik menekült a következőket beszélte el:

— Mikor a robbanás történt és felcsaptak a lángok, mi elrohantunk egy mélyebbi tárnába, ahol vizet reméltünk találni. Alig értünk oda, bedőlt a felső fal és elzárt bennünket az égő bányától. Ez volt a szerencsénk, de nem tudtuk hamarjában fel fogni, hogy milyen veszedelemben forogtunk, mert ugyszólván elvesztettük eszméletünket. Csak arra emlékszem, hogy a leomlott falon át víz szivárgott s abból ittam. Egy ideig volt mit ennünk, mert hoztunk magunkkal reggelire való eleséget, de az eledel hamar elfogyott és kezdett nagyon kiözni az éhség. Több társamat láttam fakérgét rágni, mások csizmájuk bőrért rágaszták. Nemcsak én, hanem többi társam sem tudta, hogy halálos veszedelemben vagyunk. Egyesek tréfálkoztak s azt sajnálták, hogy nem hoztak magukkal kártyát. Mikor már nagyon gyötört az éhség, a sötétségben eleség után néztünk. Találtunk is egy elhullott öszvért és volt megint mit ennünk. De ez nem tartott sokáig, az öszvér húsát elfogyasztottuk és megint éhezünk. A gyöngébb idegzetűek ekkor kezdtek felfogni helyzetük veszedelmes voltát. Néhányan megőrültek és elrohantak, azóta nem láttuk őket. Mi többiek együtt maradtunk. Közülünk is megőrült egy olasz munkás és éhségében egész csomag gyufát evett meg, mikor pedig az is elfogyott, bagóját, végül eszmája bőrért falta fel. — *Cherry*ből táviratozzák, hogy a mentés munkája nagyon nehéz, mert az egyes tárnák falait a tűz elpusztította és dűledeznek. Alig van már remény, hogy a mélységben rekedt bányászokat elevenen hozzák felszínre. Tíz nap telt el a katasztrófa óta és ha a bányalég nem ölte meg a szerencsétleneket, akkor az éhségtől és szomjúságtól már bizonyosan elpusztultak.

— **Abdul Hamid letétje.** A trónjától megfosztott *Abdul Hamid* szultán tudvalevőleg a francia és német bankoknál letétbe helyezett vagyonát visszavonta. Konstantinápolyból most azt jelentik, hogy ez a tranzakció a francia és a kisebb német bankoknál simán folyt le és ezek minden akadékoskodás nélkül a volt szultán rendelkezésére bocsátották a letéteket. Nem így azonban a német birodalmi bank, amelynél most nagyobb nehézségek merültek fel a körülbelül 16 millió koronára becsült letét kiadása körül. *Abdul Hamid* ugyanis a letét elhelyezésekor olyan megállapodásra jutott a német birodalmi bankkal, hogy ez utóbbi csak abban az esetben adhatja ki a betétet, ha a felmondó levélben *Abdul Hamid* sajátkezű aláírásán kívül egy, külön erre a célra szerkesztett pecsétet is alkalmaznak, amelynek másolata a bank birtokában is megvan. Az április hó 13-ától 21-ig lefolyt események idején azonban, amelyek tudvalevőleg *Abdul Hamid* trónfosztását idézték elő, ez a pecsét eltűnt és a legszorgosabb kutatás mellett sem volt feltalálható. A német birodalmi bank tehát a megállapodás értelmében a felmondáson a titkos pecsét bemutatását is kívánta és ennek hiányában a letét kiadását megtagadta. *Abdul Hamid* most már kénytelen bírót uton eljárni a bank ellen. *Ozman Nizami* basa, a berlini török nagykövet ebben az ügyben legutóbb már járt is Konstantinápolyban, ahol a hivatalos körök hozzájárultak ahhoz, hogy a letét kiadása ügyében megindított kereset tárgyalására illetékes berlini bíróság előtt *Abdul Hamid* egy berlini ügyvédre bízassa érdekeinek képviselését.

— **A milánói sztrájk.** Milánóban a gázgyári munkások tovább sztrájkoltak és az igazgatóság Svájcban 370 munkást toborzott. Félnek, hogy emiatt zavargások lesznek, mint ahogy Genuában is hasonló okokból véres tüntetés volt. A sztrájkolók vezetőit letartóztatták.

— **Meggyilkolt asszony.** Tureción lakodalmi menet a menyasszony házából a völgyény lakására ment, hol a szoba közepén *Belbe* Jakabné agyonszurva találták és mellette állott gyilkosa, *Rusz Vaszil*. A néznép a gyilkosra akart rohanni, de ez mindenkit megfélemléssel fenyegetett, aki hozzá közelített. A csendőrok a gyilkost lefogták, ki azt vallotta, hogy tettét azért követte el, mert az asszony róla pletykákat terjesztett a faluban.

— **Guruló rubel.** Pétervárról jelenti tudósítónk: *Garin* szenátor vizsgálata hallatlan garázdálkodásokat derített ki. A moszkvai intendatúra területén egy évben tíz millió rubelre rúgnak a sikkasztások, a háberu éveiben egy-egy esztendőre 25 millió rubel sikkasztás esik. A pénzügyminisztériumnak statisztikája szerint Oroszországban a katonai intendatúrák évente 100 millió rubelt sikkasztanak, de különösen szemérmetlenül üzték a lopásokat a moszkvai intendatúrákon. Az ottani katonai hivatalnokok a szállított áruk értékének 10 százalékát lopták el, a selejtes szállítmányok után 30 százalék sarcozt róttak a katonai szállítókra. A hadjárat utolsó éve különösen jövedelmező volt az intendatúrákra nézve, mert akkor a megrendelt, de nem szállított árukat kifizették és ezeken a milliókon megosztzkodtak a katonai szállítókkal. A vizsgálat különösen terhelő adatokat derített föl *Polikow*, *Lwow*, *Gjéro* és *Gerasimow* ezredekéről. Eddig *Garin* szenátor 66 magasrangú hivatalnok ellen tett bünyenyítő feljelentést, a szállítókkal együtt pedig 130 a sikkasztók és vád alá helyezettek száma.

— **Tagosítás.** Néhány nap előtt jelentették, hogy *Lábas Gyula* szabadkai tagosító mérnököt az ujvidéki kir. törvényszék vizsgálati fogságba helyezte. *Lábas* ellen a vád az volt, hogy a szabályi tagosításnál egyes birtokosoktól jutalmat fogadott el, hogy a földkelet nekik tetsző helyen ossza ki mások rovására. A vizsgálati fogság ellen *Lábas* mérnök védője, dr. *Edvi Illés Károly*, az országos híru kriminalista és védő, nyomban hosszasan indokolt felfolyamodást nyújtott be a szegedi kir. ítélőtáblához, kimutatva, hogy *Lábas* egyedséktől tisztán magánmunkálataokért fogadott el öt jogosan megillető díjazást, s hogyha a vád állítása volna is való, még akkor is csak fegyelmi vétségéről lehetne szó. A királyi tábla erre *Lábas Gyulát* nyomban szabadlábra helyezte.

— **Szencsalások a fővárosban.** Megírtuk tegnap, hogy szénkiskereskedők följelentést tettek a rendőrségen, hogy egyes szénnagykereskedők csalnak a mérlegnél. A főkapitány szigorú vizsgálatot indított, amely igazolta a följelentők igazát. Négy nagykereskedőt lepleztek le és ezek ellen megindították a bünyvádi eljárást. A szencsalások dolgában a rendőrség ma a következő hivatalos közleményt adta ki:

„A múlt hónap elejétől kezdve a rendőrség a szénfelrakodó helyekről elinduló, szénnel megrakott fuvaroskocsikat a közönség netáni megkárosodásának elejét veendő, erős ellenőrzés alá vette. Így kivált a nyugoti pályaudvari széntelepekről szállított fuvarokat az őrszemek megállították, a kocsisokat a szállítólevél előmutatására kötelezték, valamint intézkedtek, hogy a szénrakomány általuk megjelölt helyen újra leméressék. Egyes esetek akadtak azután, amikor a szénrakományban 4-4 méterháza súlyhiány volt konstataható. A rendőrség ezekben az esetekben rendes nyomozást indított, család címén bünyvádi utra terelődött az eljárást, melyben a meghíányolt szénrakományokat szétküldő, illetve szállító szénnagykereskedőket tette felelőssé. Eddig mintegy négy esetben van nyomozás más-más szénnagykereskedők ellen, kik részben közegeik manipulációjára hátrítják az ődiomot, mások azzal védekeznek, hogy mérlegük elromlott, viszont volt, aki védekezésül a szállítólevél felcserélését hozta fel. E védekezések értékét és súlyát bíróság lesz hivatva megállapítani. A folyó nyomozások ügyiratai áttétetnek a bírósághoz. Egyébként pedig a rendőrség mindenütt továbbra is hasonló ellenőrzéssel fogja a szénszállítással üzőt visszaéléseket kötelességszerűleg ellenőrizni.”

— **Házasság.** *Dus Rózsika* polg. isk. tanárnő: eljegyezte dr. *Kozma Imre* ügyvéd Hajdubüszürményben. *Jellinek Lajos* vasuti igazgató és neje, szül. *Bródy Lilla* leánya, *Honka* tegnap házasságot kötött *Wollberg Arnold* hannoveri gyárigazgatóval. Tanuk voltak: *haraszti Jellinek Henrik*, a budapesti köztut vasut elnöke és *Fellner Henrik*, a *Posti Magyar Kereskedelmi Bank* igazgatója.

Bényi (Ehrenreich) József megyehívtosági tag és földbirtokos holnap üli házasságának ötvenedik évfordulóját nagyszámu és előkelő rokonság körében.

Glád Jenő Győző miniszteri segédifogalmazó *Zetegi* Jolánkával a dévaj szent ferenczrendi templomban november 27-én tartja házassági egybekelését.

*Székes Erzsike*t eljegyezte *Homolya István* főhadnagy.

Dr. *Lukács Ignác* beregszászi ügyvéd, eljegyezte *Fülöp Mór* földbirtokos leányát, *Fülöp Emmát* Nyírtassáról.

— **Nászajándékok.** jegygyűrűk legelőnyösebben *Polgár Kálmán* műőrás ékszerelőtől, Budapest, VII., *Erzsébet-körut 20.*, I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— A dróttalan táviró és a svájci hegyek. A svájci katonai hatóságok több érdekes kísérlet után arra a felfedezésre jutottak, hogy az Alpok magas hegycsúcsai vonzzák a dróttalan távirókat és hogy Svájcban fel lehet fogni az Európán át dróttalan táviratozással közvetített telegramokat. Bernben és Luzern környékén két dróttalan táviróállomást létesítettek, melyek egymással nem voltak összekötve és sikerült sok angol jegyű dróttalan telegramot felfogni, amelyeket Cornwallisban adtak föl, és igen sok olyan táviratot is fölvettek, amelyek Berlinből indultak ki. Azóta több ilyen állomást rendeztek be az Alpok között és egész Európából kiinduló dróttalan táviratokat vesznek föl. Az állomásokon a katonák azzal töltik az időt, hogy leírják a felfogott táviratokat.

— Petárda a Ferdinánd-híd alatt. Tegnap délután a Ferdinánd-hídnál hirtelen meg kellett állítani a bécsi gyorsvonatot, amelyen a kormány tagjai utaztak az osztrák császárvárosba. Alig haladt át ugyanis a vonat a híd alatt, nagy durranás hallatszott. Első pillanatban mindenki azt hitte, hogy valami robbanás történt, kiderült azonban hamarosan, hogy nincs nagy baj. A vizsgálat ugyanis megállapította, hogy valaki ugynevezett köddurrantant tette a sínre. Ez a patron robbant föl. Valószínű, hogy vasutas volt a tettes, aki rossz tréfát akart csinálni. A rendőrség most nyomozza. A vonat rövid idő múlva minden baj nélkül folytatta útját.

— Dühöngő vihar. Fiumében Jekelfalussy Zoltán miniszteri tanácsos, kivándorlási biztos ma délben akarta megtartani a hajóvizsgálatot és a kivándorlási értekezletet a dühöngő bőra miatt a kikötőn kívül horgonyzó Carmania gőzösön. A bizottság tagjait szállító Klotild tengerészeti hatósági gőzös háromszor eredménytelenül kísérte meg, hogy a Carmaniához férközhessek, míg végül sikerült a Klotild gőzöst kötelekkel meg erősíteni a Carmaniához. Hirtelen szélrohám a vastag köteleket elszakította és a Klotild gőzöst a Carmania oldalához vágta. A szél ereje oly erős volt, hogy a Klotild karfája összetört és a Carmania feljára lépcsőzete összezúzódott. A nagy viharban a Klotild gőzös nagynehezen jutott vissza a kikötőbe. A dühöngő ezélvész miatt a Carmania gőzösnek esütörtökön való elutazása, illetve az 1500 kivándorló behajózása bizonytalan. A kár jelentékeny.

— Az elkobzott Furrer kép. A Spalatói Edizon mozgószínházban új mozgóképek kerültek előadásra, amely Furrer halálát ábrázolja. A bemutató azonban elmaradt, mert az ügyeltes rendőrtisztviselő a lemezeket minden indoklás nélkül elkobozta.

— Automobilszerencsétlenség. Párisban ma súlyos automobil-katasztrófa történt, amelynek már egy halottja is van. Egy mérnök halt meg, két rendőrtisztviselő és az automobil két utasa pedig halálosan megsebesült.

— Zsaroló hipnotizőr. Szentpétervárt egy fogorvos raffinált csalásnak esett áldozatul. Még szeptemberben történt, hogy egy délelőtt dr. Totwen fogorvosnak érdekes telefonbeszélgetése volt egy ismeretlen hölgygel. Fialtal, női hang beszélt és csak ennyit mondott: — Ön nem ismer engem, azonban én ismerem önt és mert én szeretem önt, én is szeretni fog engem. — Az orvos tréfás válasza után a beszélgetés félbeszakadt aznap. Az ismeretlen hölgy mindennap eljárt hozzá ugyanazt a jelenetet. Végre egy napon személyesen is meglátogatta az orvost és minden bevezetés nélkül leült egy karszékbe, azután elárta, hogy ő az a bizonyos telefonáló hölgy. Logey Antóniának hívják a hogy csak ideiglenesen tartózkodik Szentpéterváron, mert egy londoni bankár nagybácsijától fog örökölni 150.000 rubelt. A beszélgetés eredménye az lett, hogy dr. Totwen elárta neki egy 47.000 rubelre kiállított váltót, csak hogy ez csupán az első alkalommal történt. Később már annyira bátor volt a titokzatos hölgy, hogy amikor dr. Totwen nem volt otthon, felment a lakására, magához vette annak minden eszközét, elzárta azokat 200 rubelért, a záloglevelet megküldte Totwennek és a mellette levélben újabb 200 rubelt kért tőle kölcsön, amit az el is küldött neki. A dolga sokáig ment így teljes szabadságban és csak akkor jött tudatára az orvos, hogy zsarolóval van dolga, amikor a rejtélyes hölgy nem jött hozzá látogatónak. Ekkor ment csak el a rendőrségre, hogy jelentést tegyen a dologról. Az eddigi nyomozások azt bizonyítják, hogy az orvos egy ügyes hipnotizőrnek az áldozata. A hölgynek teljesen nyomavészett.

— Késelés az utczán. Az Andrássy-ut 70. sz. ház előtt a járdán Komlóssy Elemér 19 éves asztalossegéd, előre megfontolt szándékkal mellbe szúrta Mészáros Irén 17 éves gyári munkánőt. A leányt életveszélyes sebesülésével a Rókusba vitték, Komlóssy letartóztatták.

— Egy rab szökése. Nagy riadalmat okozott tegnap délelőtt a székesfehérvári vasúti állomáson egy veszedelmes rab szökése. Mester Sándort, aki a budapesti gyűjtőfogházban lopás és rablás miatt van elcsukva, egy börtönőr Nagykanizsára kísérte, hogy ott egy sikkasztásért feleljen a bíróság előtt. Amikor a vonat reggel kilenc órakor az állomásra érkezett, Mester a börtönőr engedelmével félment. Míg a börtönőr kívül őrködött, az alatt a veszedelmes ember az ablakon keresztül megszökött. A székesfehérvári rendőrség tüvő tette az egész várost és a közeli községekbe is táviratozott, de a szökevénynek semmi nyoma. Nem lehetetlen, hogy Mester a legközelebbi vonattal visszautazott Budapestra.

— Tigrisek garázdálkodása Koreában. A japánok nemrég szigorúan tiltották Koreában a fegyverviselést és a fegyvereknek Koreába való szállítását. Ennek az intézkedésnek az lett a következménye, hogy mert vadászni sem szabad, a tigrisek annyira elszaporodtak Koreában, hogy immár közveszélyessé váltak. Korea belső részeiben naponta látnak tigriseket a mezőkön kóborolni, ami rendkívüli veszedelemmel fenyegeti az utasokat. Ping-ao tartományban az utóbbi napokban harminczárom embert támadtak meg a tigrisek. Egyik faluban egy tigris behatolt egy házba és szétmarcangolt egy gyermeket. A hatóság most azon gondolkodik, hogy miképp lehetne a vadak garázdálkodásának gátat vetni és ezért a koreai egyetem zoológiai osztályához fordult tanácsért.

— Képviselő rendőri felügyelet alatt. A városi rendőrség Péro Magdiés tartománygyűlési képviselőt felügyelet alá helyezte. A felügyelet alá való helyezést a Hrvatske Právite szerkesztője, a Frank-párt bizalmi férja, D. Szachsz kérte abból az okból, hogy Magdiés nyilvánosság előtt kijelentette, miszerint meg fogja őt verni. Szachsz lapjában figyelmezteti Magdiés Péro, hogy vigyázzon magára, nehogy úgy járjon, mint közelmúltban meggyilkolt Pucek.

— Nagy üzleti lopás. Néhány héttel ezelőtt Balog Lajos és Béla udvari szállítóknak vacsuzatezai üzletében nagy lopásnak jöttek a nyomára. A dolgot egy munkás árulta el, mire a cég tulajdonosok följelentést tettek ismeretlen tettesek ellen. A főkapitányságon Keresztessy Gyula fogalmazó indított vizsgálatot. Az üzleti alkalmazottak megfigyelését Csopor József és Kern Ferencz detektívekre bízta, akik hamarosan kiderítették, hogy a tolvaj két szabász: Jalovetky József és Szemeredy Kálmán. Ez a két ember, akik közül az egyik tizenegy, a másik hét éve dolgozik az üzletben, hallatlan módon garázdálkodott. Nem elég, hogy temérdek szövetet, posztót, selymet, bársonyt, bélést, gombot s más efféléket loptak éveken át, hanem még más módon is kárt okoztak. A lopott holmiból ugyanis olcsóbb áron dolgoztak a cég vevőinek, mint maga a cég. A külső munkások már régen gyanúsították, hogy itt valami visszaféltés történik, de szólni nem mertek, mert attól féltek, hogy akkor a szabások nem fognak nekik munkát adni. A kétszabász lakásán tömördek kiszabott ruhát és szövetet találtak. A tolvajokat a rendőrség letartóztatta. A kár eddigi számítás szerint több mint tízezer korona.

— Százhárom éves asszony. Orosházán a napokban elhunyt özv. Liszka Gáborné 103 esztendősen. Özv. Liszka 1807. június 3-án született és 33 év óta özvegy. Leghatalosabb leánya, ki már szintén özvegy asszony, 87 éves. Özv. Liszka apja 106 éves korában halt meg.

— Csatló szenátor. Párisban ma tárgyalta az esküdtszék Evrad szenátor büntetését, aki tíz év óta volt tagja a szenátusnak. Az volt ellene a vád, hogy választókerületének tehető polgáraitól nagy összegeket esalt ki azzal az ürügyvel, hogy a tözsdén fog játszani számukra és az összeharúcsolt pénzt eldörbözta. Evradot megfosztották mandátumától és az esküdtszék verdiktje alapján tíz évi fegyházra ítélték.

— Működő tüzhányó. A Kanári-szigetek kormányzója jelenti, hogy négy kráter ontja magából a tüzes lávát és a lávafolyam hat kilométer kiterjedésű. A völgyekben a kihűlt láva 25 méter magas. A távirati összeköttetések sokfelé megakadtak.

— Sikkasztó államügyész. A budapesti kir. ügyészség átiratot intézett a főkapitánysághoz, hogy Divics K. Mihály volt belgrádi államügyész 43 ezer dinár hivatalos pénzt elsikkasztott és Szerbiából megszökött. Az a gyanu, hogy az illető Budapesten rejtőzködik. A rendőrség nyomozza.

— Merénylő férj. A rendőrség letartóztatta Peitri János 39 éves faczér pincéért, aki Népszínház-utca 33. szám alatti lakásán leszurással fenyegette meg feleségét, Balázs Krisztina ruhátárosnőt. Peitri tegnap is részegen ment haza, megismételte a fenyegetését, majd megrohanta az asszonyt és fojtogatni kezdte. Az asszony segítségkiáltásaira a házbeliek kiszabadították a dühöngő kezéből az asszonyt és a merénylő férjet átadták a rendőrségnek.

— Halálozás. Raposányi Kálmán kecskeméti adóügyi főszámvéví neje tegnap délután szívizéshűdés következtében hirtelen meghalt. Az özvegyen maradt férj és két kis árva iránt általános részvét nyilvánul.

Erános Miklós földbirtokos 58 éves korában Gyergyószentmiklóson meghalt e hónap 19-én.
Faller Rózsa, dr. Faller Alajos leánya Berlinben elhunyt. Temetése Veperdön lesz november 21-én.
Bertha György okleveles tanító, Neszmély község jegyzője 63 éves korában rövid szenvedés után elhunyt.
Stefanescu Tivadar, a román nemzeti bank kormányzója Bukarestben ma 58 éves korában meghalt.
Bárá Sándor-Dibra, a német tengerészeti kabinet volt főnöke Berlinben meghalt.

x Szép a bajusz Hajdusági pedróvel.
x Bob hashajtó a legkellemesebb. 10 fillér.
x Fodor-féle vivóterem a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vivóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vivásra.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Kainz József felolvasó estélye. Legelőször is jöjjünk tisztába azzal, hogy verseket, sőt klasszikus verseket is lehet elmondani, egyszerűen, bensőséggel, emberin. Verseket elmondásánál is érvényesülhet egy művész munkájának az intimitása, itt sem okvetlenül szükséges külső effektusokkal támogatásra utazni. A verset sem kell szavalni, aminthogy van szónoklat is, amelynek a retorikája nem frázisos és az elmondása pöz nélküli. Amikor egy színész verset mond el, azt éppugy átélheti, mint egy szerepet. Lehet bensőséges a beszédje, mélységesen emberi a szava, megelékséktől lázas a lelke és egyszerűségében is elképzelhető az előadása. Verset sem muszáj szavalni, ha az előadó másként is tud. Abban a társaságban, ahonnan Kainz József, a bécsiek „nagy” színésze hozzánk jött, nem tudnak másként beszélni, csak szavalva. A beszédjük szavalás, a játéknak szavalás, a mozgásuk szavalás, az egyéniségük szavalás. Akkor is szavalnak, amikor embereket (az életben bizony nem szavalókat, bizony egyszerű beszédűeket) játszanak élnek. Nagyon szép korszaka volt ez a színművészetnek valamikor Corneille, Racine meg Molière korában. Akkor az egész művészet szavalt, a drámaírás is, tehát a színészet is. De azóta eltelték néminemű évszázadok, a művészet Corneille-jei eltűntek vala a fejlődés sülyesztőjében és száll vala felejtető por rájuk, akik lettek maguk is por és hamu. De azért a Comédie Française megmaradt szavalósnak és a Burgtheater is megmaradt és Kainz is megmaradt. Ezt a stílust — Nemzeti Színháznál vénebbet, tőlünk borzasztóan távolesőt — mutatta be ma este Kainz József a Vigadó hölgyeinek és urának. Szavalt, sőt szavalva szavalt, sőt énekelve, pathetikusan, kiabálva szavalt. Goethe, Schiller, Heinet és Lenaut adott elő. Szép ez a klasszikus műsor, de egy kicsit mintha olyan lenézésképe volna abban, hogy Kainz a „Glocke”-t, meg az „Ibykus”-t adja elő a magyar közönségnek. De végre is ez nem fontos. A fontos az, hogy Kainzban a mai este után egy természetellenes, ókorszaknak és stílusnak egyik legnagyobb képviselőjét kell látni. Hibaiban is legnagyobbat, legtulzóbbat. A hangját többet használta, mint akármelyik énekes, szavakat, szótagokat ragadott ki mondatokból és elnyújtotta, skálázott velük. Soha átéltelelenebb, külsőségebb előadást, mint a Kainzé. Igaz, még így is kitört belőle egy-egy helyen a nagy művész, még így is voltak gyönyörű részletei. De csak részletei, azok is végtelen kevesek. És aztán megmondhatták Kainznak jó előre, hogy a Vigadó nagyterme megfojtja

a hangot, tehát jó lesz harsogni. Nem tudnám másképpen megmagyarázni azt az örökös fortét, amely eleinte bántó volt, utóbb idegessé tett. Nem tudom, miért kiabált Kainz folyton, a legegyszerűbb részleteknél is. Például miért kellett azt kiabálni, hogy „Nach Frankreich zogen zwei Grenadier...“? A közönség sem tudta ezt, de azért tapsolt, lángolt, lelkesedett. Ezek után igazán nem értem, hogy a Nemzeti Színház fénykora miért tűnt le. (d)

(*) Bemutató az Urániában. Míg a XX. század írói nagyjából az emberiség legalsóbb rétegeinek anyagi szenvedéseivel ismertetik meg az olvasó és színházlátogató közönséget, addig Ráth-Végh István az úgynevezett „felsőbb tízezer“ lelki betegségét, a divatkozta szenvedéseket mutatta be ma este az Uránia színpadán. A kitünő szatira, mely legbensőbb részleteiben ismerteti a szokások okozta szenvedéseket, szinte meglepő közvetlenség-gel minden hímezés-húmozás nélkül tárja a szemlélő elé a „Szegény gazdagok“ annyira irigylet-életét. Az első felvonás elmondja, minő elemek alkotják a „jó társaságot“. Szatirikus öllel rajzolja meg a rang, a pénz, a szellem és szépség arisztokráciáját. Majd a szalonok bársonyfüggő-nyeit lebbenti fel a szerző, elvezet egy társaságbeli estélyre és valóságában mutatja be azt, amit uri körökben mulatságnak szoktak nevezni. Rövid szemlélet tart azután a jó társaság szokásai felett, majd a látszat kultuszát ismerteti és megmutatja, mi rejlik a tarka perzsa szőnyeg alatt, mely a szalonok parkettjét fedi. A második rész a selyemruhá-k birodalmába vezet s az asszonyi divat szesző-lyes titokzatos világát ismerteti. Megtudjuk, minő törvények szabályozzák a divat látszólag esapongó, rendszertelen váltakozását. Majd elmondja a szerző, minő szerepe van a divatnak az emberi élet minden részletében. Az irodalomban, művészetben, esz-meáramlatokban is van divat. Legvégül az erköl-cesök divatjára kerül a sor és csattanó befejezésül mutatja be a szalonok divatos erkölceseit. A szerzőt darabjaiból már régóta előnyösen ismeri a közön-ség s a mai bemutató alkalmával is alkalma volt megismerkedni elmésségének s sokoldalúságá-nak egy újab változatával. A vonzó kedvesség, a jóízű humor, mely az egész darabon végigvonul s a gördülékony novellistikus nyelvezet, mely min-denki számára élvezhetővé teszi az előadást, ez al-kalommal is mint a darab legjellemzőbb tulajdon-ságai említhetők. Az elismerés a közönség részé-ről nem is maradt el. Ugy előadás közben, mint a darab végeztével a szerzőt zajos, hosszantartó ová-czióban részesítették.

(*) Berzeviczy Albert felolvasása. Pozsony-ban a népszerű főiskolai tanfolyamon Berzeviczy Albert ma este tartotta harmadik előadását a XVII. század tájképfestészetéről. Az olasz hatás alatt fejlődő u. n. arkádiai irányról szólt, mely a tájképfestés terén romanizmus elnevezés alatt is ismeretes. Maguk az olaszok aránylag alárendelt módon vettek részt e mozgalomban, jóllehet többen közülük, nevezetesen Salvatore Rosa erős hatással voltak e műfaj fejlődésére. A spanyoloknál Velasquez hatalmas tehetsége domborodik ki legin-kább, a vezérszerep azonban a francziáknak jutott, kik között Nicolaus Poussin, majd Gaspard Fughet és Le Lorrain jutott legnagyobb jelentőségre. A bemutatott számos vetített kép ma is nagyban fo-kozta az előadás hatását, melyet a nagyszámban megjelent közönség éljenzéssel és tapssal honorált. Az előadást holnap folytatják.

(*) Az Akadémiai Zenekar második hangver-senye december 13-án lesz. Ezen az estén Popper Dávid dirigál. Mint szólólista Kemény Rezső tanár működik közre, aki Sinding A-dur hegedűversen-yét játszza zenekarral. Ujdonságkép Szerémi Gueztávnak nagy zenekarra írt Ábrándja kerül be-mutatásra. Jegyek a „Harmónia“-ban kaphatók.

(*) Grünfeld Vilmos ünneplése. Grünfeld Vilmos a magyar királyi Operaház kitünő hangver-senymesterét negyven éves szolgálati jubileuma al-kalmából ma este meleg ünneplésben részesítették. Az ünneplés a zOpera színpadán folyt le előadás előtt. Grünfeld mester Szoyer Ilonka és Ney, Her-min karján lépett a színpadra, ahol a Zenede és Zeneakadémia kiküldöttei, továbbá az egész operai személyzet jelen volt. Először Mészáros igazgató adta át neki az Opera személyzetének ajándékát: egy gyémántgyűrűt Majd Kemény Rezső tanár a Zeneakadémia, Góbbi Alajos a Zenede, Willmuth Bódog pedig a Filharmóniai Társaság üdvözlét tolmácsolták. Grünfeld Vilmos meghatározott mon-dott köszönetet az ünneplésért, amelynek a külső jele egy halmaz virág és balérkoszoru volt.

(*) Az Operaházban holnap, szerdán Fein-hals Frigyes bajor kir. kamarazeneke „A makran-czos hölgy“ Petrucciójában mutatkozik be. Katalin — Szamosi Elza, Bianka — Abrusné, Lucentis — Arányi, Hortensio — Mihályi, Baptista — Szendrői, Grunio — Hegedűs, gazdasszony — Hardy, egy szabó — Kertész Ödön, a főkomornyik — Pichler lesz. Vezényel Kerner István karnagy, rendező Alszevgy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 135. sz., felemelt helyárak.) — Csütörtökön Lohen-grint adják, a czimszerepben Anthes, Elzácban V. Krammer, a többiekben Plattné, Mihályi, Ney B., Dalnoki, Kárpát és Ádám felléptével. (Évi bérlet 137. sz., rendes helyárak.)

(*) Pathy Ilonka sikere Londonban. London-ból egy fiatal, alig tizenhat éves művésznőnek, Pathy Donkának nagy sikeréről érkezik hír hoz-zánk. A fiatal művésznő, aki itthon Thomán István tanár egyik legtehetségesebb tanítványa volt, a Beckstein-teremben lépett fel s műsorát Beethoven a-dur sonátájával kezdte meg s már ezzel is osztat-lan sikert aratott. A mű interpretálása a legkénye-sebb igényeket is kielégítette. A művésznő ezután Schumann remek b-dur phantáziáját sok érzéssel, átgondoltan és stilszerűen játszotta. Ráadásul Chopin, Liszt, Dohnányi és Debussy műveiből ját-szott egy-egy számot a fiatal művésznő s a nagy közönség szeretettel és lelkesedéssel ünnepelte. Pathy Ilonkáról egyébként meleg elismeréssel em-lékeznek meg az angol lapok.

(*) Molnár Ferenc színdarabja. A Víg-színház művészgardája élénk kedvvel foglalkozik Mol-nár Ferenc legújabb művének színpadra állításá-val. Az „Ördög“ világhírű szerzője ez alkalommal egészen más milióben mozgatja darabja szereplőit, s az új csapásban haladó cselekményt szeniális for-dulattal a való életből a fantázia világába helyezi át. Molnár Ferenc darabjának címe „Liliom, egy ösrkefogó élete és halála“. A főszerepeket Hegedűs Gyula, Varsányi Irén és Harmath Irén fogják játszani.

(*) Hírek a Magyar Színházról. A „Császár katonái“ és „Hivatalnok urak“ szerzőjének, Földes Imrénének új darabja a „Kuruzsló“ lesz a Magyar Színház legközelebbi ujdonsága. A szerző e darab-jában is társadalmi életünkben merítette témáját s darabjában részvesz csaknem az egész személyzet. Csütörtökön, e hónap 25-én kezd meg Madeline Lolley Henry Bataille „Meztelen nő“-jével három estére tervezett vendégjátékát. A „Meztelen nő“-ben a művésznő London szerepét játszza, Chabran hercegnét Diane kisasszony, Suzon-t Degaral kis-asszony, Pierre Berniert Volnys, Chabran herce-get pedig Mayen játszza. Mialatt a franczia tár-sulat a Magyar Színházban játszik, a Magyar Szín-ház tagjai csütörtökön „Jack, a senki“-t mutatják be a Várszínházban. Szombaton a „Hivatalnok urak“-at adják a Várban.

(*) A földművelésügyi kormány művásárlása. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter — mint ismeretes — a földművelésügyi tereza budgetjébe na-gyobb összeget állított be, amelyből a földművelés-i kormány magyar képzőművészeti alkotásokat vásárol. Az erre a célra kiküldött vásárló bizottság legközelebb a Műcsarnokban tartja meg ülését.

(*) A harmadik szimfonikus est. Az Országos Szimfoniai Zenekar legközelebbi nagy hangver-senye vasárnap, december 5-én este félnyolc ó-ra-kor lesz a Zeneakadémia dísztermében. Erre a hangversenyre Kun László a következő műsört ál-lította össze: I. Grieg Edward: „Őszel.“ Hang-

verseny-nyitány, II. Demény Dezső: „Magyar Rapszódia“, III. Haendel-Martucci: Suite. 1. Minuetto. 2. Musetta. 3. Gavotta. Vonós-zenekarra. (Először.) IV. Frank Császár: Szimfónia. (D-dur.) Budapest először. Mielőtt a bérletet erre az időnyre végleg lezárnák, a még hátralevő négy hangversenyre bérletjegyek a következő rendkívül kedvezményes bérleti árban kaphatók: 1. kor. ülő. helyekre 3 koronáért; 2. kor. helyekre 6 korona; 3. kor. helyekre 8 korona; 4. kor. helyekre 12 ko-rona; 5. kor. helyekre 16 kor. — E kedvezményes bérletjegyek csak 1909. december 5-ig adatnak ki; azontul erre az időnyre többé bérletet nem lehet. Bérletek és jegyek Bárdnál válthatók.

(*) Hangverseny. A Batthyány-utcai polgári leány és nő kereskedelmi iskola volt növendékeiből alakult Iskolatársnők Szövetsége tegnap este tar-totta az időnyben 2-ik hangversenyét. Az estélyen megjelent előkelő közönség nagy élvezettel hall-gatta és elismeréssel jutalmazta a változatos mű-sor egyes számait.

(*) Az Iparművészeti Muzcumból. Az Orszá-gos Magyar Iparművészeti Muzzeum svéd népmű-vészeti és háziipari kiállításának ünnepélyes meg-nyitása holnap, szerdán délután négy óra-kor lesz a Muzzeum Üllői-ut 33/37. számú palotájában. Ugyanakkor nyílik meg az Iparművészeti Társulat Karácsonyi vásárlása is meghívott vendégek jelenlé-tében. A svéd kiállítást és a karácsonyi vásárt másnapról kezdve a közönség is megtekintheti, hétfő kivételével reggel 9—1-ig és délután 3—7-ig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 9—1-ig, belépődij nélkül.

Dr. HÖNIG IZSÓ

VILLANYGYÓGYÍTÓ ÉS RÖNTGEN-INTÉZETE

Elektromágneses gyógyítás.

Budapest, IV., Károly-körut 24., I. em. Lift

Telefon 102-39.

gyógytényezők:

Finzen-féle ivólámpa fürdő-
szívaj és veredényel-
meszes ellen.
Elektromágneses gyógyítás
Röntgen sugarakkal való
kezelés.
Magas feszültségű áram-
mal való kezelés (Arson-
valisatio).
Kék fenyvel való kezelés.
Villamos hőfürdők (Elek-
trotherm).
Villamos fenyfürdők.
Villamos massage (Vib-
ratio).
Galván, Farad és Franklin
árammal való kezelés.
Villamos vízfürdők.
Szensavas fürdők.

Főbb javallatok:

Általános idegesség (neu-
rasthénia, hystéria).
Ideggyengeségi állapotok.
Álmatlanság, Fejfájás.
Hűdesek (Paralysis).
Idegfájdalmak, idegzsibák
(Neuralgiák, ischiás).
Gerincvelősorvadás (Ta-
bes).
Szívbetegségek.
Veredényelmeszesedés,
Köszvény és osz, reuma,
Ízületi és csontbajok.
Székrekedés, Daganatok,
Ányagszerebajok (Elhízó
csukorbaj, verszegénység)
Börbajok, Börviszketeg.
Lupus.
Hajhullás, kopaszság.
Szortelenítés (nőknél az
arozon).
Aranyeres osomók.

— Rendelés d. e. 8—11-ig, d. u. 2—6-ig. —
Kezelés egész napon át.

Kívánatra prospektus

FŐVÁROS.

(*) A virilisták. A virilista szövetség ma befejezte műkö-dését. Összesen 14.870 szavazatot adtak be. A ren-des tagok közül Ullmann Pál kibukott s helyette Alpár Ignácot választották meg. A bizottságok a szavazatok aránya szerint a megválasztott pó-t-tagok sorrendjét így állapította meg:
Dr. Horváth Lipót, Polgár Károly, dr. Holtscher Szigríd, dr. Messinger Simon, Szűcs Zsigmond, Ribári Mór, Bosnyák Izso, Körösi Albert Kálmán, Dán Lás, Erdői Béla, Klösz Pál György, Kartschmaroff Arnold, Zucker Henrik, dr. Bamberger István, Krayer Emil, ifjú dr. Chorin Ferenc, Fűredi Gyula, Tiller Samu, ifjú Kommer Ferenc, dr. Bayer Dezső, Lencz Ferenc, Kaszab Aladár, Laumann József, Drucker Géza, dr. Glosz Ferenc, Stern Henrik, Nagy Imre, ifjú Neruda Nándor, dr. Kummer Rezső, Breslmayer Román, dr. Ha-lás Frigyes, Abaffy Gyula, Gottermayer Nándor, Schmedlechner Károly, dr. Axamathy Lajos, Winkle Nándor, dr. Tolnai László, Brüll Ferenc és Déri Izidor. A legtöbb szavazatot kapta Horváth Lipót 9495-öt, leg-kevesebbet Déri Izidor 3367 szavazatot.

**Szén, kokszt,
briket és antracit**

téli fűtéshez

a pontos szállítás érdekében későbbi határidőkre már most rendelendő.

Telefon: detall: 75-29, 80-27. { 164 interurban.

Radnay Károly

Budapest, Váci-körut 78. sz.
Sürgőnyczim: ANTRACIT Budapest.

(Tejdrágulás. A Budapesti Központi Tej-
szövetkezet igazgatósága a mai lapoknak
a tejdrágulásra vonatkozó közlésével szemben ki-
jelenti, hogy a tejak felemelésétől teljesen távol
áll és az összes fiókjaiban változatlanul az eddigi
árakon árusítja a tejet.

(Főtisztviselők fizetésemelése. A tanács ma
tárgyalta a pénzügyi bizottságnak a jövő évi költ-
ségvetésről szóló előterjesztését, amelyben a követ-
kező két fontos javaslat van: A kiadások tételét
megváltoztatni kívánja két pontban. Az elsőnél
„Főtisztviselők személyes pótléka” címén nyitandó
új fejezet alatt, Faller Ferencz, Almády Géza,
Piperkovics Bátor, dr. Melly Béla, dr. Bódy Tiva-
dar, Rényi Dezső, gróf Festetics Géza tanácsosok,
és Földváry Antal főjegyző részére egyenként 3000
korona, nyugdíjszerű ellátásnál is beszámítandó
személyes pótléka engedélyezendő, továbbá Melha
Kálmán tiszti főügyész, dr. Magyarevits Mladen
tiszti főorvos és Heuffel Adolf középítési igazgató
részére egyenként 2000 korona, Lampl Hugó fő-
számvevő részére pedig, már élvezett 1400 koronás
hasonló pótlékának számbavétele mellett, 600 ko-
ronával engedélyezendő hasonló pótlék, végül
Albér Emil tiszti ügyész és dr. Szabó Sándor tiszti
főorvos-helyettes részére egyenként 1000 koronával
engedélyezendő hasonló pótlék. A második pont a
székesfővárosi alkalmazottak nyugdíjpótló alapjá-
nak rendes évi javadalmazására engedélyez 100.000
korona általánosítást. A tanács elfogadta a két
javaslatot, s azt a holnapi közgyűlés elé terjeszti,
amely bizonyára fennakadás nélkül hozzájárul a
jól megérdemelt fizetésemeléshez.

(A kerületi előjárók személyi pótléka. A
pénzügyi bizottság javaslata folytán a holnapi
közgyűlésen tárgyalásra kerül Márkus József bi-
zottsági tagnak az az indítványa, amelynek értel-
mében az összes szolgálatban lévő tanácsnokok
egyenként 3000 korona személyi pótlékban része-
süljenek. A kerületi előjárók ma tartott értekezle-
tükön foglalkoztak ezzel a kérdéssel és arra a
megállapodásra jutottak, hogy a kedvezményeknek
reájuk való kiterjesztését jogos alapon kérhetik,
illetve igényelhetik.

(Az iskolák központi fűtése és szellőzése.
Ezen a címen ma este a Magyar Mérnök- és Építész-
Egyletben felolvasást tartott ifjú Knuth Károly gép-
mérnök. Az amerikai irodalomban található hivata-
los adatokból megállapítható, hogy míg a budapesti
közponitilag fűtött iskolák 8 kilogramm, a kályhával
fűtött iskolák 10,9 kilogramm, addig a newyorki iskolák
8,1 és a chicagói iskolák 10,9 kilogramm kocszt for-
gyasztanak évenként és fűtött köbméter légtérként.
Vannak tehát módszerek, amelyekkel a higiénia követel-
ményeinek teljesen meg lehet felelni és amelyek még
sem támasztanak nagy igényeket építetőknek, finan-
ciális képességei iránt. Az előadást követő vitában,
amelyben Hauszmann és Bodola műegyetemi tanárok és
Pártos építész vettek részt, az építési szakosztályok el-
fogadták Becsey Antal gépészmérnök indítványát, amely
szerint a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet átír a szé-
kesfővárosihoz, arra kérve a hatóságot, hogy a fűtés,
de különösen a szellőzés tekintetében az újonnan épí-
tendő iskolákban a higiénikus követelményeknek meg-
felelő módon berendezéseket létesítsen.

EGYESÜLETEK.

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület ünnepe.

Kolozsvár, november 23.

A kolozsvári egyetem aulájában nagy ünne-
p-keretében folyt le ma délelőtt az Erdélyi Mu-
zeum-Egyesület ünnepélyes közgyűlése, a tágas
termet zsúfolásig megöltöztült küldöttek rész-
vételével.

A közgyűlést gróf Esterházy Kálmán nyitotta
meg, s indítványára küldöttség ment a királyt kép-
viselő gróf Bánffy György bevezetésére, kit az el-
nök szép üdvözlő beszéddel fogadott.

Gróf Bánffy György pár szóval válaszolt az
üdvözlésre, kijelentvén, hogy szívesen tesz eleget
a király megbízásának, hogy e szép ünnepségen
képviselje személyét és megadta az engedélyt a
közgyűlés megnyitására.

Gróf Esterházy Kálmán elnök a közgyűlést
hosszabb beszéddel nyitotta meg: Az Erdélyi Mu-
zeum-Egyesület fennállása ötvenéves évfordulójá-
nak emlékünnepe erdélyrészi nemzeti örömmű-
ny; ünneplése az áldozatkész hazafiságnak, mely áldo-
zathozatalával dicsőítő fényt szórt a nemzeti kul-
turára.

Ezután Schilling Lajos főtáitkár ismertette az
Erdélyi Múzeum-Egyesület alapításának történe-
tét, a közgyűlés végén pedig báró Wesselényi Mik-
lós koronás helyett, aki betegsége miatt nem je-
lenhetett meg, gróf Esterházy Kálmán elnök mon-
dott néhány szót, a király képviselője fel-
fordulva, hódolatát fejezte ki ő felsége iránt, közö-
nyet mondott a megjelent küldötteknek és berekesz-
tette az ülést.

Ezután gróf Bánffy György, a király képvise-
lője az egész közgyűléssel levonult a Múzeumkertbe,
gróf Mikó Imre szobrának megkoszoruzására. A
szobornál dr. Udvarnoky László, a kolozsvári egyet-
em rektor tette le az egyetem koszorúját szép be-
széd kíséretében. A szoborra számos koszorút tettek
le, majd a gyűjteményeket tekintették meg.

Délután két órakor a Newyork-szállóban Ko-
lozsvár város banketét adott, este hét órakor pedig
a Nemzeti Színházban díszelőadás volt.

Az este tartott banketten az asztalfőn gróf
Bánffy Miklós főispán kormányképviselő, mellette
gróf Esterházy Kálmán és Bedőházy János orsz.
képviselő ültek. A banketten számos felkészítő
hangzott el, így felkészítő mondatok: gróf Bánffy
Miklós a királyra, Fekete polgármesterhelyettes
Esterházy Kálmánra, gróf Esterházy Kolozsvár
városára, mely múltó környezetet adott a tudomá-
nyos intézeteknek, Bedőházy János az egyetemre,
Udvarnoky rektor a többi tudományos testületre,
Apáthy István a vendégekre, Sághy budapesti rek-
tor a jövőendő műegyetem és bányászati akadémia
Kolozsvárról leendő felállítására. A felkészítő-
közt nagy hatást ért még el Posta Béla toszítja,
ki a Mikó-serleggel kezében első beszédét tartotta
Mikó emlékezetére.

(—) A Magyar Társadalomtudományi Egye-
sület által a magyar választói reform kérdéseinek
tudományos tárgyalása céljából összehívott ankét Ti-
mon Ákos egyetemi tanár és Gál Jenő főrendiházi tag
elnöklété alatt holnap, szerdán este fél 6 órakor tartja
az új városában harmadik ülését.

(—) Vita a választói jogról. A Magyar Tár-
sadalomtudományi Egyesület e hó 24-én, szerdán dé-
lután fél hat órakor a IV. kerületi előjáróság ülés-
termében (Váci-utca 62-64. sz.) a választói jog re-
formja tárgyában folytatódó szaktanácskozást tart,
amelyen az általános választói jog alapelvei kerülnek
megvitatás alá. Felszólalásra jelentkeztek: Ajtay József
miniszteri segédtitkár, Ferdinándy Géza egyetemi tanár,
Gárdonyi Albert fővárosi könyvtáros és Makbreit Gyula
orsz. képviselő. A felszólalások után Szemenyei Kornél
előadó mondja el záróbeszédét az általános választói
jogról.

(—) Az Orsz. Magy. Izraelita Közművelődési
Egyesület holnap, szerdán tartja meg legközelebbi
nyilvános előadását a Pesti Lloyd-Társulat dísz-
termében.

(—) A Közegészségügyi Egyesület iskolaor-
vosi szakosztályában „Az első segélynyújtás ismeretei-
nek az iskolákban való rendszeres tanítása” címmel
dr. Löbl Vilmos mentőegyesületi főorvos tartott érdekes
előadást. Az első segélynyújtás tanításának szükséges,
segének hangoztatása után azokkal a módokkal foglal-
kozott az előadó, amelyekkel a segélynyújtást az isko-
lában rendszeresen tanítani lehetne. A segélynyújtás
rendszeres tanítását csak orvosokra kívánja bízni. A
rendszeres tanításra vonatkozólag az előadó határozati
javaslatot terjesztett elő, amelyet a szakosztály elfo-
gadott.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Vizsgálóbírói kirendelés. Az igazságügymi-
niszterium vezetésével megbízott miniszterelnök a
közdivasárhelyi törvényszék területére vizsgáló-
bíróvá Barcsa Miklós törvényszéki bírót, állandó
helyettesévé pedig Kádár Ákos törvényszéki bírót
rendelte ki.

§ A gyilkos gróf felmentése. Veronából jelen-
tik, hogy az esküdtek fölmentették gróf Albertit,
aki kedvesét agyonlőtte. A fölmentés azon az
alapon történt, hogy a gróf beszámíthatatlan. A
fölmentés után a törvényszék elnöke azt ajánlotta
a rendőrfőnöknek, hogy a grófot, mint közveszé-
lyes őrültet, helyeztesse el egy elmeegógyinté-
zetben.

§ A fumei tanács sajtópöre. Rumor Alcibiades
Károly Fiumében szerkesztője és kiadója volt
az Il Corriere című napilapnak. E lap márczius
18-ik és 19-iki számában „Még egy szó a közvá-
gohidról” címmel élesen megtámadta a fumei
városi hatóságot. A közlemény tartalma miatt
a fumei városi tanács megbízásából dr. Vio Fe-
rencz fumei polgármester fölhatalmazása alap-
ján a kir. ügyészség rágalmozásért sajtópört in-
dított Rumor Alcibiades Károly ellen. Időközben
Rumort a triezsti rendőrség megkeresésére Fiu-
mében többrendbeli sikkasztás miatt letartóztat-
ták. Dr. Szlavek vizsgálóbíró megkeresésére
azonban a vádlottat Budapestre hozták. Mára
volt kitűzve ebben az ügyben az esküdtszéki fő-
tárgyalás Füzesséry bíró elnöklésével. A tárgya-
láson a vádat dr. Sztrache kir. ügyész képviselte.
A fumei városi tanács, illetőleg dr. Vio podeszta
képviselében dr. Kámply Sándor jelent meg. A
vádlottat a hivatalból kirendelt védő, dr. Gööz
Árpád védte. A tárgyalás kezdetén a vádlott ki-
jelentette, hogy a fumei városi tanácsot, illető-
leg dr. Vio polgármestert nem akarta megsér-
teni és a közlemény nem reá vonatkozik. Ő csak
dr. Ferrari Virgil állatorvost akarta támadni.
Az elégtételadásnak ezt a nemét Sztrache kir.
ügyész elfogadta és a vád képviselétét letette.
Mivel a felajánlott elégtételt a sértett védője is
elfogadta, a bíróság a további eljárást beszünt-
tette.

§ Okirathamisító számsegéd. Bosnyákovics
János fővárosi számsegéd és dr. Jambrik Gyula
ügyvédjelölt elhitették több fővárosi iparossal,
hogy bizonyos összeg lefizetés ellenében elenged-
dik az ex-lex alatt felgyülemlett adóhátralékukat.
Az ily módon szerzett pénzen, amelyet Bosnyáko-
vics nyugtázott, azután megosztzkodtak. A bü-
nös manipuláció csakhamar kiderült, mire Bos-
nyákovicsot letartóztatták. A királyi ügyészség
Bosnyákovics ellen huszonnégy rendbeli köz-
okirathamisítás büntette, Jambrik Gyula ellen
pedig tizennégy rendbeli csalás büntette miatt
tett vádat. A vádirat ellen Bosnyákovics védője,
dr. Bródy Ernő kifogásokat adott be. A kifogáso-
kat ma tárgyalta a budapesti büntetőtörvényszék
vádtanácsa Langer táblai bíró elnöklésével, dr.
Perény bíró előadása alapján. Bosnyákovicsot hu-
szonnégy rendbeli közokirathamisítás, Jambrik
Gyulát pedig tizennégy rendbeli csalás büntette
miatt vád alá helyezte.

§ A nyomor miatt. Döbrentey Lajosné mun-
kásnő nagy nyomorában újszülött kis gyermekét
bevitte a lelenzhezba s ott egy őrizetlen pillá-
natban az asztalra helyezve, sorsára bízta. Sike-
rült neki észrevétlenül eltávoznia. A megtalált
csöppseget a humánus intézet gondozásába vette,
de megtette a feljelentést az anya kilitének
kinyomozása céljából. Így került azután ma
Döbrentey Lajosné család elleni büntetett
vádolva a büntető törvényszék elé. A bíróság a
nagy nyomorával védekező vádlottnőt az enyhítő
körülmények figyelembevételével a vádbeli cselek-
ményért tizennégy napi fogságra ítélte. Az ítélet
jogerős.

Rendelésszerűen készült

minden fajta:

felöltő
téli kabát
városi bunda
gazdasági bunda
gyászruha
szalonruha

a legjobb angol-kelmékből, divatos szabásban, futó-
nyos árak mellett állandóan van raktárunkon,
nagy választékban.

DEUTSCH F. KÁROLY
ÉS TÁRSA

férfiruha-azabók

IV., FERENCZIEK-TERE 2. SZ.

KÖZGAZDASÁG.

Az első félév.

— Az államháztartási kimutatások. —

Budapest, november 23.

Egyes lapok a folyó év második negyedéről közölt állampénztári kimutatásokból, teljes önkényszerűséggel, ismét rosszindulatú következtetéseket vonnak le, megint deficienciáról, könnyelmű gazdálkodásról, államháztartásról regélnek, sőt egyike azt a képtelen jóslást kürtöli világgá, hogy az állami tisztviselők január elsején nem fogják megkapni illetményeiket.

Habár az ország józan közvéleménye tisztában van azzal, hogy ezek a közvélemények nem egyebek, mint politikai gyűlölködésből fakadó és a közönség megtévesztésére irányuló koholmányok, mégis figyelemmel arra, hogy vannak a közvéleménynek rétegei, melyek politikai ellenszenvből könnyen hitelt adnak a kormány ellen intézett támadásoknak, az említett cikkek teljes alaptalanságát megvilágítani kívánjuk az illetékes helyről szerzett szakzerű felvilágosításokkal és adatokkal a következőkben:

Az állampénztári kimutatásokból kitűnik — a kormányunk esze ágában sincs titkot csinálni belőle — hogy a folyó év első felében a kiadások mintegy 176 millió koronával haladták felül a bevételeket. Ez azonban nem azt jelenti, hogy az első félévben 176 millió korona volt a deficit, mert azok a számadatok, melyekből a kérdéses összeg kikerült, nem zárszámadási, hanem csupán pénztári kezelési adatok.

Hogy pedig az első félévben a kiadások rendszerint jóval nagyobbak, mint a bevételek, erre nézve szolgáljanak bizonyítékkul az alábbi hiteles adatok: 1900-ban az első fél-évi kiadási többlet volt — kerek számokban beszélve — 71 millió korona, 1901-ben 117 millió korona, 1902-ben 97 millió korona, 1903-ban 71 millió korona, 1904-ben 53 millió korona, 1905-ben 100 millió korona, 1906-ban 61 millió korona, 1907-ben 38 millió korona és 1908-ban 38 millió korona.

Annak, hogy az év első felében a kiadások mindig erősebben túlhaladják a bevételeket, igen egyszerű oka van. Magyarország ugyanis még ma is tulnyomóan agrár-állam és a gazdasági közönség az év második felében jut természetesen, annak pénzértékéhez, tehát csak az év utolsó hónapjaiban kerül abba a helyzetbe, hogy köztartozásait fokozottabb mértékben lerója. Különben arra nézve, hogy az év első negyedében a kiadások milyen mérvben szárnyalják túl a bevételeket, természetesen nem is befolyással bír, hogy az állam rendkívüli kiadásai kisebb vagy nagyobb mértékben válnak-e akkor esedékessé.

Az előadottakból önként folyik, hogy az első félév pénztári eredményeire kedvezőtlen következtetéseket vonni nem lehet. Ezt bizonyítják a következő számadatok: 1900., 1902., 1904., 1906. és 1907. években, dacára, hogy az első félévben nagyobb kiadási többletek voltak, az évi kezelés mégis 39, 40, 57, 231 és 92 millió korona fölösleggel záródott. Eme körülmény, ha nem is bizonyossá, de nagyon valószínűvé teszi azt is, hogy dacára az első félév 176 millió korona kiadási többletének, a folyó év zárszámadása is fölösleget fog eredményezni.

Ami azt az állítást illeti, hogy 1908-ban a rendes kezelés 150 millió korona deficizzal végződött volna, ezt az állítást is le kell szállítanunk a tényleges valóság színvonalára, mert annak dacára, hogy a rendes és rendkívüli kezelés 1908-ban 115 millió korona felesleget eredményezett, a törvényhozás által engedélyezett nagymérvű beruházások kedvezőtlenül befolyásolták ugyan az 1908. évi

mérleget, de távolról se olyan mérvben, hogy 150 millió korona deficizzal lehessen beszélni.

Különben az államszükségletek nagymérvű fokozódásával s annak következményével, a deficizzal, más államok már leszámoltak.

Hogy csak pár példát említsünk fel, így: Németországnak legutóbbi zárszámadása 47 millió márka, az Egyesült-Államoké 58 millió dollár deficizzel mutat. A jövő évi költségvetését Németország 203 millió márka, Ausztria 42 millió korona, Dánia 7 és fél millió korona, Hollandia 16 millió forint deficizzel készítette elő s az Egyesült-Államok kincstárnoka 1909. évre 114 millió, 1910-re 143 millió dollár deficizzel helyez kilátásba. Megjegyezzük, hogy a deficizzal eme államokban is mindenütt a beruházások, a kulturális, emberbaráti és munkásjóléti intézmények képezik szülőokait, tehát oly kiadások, melyek a nép üdvére és javára irányulnak, melyekért tehát a kormányok szemrehányásokat legkevésbé érdemelnek s amelyekért a felelősséget nyugodt lélekkel viselhetik és viselik.

A készfizetések felvétele.

— Lánzy Leó indítványa a mai kamarai teljes ülésen. —

Budapest, november 23.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara ma tartotta ez évben minden valószínűség szerint utolsó teljes ülését, mely iránt a tagok sorában általános érdeklődés nyilvánult meg. Ez az érdeklődés mindenképen jogosult is volt, mert az ipari és kereskedelmi szempontból nagyjelentőségű folyó ügyeken kívül Lánzy Leó, a kamara nagymérvű elnöke egy, a mai politikai viszonyok közepette rendkívül nagyjelentőségű indítványt terjesztett elő a készfizetések felvételéről. Ennek az indítványnak, melyet alább szövege szerint közlünk, kétszeres sulyt ad a benyújtó nagy egyéni sulya és közgazdasági életünkben elfoglalt vezető szerepe, nem kevésbé az az egyhangú lelkesedés, amellyel az ország legelső törvényes gazdasági érdekképviselete azt magáévá tette. Jelentőssége tette még a mai kamarai teljes ülést az a mélyen átgondolt és magas szárnyalású emlékezés, melyet dr. Krejcsi Rezső, a kamara mostani h. titkárja tartott Fritz Péter, a kamara váratlanul elhunyt titkára fölött. Az emlékezés a megjelentekre mély benyomást tett. A kamara egyuttal hazafias kegyeletének is kifejezést adott, mikor Lánzy Leó előterjesztésére egyhangú lelkesedéssel kimondotta, hogy a Kosuth-mauzóleum főlavató ünnepélyén testületileg részt vesz és koszorút helyez a sirra.

A gyűlésről tudósításunk a következő:

A napirend előtt.

Lánzy Leó elnök az ülést megnyitván, mindenekelőtt hosszasan emlékezik meg Fritz Péter titkár elhalálozásáról és azután dr. Krejcsi Rezső tartotta meg nagyszabású emlékezéséről az elhunyt titkár fölött. Ezután elnök jelentette, hogy a megüresedett titkári állás végleges betöltéséig a titkári teendők végzésével és az iroda vezetésével dr. Krejcsi Rezső segédtitkár bízott meg. Jelenti továbbá, hogy a kereskedelemügyi miniszter értesítése szerint Kanitz Vilmos Budapestre kinevezett szími kir. tiszteletbeli konzulnak, várpályotay Palotay Ödön Budapestre kinevezett japán eszteri tiszteletbeli konzulnak, Moukfahr bey, budapesti török eszteri főkonzulnak és Eduard Bull warcham brisbanei (Ausztrália) tiszteletbeli konzulnak a működési jog megadatott. Az állami felső ipariskolánál alapított ösztöndíjak iránt beérkezett kérvények a tanári testület javaslata és a kamarai állandó bizottság véleménye alapján elintéztettek. A Bosznia és Hercegovinába tervezett tanulmányi kirándulás Thék Endre kamarai alelnök vezetése alatt az október hó 9-ike és 17-ike közötti időben megtörtént; résztvettek benne az összes kamarák és rokonszülöttek. A résztvevők tapasztalatai és a hírlapok közlései alapján remélhető, hogy a kirándulás a hazai kereskedelem és ipar javára figyelemreméltó eredményekkel fog járni. Időközben — október utolsó hetében — megtörtént a török kereskedőknek magyarországi látogatása is. A fogadóbizottság, amelyben a kamara is képviselve volt, gondoskodott arról,

hogy a török vendégek a legkedvezőbb bonyomásokat szerezzék üzleti viszonyainkról.

Ezután az elnökség jelentést tett az osztrák tarifareform ügyében megindított és még folyamatban levő tárgyalásokról, amelyet az ülés tudomásul vett. Jelenti továbbá, hogy a kereskedelemügyi miniszter az ipariskolák túlszűrésére ügyében hozzáintéztett felterjesztésre válaszolja, hogy a hiányok pótlása iránt már eddig is intézkedett, és amennyiben az eddigi intézkedések a jelentkező igények kielégítésére nem bizonyulnak elegendőnek, mindenesetre gondoskodni fog arról, hogy az ipari pályára lépni kívánók jogos érdekei az ország pénzügyi helyzetéhez mért keretekben fokozatosan kielégítésre találjanak. Örvendetes tudomásul szolgál. Ugyanezen miniszter a közszállítások ügyében hozzáintéztett felterjesztésre azt válaszolta, — mondja az elnök — hogy már intézkedett s a társminiszteriumokat is megkereste megfelelő intézkedések tevéseire az iránt, hogy ezentul a hatóságok pályázati hirdetéseiket oly időben tétessék közzé, hogy a pályázni szándékozók a pályázat körül szükséges intézkedéseket megtehessek. Végül a miniszter a fémjelzési törvény revíziója érdekében hozzáintéztett felterjesztésre azt válaszolja, hogy az e célból szükséges munkálatok már folyamatban vannak és gondoskodás történt arról is, hogy az érdekeltek üzletkörükhöz hajai e tárgyban meghallgattassanak. A teljes ülés az elnöki közléseket egyhangulag tudomásul vette.

Lánzy indítványa.

Elnöki közlések tudomásul vétele után Lánzy Leó főrendiházi tag megtette elnöki indítványát az Osztrák-Magyar Bank készfizetéseinek felvétele tárgyában. Az indítvány így szól:

A koronaérték megállapításáról szóló 1892. évi XXVII. törvényzikk pénzügyi rendszerünket az aranyra, mint valutára fektetvén, fizetési eszközünk a világpiacon fizetési eszközzel azonosossá tette és ezzel homloktérbe állította az Osztrák-Magyar Banknak azt a kötelezettségét is, hogy a készfizetéseket felvegye. Igaz, hogy a magyar törvényhozásnak jelzett aktusa által tényleg csak pénzügyi rendszerünk szabályoztatott és lényegileg pénzügyi csak függetlenített az ezüst sorsától; és bárha a kuráns ezüstpénz kiverése ezzel megszünt, de valutánk rendezése a valóságban még nem volt végrehajtva. Nemcsak államjegyek maradtak még mindig forgalomban, hanem emellett a folyó ezüst pénz vagyis az ezüst egyforintosok is. Magyarország fokozatos gazdasági és pénzügyi fejlődése a következő években maga után vonta logikai következetességgel a folytatódó lépéseket a törvényhozási terén is. Az 1899. XXXI. törvényzikk alapján kötött egyezmény XII. cikkének rendelkezése értelmében az 5 és 50 forintos államjegyeknek bevonása után a kettős monarchia mindkét kormánya kölcsönösen kötelezettséget vállalt arra nézve, hogy a törvényhozások elhatározásait fogják a készfizetések felvételének törvényes elrendelése ügyében kieszaközölni. Valutatörvényeinknek immár 17 éves érvénye alatt az Osztrák-Magyar Bank mint jegybank teljes mértékben és mintaszerűen megfelelt a hozzáfűzött várakozásoknak. Megővta valutarendszerünknek integritását, megfelelt a központi hitelforrással szemben támasztható követelményeknek és éber figyelemmel őrködött, hogy mint a pénzforgalmat szabályozó intézet is minden körülmények között a helyzet magaslatán álljon.

Egyebetve az idevágó törvényes határozmányoknak világos rendelkezéseit a jegybanknak erőteljes pénzügyi pozíciójával, ez idő szerint semmiféle ok sem forog fenn arra nézve, hogy a készfizetések felvétele továbbra halasztassék. Tekintve azt, hogy a készfizetések felvétele, amely Magyarországra nézve jelentős áldozatokkal járt valutarendezésünkre oly nagy erkölcsi érték, amely a valutarendezési akciónak mellőzhetlen betetőzése;

tekintve továbbá, hogy a készfizetések felvétele a magyar állam, valamint a magyar közgazdaság jelentőségének a világforgalomban való emelésére, Magyarország nagy beruházási szükségleteinek előnyösebb beszerzésére, nemkülönben a magyar pénzügy Ausztriától való önállósítására egyik elsőrangú eszköz, amely nélkül Magyarország a monarchia nagyhatalmi állásával járó terhet nem képes elviselni;

tekintve végül, hogy az Osztrák-Magyar Bank, bárha készfizetésre nincsen kötelezve, már évek óta az összes megnyilvánuló kívánságoknak megfelelő épp úgy, mintha a készfizetési kötelezettség már elrendelve volna és hogy ekként a készfizetési kötelezettség törvényes megállapítása tulajdonképpen egy már létező állapotnak a regisztrálása volna;

tekintve, hogy ezt a tényleges állapotot nem lehet visszamásítani állami, valamint magánhitelünk és egész kereskedelmi importunk miatt, mely utóbbi egy tényleg rendezett valuta árképződésén nyugszik;

a budapesti kereskedelmi és iparkamara ama biztos várakozásának ad kifejezést, hogy a kor-

mány befolyásának és súlyának teljes latbavetésével arra fog törekedni, hogy a két állam törvényhozásai a valutarendezés zárkóvételét lerakják és a Magyarország szempontjából életfeltételt képező és Ausztriára nézve is előnyös készfizetési kötelezettség végrehajtására elrendeltesék és hogy ettől a bankkérdésnek bármiféle rendezése függővé tétessék.

Indítványozom, hogy ilyen értelemben a kormányhoz sürgős felterjesztés intéztesse.

Határozat.

A teljes ülés Kohn Gábor, Boross Soma, Madary Gábor hozzászólása és Lánzy elnök felvilágosító szavai után egyhangulag magáévá tette az indítványt.

Interpellációk.

Ezután áttértél a napirend tárgyalására, ezt megelőzőleg azonban Madary Gábor aziránt interpellálta meg az elnökséget, miért nem képviselteti magát a Kossuth-mauzoleum felavatásának ünnepségén. Lánzy Leó elnök azonnal megnyugtatta interpellálót, hogy az elnökség eziránt már megtette a szükséges intézkedéseket. Ezután Melkó Bertalan kamarai tag intézett interpellációkat az elnökhöz. Első indítványában megsürgette azt a korábbi indítványát, mely szerint a villamos és vicinális vasutakon a munkásoknak kedvezményes jegyeket adjanak.

Másik indítványa pedig az volt, hogy a kamara irjon fel a miniszterhez a koronaártek használatának szigorú betartása iránt.

Elnök mind a két interpellációra azonnal válaszolt s kijelentette, hogy mind a két tárgy állandóan foglalkoztatta a kamara elnökségét s igyekezni fog rövid időn belül mindkét irányban kedvező eredményeket elérni.

A napirend.

A napirendre áttérve, bemutatták a kamara 1910. évi költségvetésirányzatát, amelyben a bevételek 227.600 koronával, a kiadások pedig 222.069 koronával vannak beállítva.

Az iparosztály javaslatára kimondta a teljes ülés, hogy a fogorvos, ha fogtechnikai iparigazolványt vált, egyszerre mind a fogtechnikus-ipartestületbe tagul belépni köteles.

A napirend többi pontjainak letárgyalása után az ülés véget ért.

A tőzsde tanács ülése. A tőzsde tanács ma délután öt órakor Simon Jakab elnök elnöklésével teljes ülést tartott. A tanács kimondta, hogy Kossuth Lajos hamvainak a mauzoleumban való elhelyezése alkalmából tartandó országos ünnepségen magát küldöttségileg képviselteti s a mauzoleumban koszorút helyez el. Elhatározta továbbá, hogy az elnöki széket a jövő hónap első felében az e célra egybehívandó ülésen fogja betölteni. Irtesülésünk szerint a tőzsde elnöke Sándor Pál lesz, aki természetesen lemond mandátumáról. Elrendelte a tanács, hogy a Nagyszabasi Földhivatalintézet 1908. kibocsátású záloglevelei a tőzsde árjegyzőlapjában lajstromoztassanak és jegyeztesenek. Ezek után a tanács elintézte a folyó ügyeket.

Kereskedelmi szerződésünk Szerbiával. A szerb kereskedelmi szerződés ügye, mint lapunknak jelentik, a koronatanácsot is foglalkoztatta. Tudvalevően kereskedelmi szerződésünk Szerbiával már kész volt, amikor a múlt év elején kitört a konfliktus, amely a megállapodás létrejöttét megakadályozta. Most, hogy viszonyunk Szerbiával szemben megváltozott és Milovanovic szerb külügyminiszter is a kereskedelmi szerződés megkötését óhajtja, a tárgyalásokat újra megkezdték. A tárgyalásokat az hátráltatja, hogy a kereskedelmi szerződés az agrár érdekeket érinti s a magyar kormány némely tagja ellene van minden olyan kedvezménynek, amely lehetővé tenné a szerb állatbehozatalt s így a huspiacra lenyomná az árakat. Egyelőre tehát arról van szó, hogy a magyar és osztrák kormány között lehetséges-e a megegyezés. Csak azután kerül majd a sor a szerb kormányval való megegyezésre.

A földmivélsügyi miniszter és a debreczeni munkáskertek. A földmivélsügyi miniszter a debreczeni kulturmérnökséget bizta meg azzal, hogy a debreczeni munkáskertek vízvezetési be-

rendezése iránt tervezetet dolgozzon ki. E tárgyban a múlt szombaton helyszíni szemle volt az Árpád- és Petőfi-telepeken, amelyen a kulturmérnökség részéről Jármy Tamás főmérnök és Meskó Kálmán kir. mérnök, a kertegyesület részéről pedig Szántó Győző igazgató, Bárdos Géza alelnök és dr. Rédey Rezső titkár vett részt. A vízellátás villamos erővel fog történni. Az egyesület vezetősége több nagy számú berendezkedést készít elő a jövő tavaszra. Ezek közül kiemeljük a mintakertészetet. Szakképzett kertészt alkalmaz a kertegyesület, aki egy mintakertészetet rendez be és szerződésileg kötelezve lesz a bérlelőket rendszeres oktatásban részesíteni és tanácsokkal ellátni. Ez a kertészeti telep különben is oktatási előadásokkal és kiállításokkal lesz egybekötve. A jövő évi bérletekre folyton fokozódó jelentések arra engednek következtetni, hogy a mivélés alá kertes száma a tavaszon az 500-at is felül fogja haladni.

József főherceg a gazdatisztekért. Libits Adolf udvari tanácsos, József királyi herceg uradalmának jószágigazgatója értesítette a Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületét, hogy József királyi herceg ő fensége méltányolva nevezett egyesület közhasznú és elismerésre méltó tevékenységét, az örök alapító tagok sorába lép 500 korona alapítványi összeggel.

Az olasz hajózási üzlet. Az olasz hajózársaságok az idén sem dolgoznak valami kielégítő eredménnyel. A Navigazione Generale Italiana, amely a legnagyobb olasz hajózársaság, 1907-1908-ban 8½ százalékról 6½ százalékra apasztotta az osztalékot, míg az 1908-1909. üzletévben az első félév kedvezőtlen eredményei miatt csak 4½ osztalékot fizet.

Az új Hengermalom. Élénk emlékezetben van még az a botrányos terv, mely heteken keresztül foglalkoztatta a gazdasági köröket s amelynek célja a Pesti Hengermalom Társaság megszüntetése és a legrégebb magyar lisztgyárnak az eltörlése volt. Burchard-Béla-vári Konrád, a Hengermalom elnöke akarta gróf Széchenyi István alapítását a malomtröszt üzleti érdekeinek fölládozni azáltal, hogy többséget alkotó részvényeit a trösztnek el akarta adni. A tervet azonban idejében megtudta a nyilvánosság és oly élesen kelt ki ellene, amint a bankkartalet óta nem volt példa. A sajtó eme energikus fellépése diadalt is aratott s a Hengermalom igazgatósága most részánta magát az évek óta huzott-halasztott új gyártelep építésére. December 19-ére ugyanis a részvényeseket rendkívüli közgyűlésre hívták össze, amelynek napirendjén a következők szerepelnek:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Határozathozatal az igazgatóságnak az irányban adandó felhatalmazás fölött, hogy az új malomtelep építésével kapcsolatban:
  - a) a részvénytőköt fölemelhesse,
  - b) a lipótvárosi malomtelep telkét eladhassa.
3. Határozathozatal a társaság tisztviselői és egyéb havi fizetési alkalmazottai részére létesítendő nyugdíjalap megalkotása és a nyugdíjalap alapszabálytervezetének elfogadása fölött.
4. Határozathozatal a nyugdíjalap megalkotása foytán a társasági alapszabályok 23. szakaszába fűzendő új r) és s) pontok, továbbá az ugyanezért a társasági alapszabályokba beiktatandó új 51. szakasz elfogadása fölött.

Igy nemcsak a régi ipartelepet mentették meg a pusztulástól, hanem a malom tisztviselőit is hozzájuttatta régi vágyuk megvalósításához, a nyugdíjalaphoz. Szociális szempontból ennek is óriási jelentősége van. Minde eredmények azonban első sorban mégis Elek Pál hazafias törekvéseinek diadalát jelentik. Remélhetőleg a december 9-én hozandó határozatot pedig nyomon követi az építkezés előmunkálatainak megindítása, hogy az új Hengermalom minél előbb fölvehesse a harezot a tröszt kizsákmányoló politikája ellen — ha csak Burchardék a malom minden hagyományára ellenére bele nem viszik a kartelbe.

Új cukorgyár Biharmegyében. A napokban már hírt adtunk róla, hogy Biharmegyében új cukorgyárat szándékoznak létesíteni. Az új gyár alapítására irányuló mozgalom meglehetősen régi keletű és a Biharmegyei gazdasági egyesület, valamint a Tóth-eszaládnak ösztönzésére vezethető visz-

za, amely utóbbi Biharmegyében nagy kiterjedésű földbirtoknak a tulajdonosa. A terv azonban csak most jutott a megvalósuláshoz közel, amennyiben az említett család elhatározta, hogy a gyárat a saját tőkájéből felépíti. Az új gyár létesítése azon a területen, ahonnan a hatvani, mezőhegyesi, sellypi és szerencsi cukorgyárak eddigelé répjának egy részét szerezték, az említett gyárakat arra indította, hogy a számos éven át kifejtett tevékenységükkel szerzett répatertület megvédelmezése céljából a Tóth-féle gyárral szemben egy másik alapítási tervvel lépjenek fel. A Magyar Általános Hitelbank érdekkörébe tartozó szerencsi és mezőhegyesi cukorgyárak, valamint a Deutsch Ign. és Fia cég, mint a hatvani cukorgyár tulajdonosa ennek következtében minden előkészületet megtettek arra nézve, hogy ugyancsak Biharmegye területén egy másik cukorgyárat létesítsenek. Nyilvánvaló volt, hogy az egyelőre korlátolt mennyiségben rendelkezésre álló répatertület a két versenyző gyárnak létfeltételeit súlyosan érintette volna, ami a biharmegyei gazdasági egyesület elnökét, Telegdy Józsefet arra bírta, hogy tárgyalásokat indítson a szembenálló érdekek kiegyenlítése céljából. Hosszu fáradozásai végül arra a megállapodásra vezettek, hogy a két tervet egyesítésével csupán egy cukorgyárat létesítsenek. A biharmegyei gazdasági egyesület elnökségének közbenjárása azonban egyúttal biztosítékot nyújt az illető vidék mezőgazdának is abban az irányban, hogy az ő érdekeik a megállapodás révén szintén gondos védelemben részesültek. Az új gyár körülbelül 10.000 métermázsza répa napi fel dolgozásra lesz berendezve és a gyár helyét már a legközelebbi napokban meg fogják állapítani.

A parcellázási visszélések ellen. A parcellázásokkal üzött visszaélésekről annyi panasz érkezett a földmivélsügyi miniszteriumhoz, hogy Darányi Ignác miniszter indítatva érezte magát az összes törvényhatóságokhoz körlevelet intézni, amelyben meghagyja, hogy a száz holdom felüli parcellázásokról minden egyes esetben jelentés teendő a miniszteriumnak.

Közvetlen szállítás a hadsereg számára. A hadsereg ellátására szükséges terményeket és anyagjándóságokat a hadvezetés szintjén kizárólag a hazai forrásokból s főként a termelőkől óhajtja beszerezni. A vevőre és az eladóra nézve egyaránt előnyös ez a közvetlen földmivélsügyi adásvétel s nagy fontosságot nyer különösen az által, hogy a kereskedők raktáraiban felhalmozott s nagyrészt import árukkal szemben a termelők belföldi termésményeinek biztosítja a forgalomban az első-séget. Ennek bizonyítására, hogy a felajánlott áru tényleg hazai termék, a gazdától és kereskedőtől egyaránt megkivánja a hadvezetés az áru honi származásának okmányoszerű igazolását és pedig a község által kiállítandó származási bizonyítvány által. Hogy a származási bizonyítványok bélyeg-költségei s a kiállítás nehézségei a termelőket a közvetlen eladástól vissza ne riasztják, Darányi Ignác földmivélsügyi miniszter a bizonyítványok bélyegmentességét eszközölte ki a pénzügyminiszterrel s felkérte a belügyminisztert is, hogy a közigazgatási hatóságoknak a származási bizonyítványok díjtalan kiállítására eljárás utasítást adjon.

A német-magyar-osztrák vámtanácskozás eredményei. Németországgal folytatott vámtanácskozásunk, amely több vitás kérdés megoldása érdekében Budapesten és Bécsben folyt le a kormányok képviselőinek részvételével, befejeződött s a megállapodások jóváhagyása most már a kormányok feladata. A tanácskozások, mint már jelentettük, sok vámtéchnikai- és tarifa-kérdésben tiszta helyzetet teremtettek. Így tisztázódott a helyzet a borbehozatal, illetőleg a magyar boroknak és a sörárpának Németországba való kivitele dolgában. Ezenkívül fontos megegyezések történtek az egészségügyi rendelkezésekre vonatkozólag.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyület a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Glaser Bernát kereskedő Tiszafüred, Frankl Ignác kereskedő Pozsony.

Ipari újdonságok bemutatása. Az Országos Ipari egyesület tegnap tartotta meg lovag Falk Zsigmond elnöklésével az idei első bemutatás ülést, amely a közelgő karácsonyi ünnepekre és a téli sportra való tekintettel főként díszműrukat és ajándéktárgyakat, valamint sportszerelvényeket ölelt fel.

Reggellés előtt fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

használatát valódi áldás gyomorhajosoknak és székzsorolásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér.

Magyarországi 6.80-7.70, tiszavidéki 6.80-7.80, malata 7.45-7.70, takarmány 7.10-7.40. Magyar tengeri 7.65-8, új 6.95-6.80, Cinquantin 8.80-9.40. Magyar szőlő 7.80-8.45, válogatott 8.45-8.75, Csehországi 7.55-7.85.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, november 23. A mai előtőzsdén a spekuláció a koronatanácsra való tekintettel, de azért is, mert holnap lesz az osztrák képviselőház ülése, tartózkodóan viselkedett. Érdeklődés mutatkozott Skodaértékek iránt, amelyek ismét javultak és emelkedtek dohányrészevények, török sorsjegyek és a földhitelintézet részevényei is, ez utóbbiak arra a hirre, hogy Taussig lovag állapota kedvező. Nyugodt forgalommal és alig változott árfolyamokkal nyílt meg a déli tőzsde. Később alpesi részevények valamivel gyengültek s általában az egész irányzat gyengébb lett, mert Berlinből bágyadt magatartást jelentettek és az a hír is rossz hatást gyakorolt, hogy egy londoni bányászó cég fizetési nehézségekkel küzd.

Tizenegy órakor: Osztrák hitel 668.50, Magyar hitel 780, Laenderbank 493.50, Államvasút 711, Déli vasút 126, Alpesi 723, Skoda 335, Dohányrészevény 365, Török sorsjegy 225.50 K.

Egy óra 30 perckor: Osztrák hitel 667.50, Magyar hitel 779.50, Anglo 311, Bankverein 539, Földhitelintézet 1128, Laenderbank 493, Unionbank 576, Államvasút 740.25, Déli vasút 125.50, Dunagőzhajózás 1042, Alpesi 721, Prágai vasút 2620, Rimamurányi 665, Orosz járadék 101.25, Török sorsjegy 225.75, Fegyvergyár 666.50, Skoda 331.

Bécs, nov. 23. (Magyarértékek zárlata). 4 százalékos aranyjárdék 113.15, Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegy 1.75, Magyar hitelbank részevény 779.5. Magyar leszámítoló és váltó részevény 497. Rimamurányi 665. Magyar cukoripar. Adria h. j. z. részvénytársaság. Magyar koronajárdék. 4 százalékos magyar földteherm. kötvény 13.30, Magyar nyereim-köv. sorsjegy. Kassa-Oderbergi Vasútrészv. Magyar jelzálogbank 4 1.50, Magyar kereskedelmi bank. Tartott.

Bécs, nov. 23. (Osztrák értékek zárlata). 4.2 százalékos papírjárdék 96.2, 4 százalékos osztrák aranyjárdék 116.90, 1860-as sorsjegy 171.50, Osztrák hitel-sorsjegy 32. Angol-osztrák bankrészevény 309.50, Bécsi Bankverein 538.5, Osztrák magyar bank 1770. Déli vasút 125.10 Dunagőzhajózásf. 1.37, Dohány részv. 367. Cs. k. arany (vert) 11.37, Német bankv. 117.88, Osztr. Lloyd 5.7. 4.2 száz ezüst jár. 95. 99.20, Osztr. korona járadék. 1864-es sorsj. 27.50 Osztrák hitelintézeti részevény. Union-Bank 575.75 Osztrák Laenderbank 4 2.75, Osztrák-magyar államvasút. Elbe völgyi vasút. Alpesi részevény 722.25

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, november 23. (Értéktőzsde.) Tekintettel arra, hogy a külföldi piacokról érkezett jelentések kevés ösztönzést tartalmaztak, az itteni

tőzsde megnyitásokor megmaradt tartózkodó magatartása mellett. Az árfolyamok irányzata egyenlően volt, de általában azt lehet mondani, hogy az árfolyamok meglehetősen tartózkodóak voltak. Csak bányáértékekre, bankokra és amerikai értékekre gyakoroltak eladások és ultimó előtti ellátások némi nyomást. Miután azonban a kínálat simán vevőre talált, amelyet az arra vonatkozó kedvező jelentések még fokoztak. Jó benyomást tett a német járadékpiac szilárd magatartása is. Ennek következtében az árfolyamok a kezdetben szenvedett veszteségeket legnagyobb részét ismét helyrehozták. Csupán amerikaiak maradtak elhanyagolva. Később a forgalom ismét élénkült és különösen villamosági és bányáértékek emelkedtek. Járadékok közül 1902. évi oroszok szintén szilárdabbak voltak. A zárlat szilárd volt, éppugy az utótőzsde irányzata is, de az üzleti tevékenység ismét szűkebb határok közé szorult. A készpénzpiac ipari értékei meglehetősen szilárdok voltak, Hoffmann-féle vagongyári részevények kivételével. Napj. pénz 3 1/2 százalék, pénz ultimóra 5 százalék mellett kínálva, magánleszámitolási kamatláb 4% százalék.

Berlin. (Zárlat) nov. 23. (Saját tudósítónktól) zárlatok jegyzetük: 4.2 százalékos papírjárdék. 4 százalékos osztrák aranyjárdék. osztrák hitelrészevény 209.10, Déli vasút 23.90, orosz bankjegyek 216.20, 4 százalékos új orosz kölcsön 88.3, Disconto Commandit 197. Dinamitruszt 171.90, Harpe. i 200.10 Unifikált török járadék 94.20, 4.2 százalékos ezüst jár. 4 százalékos magyar aranyjárdék 94.70, Magyar koronajárdék 2.61, Osztrák-magyar államvasút 15.20, Bécsi váltóár 847.75, Olasz járadék. Alt. villamosági Edison 2.860, Gelsenkircheni 212.20, Laurakohó 193. Szilárd.

Frankfurt. (Zárlat) nov. 23. 4.2 százalékos papírjárdék. 4 százalékos osztr. ar. jár. 99.05, Magy. ar. jár. 94.30, Osztr. hitelint. részv. 209.9, Osztrák-magyar államvasút 155.5, Eszacknyugati vasút. Bustioh-radi vasút. Londoni váltóár 20.12, Bécsi Bankverein. Villamos részevény. 3 százalékos magyar aranykölcsön 77.90, 4.2 százalékos ezüstjárdék 99. Osztrák koronajárdék 95. Magyar koronajárdék 93. Osztrák-magyar bank 127.40, Déli vasút részevény 24.0, Elbe völgyi vasút. Bécsi váltóár 84.0, Párisi váltóár 814.3, Union bankrészevény. Alpesi részv. Szilárd.

Hamburg. (Zárlat) nov. 23. 4.2 százalékos ezüst járadék 97.8, 1860. sorsjegy 172. Déli vasút 23.95, 4 százalékos aranyjárdék 98.0, Osztrák hitelrészevény 210. Osztrák-magyar államvasút 157.75, Olasz járadék 103.50, 4 százalékos Magyar aranyjárdék 94.7. Nyugodt.

London, nov. 23. Angol consol. Paris (Zárlat) nov. 23. 3 százalékos francia járadék 99.2, Osztr. aranyjárdék 100.25 Magyar aranyjárdék 98.0, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 51. 3/4 százalékos Olasz járadék 10.95, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 5 százalékos marokkói járadék 51. 4 százalékos 1890. román jár. 4 százalékos amort. román jár. 9.75, 5 százalékos

orsz. járadék 102.85, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 99. 4 százalékos spanyol jár. 95.95 4 százalékos unifikált török jár. 93.00, Török sorsjegy 224. Török dohányrészevény 393. Osztrák földhitelintézet 12.05 Osztr. Laenderbank. Magyar jelzálogbank 784. Banque de Paris 1774, Banque Ottomane 784. Osztrák-magyar államvasút. Déli vasút. Meridionalvasút. Hartman gépgyár 54. Rio Tinto 19.61, Sucerie d'Egydet. Tula 29. Urikányi köszén 170, Chartered 37.50, De Beers 453.50 East Rand 1.1. Jagersfontein 187. Trans. Land Comp. 171. Váltó Amsterdamra (rövid) 207.56, Váltó német piacokra (rövid) 12.12, Váltó Bécsre (rövid) 104.43 Váltó Belgiumra (rövid) 1/2, Olasz aranyváltó rövid. Váltó Svájcra (Rövid) 1/16, Csekk Londonra 251.95. Magánkamatláb 2/4. Ingadozó.

VIZÁLLÁS.

Table with exchange rates for various locations like Inn, Duna, Móra, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorcsa, Ung, Percecseny, Tisza, M.-Sziget, Tekeháza, V.-Nemény, Tokaj, Tiszafüred, Szolnok, Csongrád, Szeged, T.-Becse, Tittel, Óndova, Hód, Tapoly, Bartha, Eodrog, Ladmóca, Sajó, Zsuzsola, Hernád, H.-Németi, Berettyó, Margitta, B.-Ujfalu, Csusza, N.-Várad, Belényes, Tenke, Gurabonc, Borosjenő, Békés, Gyoma, Gy.-F. Hérvár, Branyicska, Soborsin, Arad, Makó, K.-Kostély, Kisvárda, Temesvár, Beeskerek.

Felelős szerkesztő: PURJESZ LAJOS. Kiadó-tulajdonos: A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság. Igazgató: ERDŐS ARMAND.

Ha gyermekét egészségben, vidáman és szellemileg frissen akarja látni, adjon neki dr. Hommel féle Haematogent! Óvás! a Dr. Hommel nevet hangsúlyozni kell!

Main financial table with columns: BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE, Mai záró árfolyam, Mai záró árfolyam, Mai záró árfolyam. Rows include: Államadósság, Záloglevelek, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gőzmozgók, Sparvállalatok, Sparvállalatok, Sorsjegyek, Pénzjegyek és váltók.

Üzleti tudósítások.

Kőbányai sertéspiac.

November 23. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (párkonként 400 kilogrammon felül) 144—144 fillér. Fiatal nehéz (párkonként 320 kilogrammon felül) sulyban) 150—155 fillér. Fiatal közép (párkonként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 150—152 fillér. Közép (párkonként 240—280 klg.) 145—146 fillérig. Könnyű (párkonként 240 klg.) 146—150 fillérig.
Sertéslelészám: 1909. évi november hó 21. napján volt készlet 23447 drb. — 1909. nov. hó 22-én felhajtott 29 drb. — 1909. nov. hó 22-én elszállított 330 drb. — 1909. nov. hó 23. napjára maradt készletben 23187 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: szilárd.

Sertéskonzumvásári jelentés.

(A székesfehérvári állatvásár és közbárányok igazgatósága.) November 23-án. Előző napi eladatlan maradvány 170 drb sertés, 167 drb süldő. Pótfelhajtásra 1 drb sertés, 167 drb süldő. Eladott 938 drb sertés, 54 drb süldő. Mai maradvány 68 drb sertés, 113 drb süldő.
Következő árak jegyzetelték: Zsírsertés: Öreg I. rendű 350 kilogrammon felül életsúlyban 130—133 fillér, II-odrendű 280—350 kilogrammig 125 fillér, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 1280—135 fillérig, életsúlylevonással 174—158 fillérig, fiatal közép 220—300 klg.-ig életsúlylevonással 148—156 fillérig, fiatal könnyű 120 kilogrammig levonással 146—156. Hussertés, belső sülde 100—112 fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsúlyban értendők. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Budapesti szurómarhavásár.

November 23. Felhajtott: 383 drb első borjú (közte 63 rugott).
Árjegyzések: Elsőrendű első borjúkért 100—106 fillérig, kivételesen 108—112 fillér, középminőségű első borjúkért 92—98 fillérig, sülány és rugott borjúkért 40—72 fillérig, kilogrammonként. Az irányzat élénkebb volt, az árak 2—4 fillérrel kg.-kint emelkedtek.

Bécsi sertésvásár.

November 23. A mai sertésvásárra 16721 darabot jelentettek be, melyből a vásár kezdetéig felhajtott 8490 hizott és 7229 fiatal sertés.
Árak: elsőrendű 136—138 fillér; közepnéhez 124—132; idős 116—124 fillér; könnyű 100—116 fillér; fiatal sertés 90—122 fillér kilogrammonként életsúlyban, levonás nélkül.

„EGYETERTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

KÉT NYAKÉK.

— REGÉNY —

Irtá: G. W. APPLETON.

15

Most már tisztán látta, hogy ő, valamint Kitty áldozatul estek egy gyalázatos eselsző vénsnek és az is egészen biztos, hogy atyja, ki anyagi zavarokkal küzdött, szintén beleerőszakolta. Most már azt is tudta, hogy a szive mindig az övé volt és még most is az. A boldogtalan leány, mikor legyőzöttnek gondolta magát Hubert hütlenségével, teljesen tanácstalanul állt; s ekkor erőt vett rajta a kétségbeesés. Azt könnyű mondani, hogy nem lett volna szabad elhinnie, de mikor az összes tények ellene szóltak, és senki sem állott mellette, aki Hubert pártját fogta volna... És éppen az okos, hevesvérű, indulatos nők esnek legkönnyebben az ilyen csapdába, s egész életük fogytáig azon csodálkoznak, miképpen eshetett ez meg velük.

— Csunya, utálatos egy história ez, — gondolta Hubert, — s még mindig nem tudom, hogy végzek majd azzal a vén gazfickóval. De majd meglátjuk. És most fel a barezra az atyámmal!

Kocsit hozatott és Albert Mansionsba hajtattott.

Az atyja elment volt hazulról; este kilenc és tíz óra között lesz csak otthon. Így mondta az inasa.

— Mondja meg neki, hogy beszélni akarok vele, a fia vagyok; — szólt Hubert, — adja át neki a névjegyemet.

Az inas elvette a kártyát és csodálkozva nézett a fiatal óriásra.

— Igenis, uram, — felelte.

Miközben Hubert két órával később ismét a

Kivonat a hivatalos lapból.

— November 23. —

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Czajlik Ferencz budapesti vámszegéditstet vámszedővé a mikesztelepi mellék-vámhivatalhoz, Hanser Jenő mikesztelepi vámszedőt vámszegéditstet a budapesti fővámhivatalhoz, továbbá Kis Károly kolozsvári lakost a kolozsvári pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, Izsák Elemér szigetvári adóhivatali gyakornokot a kaposvári pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez a kaposvári járásba, Fischer Alfréd löcsei díjtalan pénzügyi számgyakornokot a balassagyarmati pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez a füleki járásba, Kovács Béla lugosi és Thiry János belobreskai lakosokat ideiglenes minőségű pénzügyi számgyakornokká a lugosi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez a karánsebesi, illetőleg az orsovai járásba;

az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Stancz Dezső szabadkai járásbírói díjnyel a szabadkai törvényszékhez irnokká, Blazsek János galántai járásbírói díjnyel az aranyosmaróti járásbírói díjnyel végrehajtóvá;

a budapesti ítélőtábla elnöke Thold Kálmán dunaharaszti, dr. Friedrich Ferencz budapesti és dr. Kéler Tibor budapesti lakos, dr. Burján Imre palotási lakos és dr. Ceongor Gergely szombathelyi lakos ügyvédjelöltek a budapesti ítélőtábla területére díjas joggyakornokká;

a sátoraljaújhegyi pénzügyigazgatóság Vogler Jenő díjtalan adóhivatali gyakornokot a homonnai adóhivatalhoz díjas gyakornokká nevezte ki.

Véglegesítés. Az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Gedeon Richárd illavai fegyintézet-i tisztii irnokot ebben az állásában véglegesítette.

Áthelyezések. Az igazságügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Ludvig Antal síklői járásbírói telekkönyvezőt a pécsi törvényszékhez; a marosvásárhelyi főügyész Sütő Sándor brassói törvényszéki fogházort ugyanabban a minőségben a székelyudvarhelyi törvényszéki fogházhoz helyezte át.

Névmagyarosítás. A belügyminiszter Stera Gyula ziloházi díjnyel, budapesti lakos családii nevének Gyöngyösi-re kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. Ujvidék város tanácsához számgyakornoki állásra december hó 4-éig; a nagyváradi posta- és táviratigazgatóságához a Serges (Bihar vnu.) és Kóvárgara (Szatmár vnu.) községekben betöltendő postai ügynöki állásokra, december hó 10-éig; a nagy-szebeni törvényszék elnökéhez albirói állásra, továbbá a szelistsyói járásbírói díjnyel betöltendő telekkönyvi alakító díjnyel állásra két hét alatt; az aranyosmaróti törvényszék elnökéhez telekkönyvezői állásra két hét alatt; a gyulafehérvári törvényszék elnökéhez irnokii állásra december hó 19-éig nyújtandók be a szabályszerűen felszerelt kérvények.

klubba érkezett, levél várta Kittytől. Még ugyanaznap este a félhatóság vonattal Paddingtonból Addleheadba utazott.

Az uton még sokszor elolvasta a levelet. Nem volt tulhosszu:

„Drága Hubertem!

Ha tudnád, hogy a szégyen és megalázás milyen iszonyu érzés s ezeknek az érzelmeknek hatása alatt szinte leroskadva irom néked e levelet, a szived fájna és bántódna a te Kittydért, amint az én szivem fáj le utánad, te édes, szegény, sulyosan megbántott szerelmem. Könnyörögtem az Istennek, bocsássa meg azt az igazságtalanságot, amit öntudatlanul elkövettem ellened! Az egész világot oda adnám, ha meg nem történté tehetném a dolgokat. Ha megbocsátasz, vagy legalább is megbocsátani akarsz, jöjj ma este hozzám.

Kell, hogy lássalak, okvetlen látanom kell téged, Hubert, mert különben valami kétségbeejtőt teszek. A gondolataim borzalmasak, iszonyuak, halálhozók reá nézve. Jöjj, jöjj, és igyekezzél megbocsátani nekem.

A télikert ajtajánál várj, pont hét órakor, mikor öltözködéshez esengetnek. En már ott leszek. A ház és a park helyrajzát mellékelem kezdetleges vázban, de azért azt hizezem, kiismered magad. Az első érzésem az volt, hogy arra körlek, jöjj ide és szállj szembe merészen sir Johnnal; de először látni akarlak és töled hallani azt, hogy megbocsátasz mindazért a keserűségért, amit ellened elkövettem.

Szerencsétlen, boldogtalan Kittyd. P. S. Ezt a levelet semmisítsd meg.

Igazán szeretném tudni, miért kívánja, hogy ezt a levelet megsemmisítem? — kérdezte önmagától. De ő kívánja, tehát megteszem. Először azonban a tervről kópiát készítek. Legalább jobban megmarad az emlékezetemben.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban az utóbbi 24 óra alatt az északnyugati Felföldön, a Dunántul nagyobb részén, a Délvidéken és Erdélyben volt havazás; északnyugaton meg délkeleten helyenként 10 cm.-nél magasabb a hóréteg. A csapadék mennyisége délkeleten több helyütt meghaladta a 10 mm.-t. Ma reggelre nyugaton élénk szél keletkezett. A hőmérséklet többnyire lényegtelenül változott; az éjjeli fagy — a Délvidék, meg a Tengerpart kivételével — általános volt s északon helyenként intenzívebb lett; a minimum Árvaváralján meg Tátrafüreden — 10 C°, a maximum pedig Crkvenicán 9 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Változékony és részben szeles idő várható hősiyedéssel és helyenként — inkább csak délen havazással.

(Sürgöny-progn.: Változékony, hidegebb, délen sok helyütt csapadék.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerinti	Szélirány és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmérséklet	
						max.	min.
A.-Szlátina	56.2	2.2	SE	1	0	0	2
Ungvár	56.3	2.5	N	1	1	1	4
Késmárk	56.5	2.6		1	1	1	6
Losonc	0.	0.0		1	0	0	0
Ogyalla	58.0	4.6		3	2	1	5
Budapest	57.3	0.3		4	4	3	1
Herény	59.6	2.5		2	2	2	3
Keszthely	58.3	1.4	N	1	1	1	5
Pécs	57.1	1.0		1	4	3	1
Zágráb	59.6	0.8		1	3	3	0
Finne	55.5	3.5	N	3	3	3	3
Szeged	55.5	0.5	S	1	0	0	1
Temesvár	55.1	0.5	E	1	4	4	1
Nagyvárad	5.3	0.1	E	1	4	4	1
Kolozsvár	55.6	0.6		1	4	4	0
Nagy-szeben	54.2	0.6	SE	4	10	10	3
Szatmár	—	2.4	N	2	0	0	0
Eger	—	0.5	SSE	1	2	2	1
Árvaváralja	—	8.0	N	2	0	6	8
Selm. czabánya	—	6.0	NW	1	4	0	3
Komárom	—	3.2	NE	2	1	1	3
Magyar-Óvár	—	2.8	NE	1	1	1	4
Sopron	—	2.5	S	4	1	1	0
Eszék	—	0.4	S	1	3	4	2
Crkvenica	—	3.5		1	2	2	9
Debreczen	—	1.0	E	1	4	4	3
Kecskemét	—	1.1		3	4	4	1
Oroszáza	—	0.2		3	4	4	0
Árad	—	1.9	NE	4	4	4	0
Zombolya	—	0.2		3	4	4	0
Versecz	—	0.8	NW	3	0	3	1
Orsova	—	2.8	NE	4	4	4	2

Alig, hogy lemásolta, szétépte a levelet és a darabkákat kiszórta az ablakon.

Az idő egész nap boros volt, most kiftört a vihar, jég és eső vegyest tombolt az ablakon. A vonat elrepült az addleheadi bakterház mellett azután meglátsította menetét és berobogott az állomásra.

— Nedves éj ez, uram! — szólt a portás és megemelte a sapkáját.

— Igaza van. Lehet itt bérkocsit kapni?

— Igen, uram, odakünn. Kocsis, ide jöjjön!

— Köszönöm, — szólt Hubert, beült és elhajtattott.

— Ismeri maga Windwistle Hallt? — kérdezte a kocsistól.

— Igen; körülbelül másfél mértföldnyire van innen.

— Mennyi idő alatt érünk oda?

— Husz percz, uram.

Hubert megnézte az óráját. Negyedhét volt még csak.

— Még nagyon korán van, — szólt önmagának, aztán a kocsishoz fordult:

— Hol lehet brandyt szódával kapni?

— A „medvében“, uram!

— Helyes. Hajtson tehát a „medvé“-be.

Tíz percz múlva kilépett a vendéglőből azzal a biztos tudattal, hogy eléggé megerősítette magát a bekövetkezendő párbeszédre.

— Most már hajtson, s ha közel leszünk figyelmeztessen. — Így szólt beszálláskor.

A koci végigrobogott a főutezán s nem-sokára kiérték az országutra.

Szuroksötétség volt, csak itt-ott bukkant fel valami sárga fény. Csak egyes kivilágított ablakok pislogtak. A jég kopogott a kocsitétőn, a vizes ablaküvegek pedig eszeveszett táncot jártak az iszonyu viharos szélben.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Szerda, 1909. november hó 24-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

A szentiváni álom.

Színmuftóv. Irták: Shakespeare. Zenejét szerzte: Mendelsóhn. Fordította: Arany János.

Személyek:
 Theseus Somlai
 Egeus Mihályfi
 Lysander Garamszeghy
 Demetrius Rajnay
 Philostrate Barlos
 Vazkor Pethes
 Gyalu Horváth
 Züboly Rózsahegyi
 Dúdás Dezső
 Orrondi Hajdu
 Osztvér Kovács
 Hippolyta Aczél I.
 Hermína D. Liszt J.
 Helena Paulay E.
 Oberon Mészáros A.
 Titánia Iankai H.
 Puck Varadi A.

Kezdeté 1/8 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Buridan számará.

Vígjáték, Irták: Fiers és Caillavet

Személyek:
 Versannes Lucieu Hegedűs
 Boullains Georges Gith
 Morange Fényvasi
 Adolphe Tanay
 Giraud Vundrej
 Jean Bárdi Odón
 Michéline Harmath H.
 Vivette Kornai B.
 Chantal Fernande Hegedűs Gy.
 Versannes Odette Abolovszky
 De Stecke báróné Varga Anna
 De Ligneulne Kász Rózi
 Romarinné Meinar A.
 Louise Kürthi Sári

Kezdeté 1/8 órákor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Feinhalts Frigyes vendég fellépővel.

A makranczos hölgy.

Víg dalmű 4 felvonásban. Zenejét szerzte: Gótz Hermann.

Személyek:
 Baptista Szendrői
 Katalin Szamosi E.
 Bianka Ambusné
 Lucentio Arányi
 Hortentio Mihályi
 Petruchio Feinhalts
 Gramio Takács
 Egy szobó Kertész
 Komornyik Pichler
 Gazdaszony Bendiner
 Egy cseléd Boros

Kezdeté 7 órákor.

APOLLO-PROJEKTÓGRAF

Telefon 68-39.

Bikaviadal Barcelonában.

A zerge vadás.

A nap leánya. — Konzul II. az emberi osimpanz.

Csibikém

(Kuplé. Előadja Baumann Károly.) — A mentőöv. Fajdalommentes toghuzás. — Aki a nagy színészt szorítja.

Lehmann ur a szállodában.

Az első előadás hétköznapokon d. u. 5 órákor, vasár- és ünnepeken d. u. 8 órákor kezdődik.

Uj karácsonyi képes árjegyzékét ingyen és bérmentve

Kertész Tódor

— öga —
Budapest, Kristóf-tér

már most küldi meg nagyra-becsült vidéki devőinek és megrendelőinek azon célból és kérelemmel, hogy karácsonyi megrendeléseiket idejekorán kegyeskedjenek eszközölni, nehogy az utolsó napokban felhalmozódó tömeges megrendelések következtében, azok pontos elintézése halasztást szenvedjen.

Budapesti Cabaret BONBONNIÉRE

Terecz-körut 26. Telefon 52-88.

Minden este
Spázó a bíróság előtt!
Színpadi tréfa.
A „TAIFUN“ paródiája stb. stb.
Azonkívül még 20 kacagató új kuplé és 3 kis darab.

D. LEONHARDT & CO
 A legjobban elismert kapható.
 A legújabb gómbhegyű író tollak
 Magyarázat Wien I. Plan 11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100

Barnaszénfűtésre
 legjobbak a híres szabadalm.
Jupiter-kályhák
 kaphatók kizárólag csak
Koch Jenő
 mendinger kályha-gyárában
 BUDAPEST, 6518
 VI., Szondy-utca 53. sz.

Fővárosi Orfeum
 VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Ma és minden este a fényes novemberi műsor
SALERNO.
CONSTANZE ZINNER.
LOS ALMA-VIVAS.
RUDOLF HOCK.
 Továbbá 15 attrakció.
 AZ előadás kezdete 8 órákor.
 Jegyelővétel 10-2 és 3-6 a nappali pénztárnál.
 A téli kertben reggeli 5 óráig **VÖRÖS ELEK** cigányzenekara hangversenyez

Butor
 kézpérezért és részleteire
 3 szoba teljes berendezése 360 forintért,
 mely áll: 1 háló-, ebédlő- és szalonból. 100 szoba állandóan készen raktáron a legegységesebb kivitelű a legújabbakig. — Képes árjegyzék ingyen. Album 50 fillér bélyegben.
Nagy Imre lakberendezési vállalata
 Budapest, Váci-körut 9. (Szerecsen-utca sarok).

— Surányi —
szalonczukorka
 és karácsonyfa-diszcukorka
 1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K.,
 utánvétel mellett bérmentve.
 Finom friss teasütemény is kapható.
Surányi cukorkagyár
 Nagy-Surány Nyitra megye.

STEINHARDT MULATÓ
 Rákóczi-ut 68. sz. Telefon 54-23.
 Kezdeté 1/8 órákor. Ma és mindennap
 Ujdonság 11 órákor! **A szerelmes kappan** Ujdonság 11 órákor!
 Bobózat 1 felv. Irták: Glinger és Taussig, ford. és rendezte Steinhardt.
 9 órákor **Az anyajegy.** 9 órákor
 Bobózat 1 felv. Irták: Glinger és Taussig, ford. és rendezte: Steinhardt.
 Steinhardt mint: repülő esendő és Gyáriás. Kiváló attrakciók.
 Jegyek: 10-11 és 3-6-iz Rákóczi-ut 68. és Szv. Kötöny dobánykülönlegességi Áruházában Andrassy-ut 29 — Esti pénztárnyitás 7 órákor. Ünnepe és vasárnap délután fel 4 órákor másképp helyre előadás. Kiváló francia konyha: Előadás után a télikertben tánc- és cabaret. Belépő-díj nincs!

ROYAL ORFEUM
 ERZSÉBET-KÖRUT 31. TELEFON 110-22
 Minden este 8 órákor
 a kolosszális sikerű műsor.
 Operett-szláger **A trabukói hercege** Operett-szláger
 Zsuzs a legénylakásban. — Mariiska memoárjai. — A szomszéd szobában. — Nász-utón. — Moroschani. — Hero.
 Azonkívül: A tánczóelő menyecske. — Ujra: Ujra!
és 18 elsőrangú attrakció.
 A télikert tükörtermében ROYAL-KABARET. Ének és táncelőadás. Keringő-verseny. — Cziányzene reggeli 5 óráig. Rendes helyárak. Elővételi díj (este 6 óráig) páholyoknál 5 kor., minden egyéb jegynél 1 korona.

ÖNBÉREL
 egy ócska zongorát vagy pianinót és
KIDÓB
 havonta 12 vagy 16 korona kölcsöndíjjal, végre pénzét kiadja, zongorája nincsen.
HA FIZET
 havonta 20 koronát, kap egy kiváló gyártmányú, legmodernebb ércpanozeltűkés keretű zongorát vagy pianinót, nem ír alá váltót, nem állít kezest, nem köteleztetje bankszávevényeztetnek és idővel mégis tulajdona lesz a zongora. — Ilyen ideális szolid, liberális módon kapható kizárólagosan csak
„MUSICA“ részvény-társaság
 (Gazgató: Sternberg Dezső.)
 zongora eladási és kölcsönzési telephely.
 Eufon toleszernélkülű legalkalmasabb gramofon- és művéslemek felállítására.
 Budapest, VI., Terecz-körut 1/a.
 (Király-utca sarok, az Országos Zeneakadémia közelében.)
 Telefon 4-31.
 Zongorák becsorolása, javítása, hangolása legkülönlegesen. Fenti rendszer kedvezményében egyelőre csak a fővárosban lakók részesülnek.

15 forintos könyvtárt INGYEN

adunk, csupán a bekötésért való némi hozzájárulás fejében kérünk a tíz kötet után 95 krt. ha előfizeti fél évre 2 forinttal a „Bazar“-t. Az itt felsorolt három csoport bármelyikét választhatja, de fontos, hogy megjelöltesse, melyik regényesoportot kívánja. Ezen lap szépség és kiállítás tekintetében bátran a divatlapok királyának nevezhető. Ha 3-féle kedvezményt egyszerre kíván, egész évre kotelező az előfizetés, ami 4 forint. A három kedvezmény, vagyis a 30 kötet regény ráfizetése 2 forint 85 krajczár. Az itt felsorolt művek angol vászonkötésbe vannak bekötve.

1-ső csoport 10 kötetes regény czimei:

1. Malonyay Dezső: A gyáva.
2. Zempleni P. Gy.-né: A leghatalmasabb érzés.
3. Gutti Soma: A pupos.
4. Tábori Kornél: A nőgyűlölő.
5. Zboray Aladár: Megváltó szerelem.
6. Sas Ede: Küzdelem a sirért.
7. Tábori Kornél: A boldogságért.
8. Vertesi Arnold: Az élet betege.
9. Hevesi József: A becsület.
10. Garai Ferenc: Dr. Molitorisz rög-eszméje.

2-ik csoport 10 kötetes regény czimei:

1. Hervieu: Titokzatos hatalom.
2. Pakots József: A nyáradi kenyur.
3. Czobel Minka: Két arany hajszál.
4. Nagy Endre: A Geódyhek.
5. Lombroso: Lángész és örökltség.
6. Seress Imre: A vögzet.
7. Sienkiewicz: Quo Vadis I.
8. Sienkiewicz: Quo Vadis II.
9. Kóbor Tamás: A tisztesség nevében.
10. Bárony István: Suqok valamit.

3-ik 10 kötetes regényesoport czimei:

- Abonyi Arpad: A fenér asszony.
 Kövér Ilma: Révész Magda.
 Darwin Károly: Harcz a természetben I.
 Verne Gyula: Camp Oie sorsjegye.
 Nógrádi László: Katoka.
 Barna J.: Játékok könyve.
 Verne Gyula: A dunai hajós.
 Prém József: Ide en szavak szótára.
 Rexa Dezső: Egy nemes család története

Mutatványt díjtalanul küldünk.
 Az előfizetési összeg A „Bazar“ kiadóhatalához küldendő.
 Budapest, VII., Dohány-utca 16. szám.

SZÍNHÁZAK.

Szerda, 1909. november hó 24-én.

KIRÁLY SZÍNHÁZ

Rébusz báró.
Operett 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferencz. Zenejét szer-zette Huszsa Jenő.
Események:
Rébusz báró Sziklay
Stopp Katicza Petráss S.
Miss Styron Olga F.
Diane de Potero S. G. di E.
Eskünc. Úrnők Bo. oss
Péterfi Pál mérnök Raskó
Castel-Famiae Sz. rmal
Tornado mester Kovacs
A fejedelmé Nemeth
A fejedelmesszony Erdei B.
Lolo Saári R.
Nini Gergely L.
Szarnysegéd Ligeti
Ládvárnester Sáfány

Kezdet 1/2 órákor.

VARSZÍNHÁZ.

Nincs előadás.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szegény gazdagok.

Irta: Ráth-Végh István.

Kezdet 1/2 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Jack, a senki.
Vígjáték 3 felvonásban. Irta: M. Somerset-Maugham. Fordította: Gábor Andor.
Jack Parker-Jennings Csontos
Parker-Jennings Vágó
Vincent Z. Molnár
Etel Gombaszögi
Ambrose Holland Vandory
Lady Wainey Meszáros G.
Lord Serlo Papp
Brumer gróf Réthely
Horton Withers Doby
Withersné B. P.
Lewis Abbot, pap Thurzóczy
Rosie, Abbotné Tóth I.

Kezdet 1/2 órákor.

Fővárosi Városligeti Színház

hűly K. ra felépt vel:
A betyár királynő.
Operette 3 felvonásban. Irta: Berczik Árpád. Zenejét szer-zette: Toldy László.
Gróf Koppány Csapó
Báro Bartokné V. ös Ily
Lady Clifford Veszpreminé
Lilly Kury Klára
Lord O'Brien Fekete
Dr. Trunkus Ferenczy
Zöld Iczig Szalay
Viola Kelemen B.
Edith Hattay A.
Klari Márkus L.
Zsófi Huszár E.
Sári Helthy O.
Piroksa Szegedy I.
Rózi Balázs G.

Kezdet 1/2 órákor.

MODERN SZINPAD

NAGY ENDRE CABARETJA

Andrássy-ut 69. Telefon 93-16

Minden este: A „Nyugat“ felolvasó ciklusa. A három hős (színpadi tréfa. Operett). — A vadja az oriaszögyöröl. A borbelmühelyben. — Mariska, a démon. — Az éjjeli ügyész. (Színpadi tréfa.)

Fellépnek: Nagy Endre, Medgyassay Vilma, Ferenoz F. aroly, Nemeth Juliska, Sajó Géza, Pally Rózi, Kaszar Károly, Bársony István, Garas Márton, Boldizsár Andor, Papp János. — Jegyek előre vált-hatok a cabaret pénztárában (VI., Andrássy-ut 69. szám.)

Most jelent meg! Most jelent meg!

ALMANACH

az 1910. évre.

Szerkeszti Mikszáth Kálmán.

Tartalma:

Előszó: Mikszáth Kálmántól. — Szeretem az igaz-ságot. Irta: Gárdonyi Géza. — A gyógyító halál. Irta: Biró Lajos. — Holdkelte előtt. Irta: Bársony István. — Nadine testőrei. Irta: Lőrinczy György. — Hosszu élet. Irta: Ambrus Zoltán. — Egy lord. Irta: Szini Gyula. — Fennena. Irta: Scossa Dezső. — A szögletben. Irta: Lovik Károly. — Az a bolond Zathureczky. Irta: Krudy Gyula. — A kottás. Irta: Móricz Zsigmond. — Az ezüst forint. Irta: Pekár Gyula. — Argyle vége. Irta: Farkas Pál. — A mester. Irta: Herczeg Ferencz. János mester és a felesége. Irta: Szomaházy István. — Melyik volt a bolond. Irta: Sas Ede. — A játszópajtás. Irta: Mikszáth Kálmán. — Utolsó az előző irjéről. Irta: Bródy Sándor.

Ára: disz-kötésben 2 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál Singer és Wolfner könyvkereskedésében, Budapesten, VI., Andrássy-ut 10. szám.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége Révay-utca 18. szám. Telefon: 14-22. Főrendező: Rott Sándor. Igazgatók: Leitner és Keleti. Az előadás kezdete 1/2 órákor.

9 1/2 órákor! MA! Ujdonsg.
A vékonynyaku ember
Bohózat. Irta: Neldhardt A. magyarosította Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Továbbá: Trechtelch, Gerő, Sprünger és Werner Ferencz új magánzámaikkal.
Végül 11 órákor! Végül 11 órákor!
„ENDLICH DOCH“
Bohózat. Irta: Satyr. Rendező: Rott Sándor.
Jegyek kaphatók a Folies Caprice Révay-utca nappali pénztárnál, d. e. 9-1-ig és d. n. 3-6-ig. „Lyra“ jegyirodájában, Andrássy-ut 15, valamint Sopronyi nagytársaságában Rákóczi ut 1. 12 óra után az I-ső emeleti CASINO DE PARIS-ban a világ legelső ének- és tánc színpadja fellép.

Tátra-Mulató

Király-utca 77. sz.

! Fényes műsor !

UJ! 20 elsőrangú attrakciók. UJ!

Clark amerikai szoba tornakészlet, ajtóba sróf és szeg nélkül felerősít-hető; ajtófélfát nem ron-gal. Feszítőrud, trapez, gyűrű és hinta. Egyes szárnyu ajtóhoz 19.— kor. Kettős szárnyu ajtóhoz 21.— kor. Kertész Tódor Budapest, Kristóftér. Karácsonyi kiállítás. Sport és játék. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KÉZIMUNKA

1893. **GOBELINEK:** himzőanyagok és szövetek szabott gyári árakban. Kérjen nagy képes árjegyzéket. Telefon 109 06.

BÉRCZI D. SÁNDOR

Budapest, VI., Dessewffy-utca 5. sz. saját áruházában

Intézeti kelengyék részére

hímzett és szövött monogramok, betűk és számok rendkívül nagy választékban.

BÚTOR

alkalmi vétel a házlerombolás miatt főútleünkben

IV., Veres Pálné-u. 12. l. em.

és fiókútleünk átköltözése miatt

IV., Kigyó-tér 4. szám l. em.

az összes raktáron lévő butorok legegyszerűbbtől a legújomabbig, a legmodernebb kivitelben bámu-latos olcsón minden elfogadható árban adatnak el.

Varga Mihály és Társai

Magyar butoripar társaság.

Csi. logó karácsonyfadiszek

Legnagyobb választékban és legolcsóbban. Teljes összeállítás K 5.—, 10.—, 20.—. Angyalhaj, hó, angyalka, csil-lagok. Ragyogó üvegdiszkek tuczatja 40, 60 és 80 fill. Harmonikus angyalharan-gok. Patent gyertyatartók. Ujdonsg! Játék-karácsonyfadiszek Kertész Tódor Budapest, IV., Kristóftér. Karácsonyi kiállítás. Játék és ajándék. Képes árjegy-zék ingyen és bérmentve.

Zenetanításra rendkívül alkalmasak

ZOLTAI MÁTYÁS zongora- és hegedű-iskolái

ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI ZONGORA-ISKOLA

I. RÉSZ Ára 6 korona.

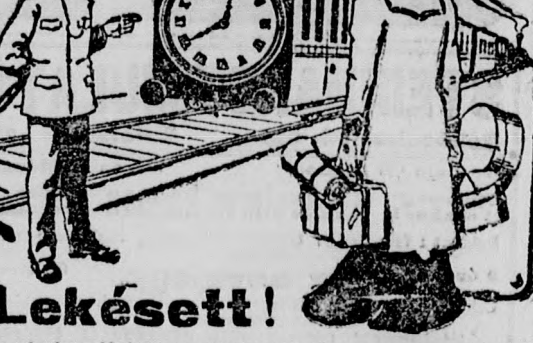
ELMÉLETI ÉS GYAKORLATI HEGEDŰ-ISKOLA

I. RÉSZ Ára 3 korona.

Mindkettőt kiadta a Franklin-Társulat.

LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál Budapest, VI., Andrássy-ut 21. sz. és minden könyvkereskedésben.

Lekéselt!

mert nincs jó órája, pedig megbízható, pontos járása órá

POLGÁR KÁLMÁN

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29. szám

részletfizetésre

invitások és vidéki megrendelésekre különös figyelem!

Heti műsor:

1909. november hó.	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Varszínház	Vigszínház	Magyar Színház	Király-Színház	Urania	Fővárosi Városligeti Színház	Hangversenyek
25	Csütiörtök	A botrány	Lohengrin	Jack, a senki	Taifun	La Femme Nue	Tilos a csók	Szegény gazdagok	Royal Komény vonos négyes
26	Péntek	A harmadik	Rigoletto Táncczgyűveleg	Mary Ann	Albert herceg	La Rafale	Rébusz báró	Szegény gazdagok	A Smokk-család
27	Szombat	A harmadik	Az atriái nő	Hivatalnok urak	Taifun	La Dame de chez Maxim	Rébusz báró	Az Országos Szín-művészeti Akadémia előadása.	Folt, amely tisztít
28	délután: Vasárnap este:	A boszorkány	Carmen	—	Tatarjárás	A sasfók	Jánoska	Narciss	Royal Ady Endre estélye
		A harmadik	—	Buridán számaré	Jack, a senki	Rébusz báró	—	A betyár királynő	—

Ó csász és Apost. kir. Felszövegnek Legfelsőbb elhatározása folytán

A közös katonai jótékony eszékra szánt

XXVII. csász. kir. államsorsjáték.

Ez az Ausztriában egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 514.800 korona összegben 19.390 készpénz nyereményt tartalmaz.

A főnyeremény 200.000 korona.

A nyeremények kifizetéséért a csász. kir. lottóvédek kezébe kerülnek. — A húzás visszavonhatatlanul 1909. december 16-án fog megtartani. Egy sorsjegynek ára 4 korona. A sorsjegyek Bécsben a csász. és kir. államsorsjátékok osztályánál, III., Vorderer Zollamtsstrasse 7. sz. sz., továbbá a lottóügyletekben, dohányüzletekben, adó-, posta-, távirat- és vasúti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétel részére ingyen adnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottó-jövedéki igazgatóság (államsorsjátékok osztálya).

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB NÍRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brausweller János

Szeged, Ca. és kir. kizárólagosan szab. chronometer és műóra, órákalkáló a remontoir ingabornák stb. stb.

ÓRAK, EKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Ezen specialista legjobban ajánlható szerteelt gasdag tapasztalatai alapján, melyeket a kórház húgyszervi és bujagóros osztályán való működése alatt számos éven át szerzett.

DR. FABINYI

specialista nemli bajokban emeritált kórházi orvos

gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű

nemi betegséget

(húgyszólyást, sebeket, syphillist és önfertőzésből támadt idegbajokat.)

Meglepő az eredmény férful gyengeségnél (impotentia) még öregebb egyéneknél is.

Biztos siker folytán a honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjtalanul válasz. Kívánatra gyógyszer. Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 8-8-ig.

Budapesten, Rákóczi-ut 8/A. szám.

(Ajánlás, a Pannónia szállóval szemben.) Jéposházi bejárati. — Külön várószobák.

Temetkezési

vállalkozók, intézetek, egy lélek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatalgyár Részv. társ. Nagymező-u. E. 46.

Gummi óvszerek

valódi francia különlegességek

12 drb. finom minőség kisebb	2.- K.
12 nagyobb	2.40
„Neverrip” egész finom nyulékony 12 drb	5.-
„Rekod” legfinomabb 12 drb.	6.-
„Aida” a jelenkor legfinomabb és legbiztosabb óvszere	6 drb. 5.- K. 12 drb. 9.-
Mintagyűjtőmenny 12 drb. különféle	5.-
Amerika Caput (magfogó) rövid 12 drb. 4 és 5.-	
Hálhólyag (nem ragasztott) 12 drb. 6 és 8.-	
Suspensor (heretartó) —60, —80. 1.—150	

Szétküldés a legnagyobb titoktartás mellett.

BIENENSTOK LIPÓT és FIA

Budapest, Károly-körút 28-30 sz.

TITKOS BETEGSÉGEK.

Sajnos, — de való igaz, hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, akinek vére és testnedvei meg vannak fertőzve és aki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illeték olyan lelkiismeretes specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nemi éltre vonatkozólag és az esetleg már meglevő bajokon is tud segíteni, akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magasztos hivatású dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista országos híru intézete (Budapest, VII., Rákóczi-ut 10.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett, a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujagóros sebeket, húgyszó-, hólyag-, ideg- és hágerinezbajokat, az önfertőzés és szifilis utóbjait, magömlést, elgyengült férfitört (impotentiát), kezdődő elme zavart, aranyeret, sörveket, vörbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségét. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelére kimerítő titoktartó választ (a levélbe csak válaszbélyeget kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik, vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10-12-ig d. u. 3-5 óráig; (vasárnap déli 12-ig.)

Czím: dr. Palócz v. kórházi orvos, specialista) Budapest, VII., Rákóczi-ut 10.

HAZASULANDÓK FIGYELMÉBE!

JEGYGYÜRÜK, NŐSZAJÁNDÉK-TÁRGYAK

A LEGELŐNYÖSEBBEN POLGÁR KÁLMÁN

EKSZERESZ-és MŰÖR IS

üzletében szerezhethők be.

BUDAPEST, Erzsébet-körút 29.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KÜLÖNÖS GONDOT FORDITOK. ÁRJEGYZÉK 20 000 RAJZZAL INGYEN és BÉRMENTVE

Fényes jövedelem

Magyar gyártmány.

nők és családok részére!

Eredeti Styria köitőgép.

Magyar Styria köitőgépgyár Budapest Iroda és elárulótöhely VI. ker., Csengeri-u. 54/b. sz. Gyár: VII., Dongó-u.

A legjobb és leghíresebb köitőgépek s abadalmasított zárossal ellátva. Teljes tanítás ingyen. — Cégvezető: Fogl Lajos.

Polgár Sándor

orvosi mű- és kútszerész

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát saját gyártmányu orvosi, sebesít és betegápolási tárgyakon.

Saját gyártmányu magy. kir. szabadalmazott Polgár féle

sérnykötő,

haskötő, görcsér elleni gumiharanyu, ortopédiai készülékek, műlátók és kezek stb.

Valódi francia különlegességek F. Bergerand és Parisi gyáról.

Hamisítás ellen védve 16202 szám alatt.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve, csak megadandó, mily tárgy szükséges.

ÁGY és ÁGY BETÉTEK

Réz és vasbutor, kertisátor, pad, szék és asztalok, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalterítők, kárpitozott butor, paplan, matracz stb. minden választékban készpénzért, valamint

részletfizetésre

is kapható.

Pfeffermann Imre utóda

GYÁRÁBÓL

Budapest, VII., Dohány-utca 58. sz

Árjegyzéket bárkinek kívánatra ingyen és bérmentve küld.

16- és 18-as ágyak minden kivitelben.

Betegtolókoszlik.

Sodronyos koszlik minden méretben.

Összecukható vaságyak legjobb minőségben.

Sodrony ágybetétek bármely nagyságban.

Közetek, Jaulósnak és nádroletták minden méretben kaphatók.

Gyermekkoszlik nagy választékban.

Titkos betegségek

gyógyításra legjobban ajánlható 28 éven át szerzett kórházi tapasztalatai alapján

Dr. KAJDACSY

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos.

Biztos sikerrel, rövid idő alatt gyógyít húgyszólyást, hólyagbajt, sebeket, bujagóros, önfertőzést, elgyengült férfitört, idősebbeknél is, önfertőzést és annak utóbjait, ideg- és hágerinezbajt, valamint minden női bajokat.

Rendel d. e. 9 óráig d. u. 4-ig és este 7-8-ig.

Budapest, VIII., József-körút 2. szám.

Levelekre válaszol, gyógyszerekről gondoskodik. — Levél után is biztos gyógyíster.

E hirdetésj rovatban minden szö egyszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetésj rovatban minden szö egyszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrények

Észmáltak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban...

Pótvizsgálatra,

Javítóra, pótlóvizsgára, bármilyen vizsgálatra előkészít: „Szünidő Tanfolyam” Garay-u. 5. II. 12/a.

Csemegeszőlő,

mézédes chasselas mázsánként 50 kor. pósta-kosaraként K. 320. Téli alma, óriási bírsalma K. 280, mázsánként 36 korona. — Gyümölcskivitel Csongrádról.

Házilag főzött

baracklekvárnak kilóját K. 240, mézédes szilvalekvárnak K. 120, patrepszelyem, hagyma, veler postaszákonként K. 160. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Fajborokat

lefejtve kölesön hordóban hektoliterenként 34 korona, ismételődnök ár-engedmény. Gyümölcskivitel Csongrádról.

Rizike gomba

gomba, hus, főzelék, gyümölcs-konzervek, gyümölcszék, szörpök, szépségi csemegékről kérjen árjegyzéket. Felkai konzervgyár, Barta József Felka, Szepesm. 28006

Pénzlelőget.

Telefon 149-03, Butorra zongorára varrógép kereskedelmi árakra, melyek bizományba beraktározhatók. Régi Tauber csak Baross-tér 17. sz.

Réz és vasbutor

a legolcsóbb gyári áron, rézgy 80 ft. Gyermekekből 10 ft. Angol vasbutor acélsodronnyal 20 ft. Összecukó vasgy 3 matracszal 8-25 legjobb minőségben kapható Weiss J. Bpest. Andrassy-ut 77., (bejárat a Róza-utca) árjegyzék ingyen. 27980

Asztalcsok

új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegelet” szerkesztősége Budapest, Nagymező-utca E. 46.

Ékszeresek,

ezüstművek, órák, evőeszközök, dísz tárgyak részletfizetésre olcsó áron beszerezhetők közvetlen a gyártóktól Sárka János, Kolozsvár. Árjegyzék ingyen. 28091

Mivel tisztisuk

fogainkat? Szakorvosok tanácsa szerint Sztraka Menthol fogszippanjával, mert manapság ez legjobb fogtisztító. Kapható gyógyszárakban 1 kor.-ért, 3 arbot 3 koronáért bérmentve küld: Sztraka gyógyszerész, Mohol 2.

Nevelőndöket

német, angol, francziákat zene- és nyelvismerettel minden nemzetiségű bönnokat befelérésre ajánlok magyar zene és nyelvismerő okleveles tanulókat sürgösen keresek Szeghe né S. L. Iga. Budapest, VI., Dessewffy-utca 22. 27897

Vigyázzon

ha meghült és vásároljon valódi Rethy-féle cukorkát 60 fillérért.

Manicure

kisasszony ajánlkozik házakba. Címe: Herskovics Josefín, Dob-utca 19. sz. I. em. 22.

Légszesz és villamos csillárok

legelőnyösebben szerezhették be Kulcsár Sándor bronzárú- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker., Dessewffy-u. 9-11.

Amerikai porcellán

punder. Az eredeti doboz letejen „Yes” szócska áll kapható: Magyarországon mindenütt. Budapest, Kecskeméti-utca 8. szám. Rákóczi-ut 9. szám.

Legjobb likörök

és rum készíthető kivonattal. Egy üveg ára 60 fillér. 10 üveget 6 koronáért bérmentve küldök. Árjegyzéket kívánatra. Rethy Béla gyógyszerész Békés-Csaba. 27180

Menthol-fogszippan

a legjobb fogtisztító-szer, aki egyszer megpróbálja, annak más nem kell. Beszerezhető gyógyszárakban, drogériákban, illatszerekben 1 koronáért. 3 arbot 3 koronáért bérmentve küld Sztraka gyógyszerész, Mohol/3.

50 kor. heti bér

vagy 50-60% jutalék könnyen szereshető az én aluminium-céztábláim és áruim üzemenek átvételeivel. Pompás ujszerű karacsényi ajándéktárgyak. A köpvisélet mellékfoglalkozásként is üzhető s az aluminium-tárgyak játszva eladhatók. Felvilágosítás és minta ingyen. Senki ne sajnáljon egy levelezőlapot ez ügyben. — Címem:

Anton Hruby

Müglitz (Morvaország).

Ingyenes gépirás-tan tás

Kedvezményes magyar, német gyorsírás-oktatás. A „Stenografia” Országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró- és gépirólakolában okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetése alatt havonként új gyorsírási, gépirási és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvvitel kereskedelmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyosírás és szepírás. Díjtalan és biztos álláskövetítés. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírás sürgös esetben egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Irasmunkák leírás és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Rákóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéseit újabban megtevesztő módon utánozzák. Tájékoztatót szivesen küld az igazgatóság.

Anton Hruby

Müglitz (Morvaország).

Ingyenes gépirás-tan tás

Kedvezményes magyar, német gyorsírás-oktatás. A „Stenografia” Országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró- és gépirólakolában okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetése alatt havonként új gyorsírási, gépirási és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvvitel kereskedelmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyosírás és szepírás. Díjtalan és biztos álláskövetítés. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírás sürgös esetben egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Irasmunkák leírás és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Rákóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéseit újabban megtevesztő módon utánozzák. Tájékoztatót szivesen küld az igazgatóság.

Anton Hruby

Müglitz (Morvaország).

Ingyenes gépirás-tan tás

Kedvezményes magyar, német gyorsírás-oktatás. A „Stenografia” Országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró- és gépirólakolában okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetése alatt havonként új gyorsírási, gépirási és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvvitel kereskedelmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyosírás és szepírás. Díjtalan és biztos álláskövetítés. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírás sürgös esetben egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Irasmunkák leírás és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Rákóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéseit újabban megtevesztő módon utánozzák. Tájékoztatót szivesen küld az igazgatóság.

Anton Hruby

Müglitz (Morvaország).

Ingyenes gépirás-tan tás

Kedvezményes magyar, német gyorsírás-oktatás. A „Stenografia” Országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró- és gépirólakolában okleveles gyorsíró- és kereskedelmi iskolai tanárok vezetése alatt havonként új gyorsírási, gépirási és sokszorosító tanfolyamok nyílnak. Kereskedelmi tanfolyamok: egyszerű és kettős könyvvitel kereskedelmi számtan, levelezés, fogalmazás, helyosírás és szepírás. Díjtalan és biztos álláskövetítés. Tanórák reggel 8 és este 9 óra között. A gyorsírás sürgös esetben egy hónap alatt is megtanulható. Külön órák. Sokszorosító és másoló iroda. Irasmunkák leírás és sokszorosítása a legkedvezményesebb feltételek mellett. Beiratások naponta vannak az intézet helyiségeiben kizárólag: Rákóczi-ut 60. I. em. Az intézet ismert elnevezéseit újabban megtevesztő módon utánozzák. Tájékoztatót szivesen küld az igazgatóság.

Anton Hruby

Müglitz (Morvaország).

Kerések

egy 3-4 járlatu gözmalomot haszonbérbe vagy megvételre. Ugyan nálam eladó egy remek szép házőrző szentbernáthgyei eb, 50 kg. súlyu, ára 120 korona. Rónay is van, Egyek

Csemegeszőlő

legnemesobb téli fajokban muskotályllyal 5 kilót 4 koronáért, remekszép finom almát vagy körtét 3 koronáért, vekonyheju díót vagy óriás bírsét 2 1/2 koronáért, óriás gesztenyét vagy léduš citromot 3 koronáért szállít Müller J. gyümölcskivitele Kiskunmáslas. 28020

Brilliantot,

aranyat, ezüstöt, ékszeret és régiséget veszek és eladok. Kortéző ékszerész Budapest, VII., Király-utca 85. szám. — Telefonszám 95-48.

Rekord hangversenyfilmek legjobb a világon!

25 cm. mindkét oldalán bejárásu db K 3.- 12 db vásárlásnál K 2.50. — Gramofonok K 25.-, 35.-, 50.-, 300.-. — Fonografok K 7.-. — Fonogramok K 1.30. — csak! — átvételre! SCHMUTZER FESTVÉREK gramofon és hangmezei nagyraktárában Budapest, József-körút 26. g. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerkeket 100.000 kor. költségmentesen kiváltok és teljes értékét kifizetem. 736 SCHILLER ISIDOR ékszerkereskedő Budapest, Sip-utca 8. szám.

Neu Samu és Fia

szállítóeszköz és gépgyár, kir. országos fegyintezet — VÁCZ. — Gyárt: mindennemű fa- és vasalcskat, kő- és kézköcsit, szerszámcskat, emelőgépeket, kettős áttételel, fűzfűrészeszátalokat kerti és locomobilcskendőket stb. stb. Budapesti raktár és iroda: VI., Gyár-utca 23. Telefon: 181-27. — Kérjen árajánlatot!

Modern urasági butorok alkalmi vétele és eladása

háló-, ebédlő-, szalon-, uriszoba és irodai teljes berendezések. — Dus raktár szönyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban. GROSZ SANDOR és Társa Budapest, Liast Ferenc-tér 8. szám, ezolotti Gyár utca. Telefon 14-09.

BUTOR Pénzkölcsönt

4 1/2, 4 3/4, 5 és 6% alapon földbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bázakra I., II., III., helyen 15-60 avig törleszthető. 8 emélyhitelt tisztviselőknek gyorsan eszközöltetik. LI SZT ISTVÁN BUDAPEST, most Kilyó-tér 4, butorraktárban. Több mint 500 képpel ellátott árjegyzék két burkúban 60 fillér ellen franko elküldjük.

Réhy

név látható a valódi pemetefü cukorka minden egyes darabkáján.

Ingóságokat

értékesítő és beraktározó vállalat Rákóczi-ut 19. bejárat a Szentkirályi utcából. Közpénzlelőleggel beraktároz bármennemű ingóságokat, berendezéseket mintaszéri raktárba csekély díjazásért értékesítés céljából vagy anélkül. Telefon 110-08. 9984

Vasbutor.

Rézgy 35 ft, gyermekgy 11, összecukható vasgy 5, ágybetét vaskeretű 5.50, fakoretű 3.50, rézgarnis 2.50. Összecukható tábori ágy acélsodronnyal 8.-, sodronnyonlat kerítést, vaskaput legolcsóbban szállít Hicker Gy. gyára Holló-utca 3/E. Telefon 22-66. 26975

Bouvet-Ladubay

legjobb és legolcsóbb francia pezsgő. Vezérképviseletőség: PRÁGA, Soukenicka 30.

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon Budapest, Ferenciek tere 3 télelelet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakborendezéseknek mahagoui ep palissander butorok, uriszobák, angol börgarnitúrak és szalonbutorok, keleti — szönyegek, csillárok. — Telefon 82-13.

A legelőnyösebb részletfizetésre zongorát, pianinot, czimbalmot, hegedűt

készpenzbeni áron a legújabb rendszerű bankhitel után kizárólag csakis REMÉNYI nagy magyar hangszerelőipén Prospektus és árjegyzék ingyen. 649 Budapest, Király-u. 53.

Zálogszedulákat

veszek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerkeket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltok és teljes értékét kifizetem. Singer Jakob ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán. 27858

Elsőrendű

SINGER-varrógépeket nagyban eredeti gyári áron és minden árfelemelés nélkül, havi 8-10 kor. részlete szállítunk 10 évi jótállással. LÁNG JAKAB és FIA varrógép- és kerékpár nagykereskedők, Budapest, VII., József-körút 41. sz. Főüzlet: Baross-tér 4. és Budán: Margit-körút 6. sz. — Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Meghülésből

származó hurutos bajkónál használjon Rethy-féle cukorkát. Ára gyógyszerárakban 60 fillér.

Koosi árucarnok

VII., Rákóczi-ut 72. sz. Magyarországi legnagyobb koosi raktára. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 26898

Pénzt rögtön

butorra, zongorára, varrógépére, kerékpárra, könyvekre és kereskedelmi árukra, ha azokat száraz, tiszta rakfárhelyiségekbe bizományba beraktározza. Tauber VI. ker., Eötvös-utca 6/A. TELEFON 64-33.

VALÓDI FRANCZIA GUMMI ÉS HALHOLYAGOK STERYL NEUMAYER LIPTÓ

Most jelent meg az 1910-ik évre szóló

MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUM!

Hivatalok, intézetek, közigazgatási hatóságok és tisztviselők részére nélkülözhetetlen az

ATHENAEUM MAGYAR KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUMA

az 1910-ik évre. XIX. ÉVFOLYAM.

Ara tartós kötésben 2 kor.

Megrendelhető a kiadó ATHENAEUM R.T. könyvkiadóhivatalában (Budapest, VII., Rákóczi-ut 54. sz.) és minden könyvkereskedésben